

ՀԱՅԿԵԱՐԹԻ
ՅՈՒՂԻՍ 1
JEUDI
1er JUILLET
1993

ՀԱՐԱՇԽ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
DIRECTRICE: ARPİK MISSAKIAN
83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
TEL. : 47. 70. 86. 60 — TELEX : HARATCH 280 868 F
— FAX : 48. 00. 06. 70 —
C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ԵՄԻՍԻՆՆԵՐ (1925-1957)

68e ANNEE — N° 18.095

ՕՐՈՒԱՆ
ԴԵՊՔԵՐԸ

ՓՐԵՍԻՆ
ՆԵՌԱՏԻՊ

ՄԱՄՈՒԼ
«LE QUOTIDIEN DE PARIS»
(30 Juin)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՖՐԱՆՍԱՅԻ
ԳՈՐԾԱՎԱՐԻՆ
ՇՐՋԱՊՏՈՅՏԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԵՐԵՎԱՆ
(«ԱՐՄԵՆՓՐԵՍ» -- ՅՈՒՂԻՍ 24 / 29)

Images d'Arménie

ՅՈՒՂԻՍ 25, ՈՒՐԲԱԹ

ՊԱՍՏԻՐ ԹՈՂԵՍ ԿԵՐԵՎԱՆ ԳՐԱՆՈՒՄ
ՊԱՍՏԻՐ ԹՈՂԵՍ ԿԵՐԵՎԱՆ ԳՐԱՆՈՒՄ
ՊԱՍՏԻՐ ԹՈՂԵՍ ԿԵՐԵՎԱՆ ԳՐԱՆՈՒՄ
ՊԱՍՏԻՐ ԹՈՂԵՍ ԿԵՐԵՎԱՆ ԳՐԱՆՈՒՄ

ՈՒՐԲԱԹԻՆ
ԿՐԱՍՆՈՍԵԼՍԿԻ ՇՐՋԱՆԸ

Կրասնոսելսկի շրջանի գործադիր կոմիտեի նախագահ Վառլամ Կրասնոսելսկին հարցազրույց է անցրել «Հարատև» թերթի հետ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ
ՀՈՒՆՅԱՆԻ ԿԵՆՏՐՈՆԻ
ՊԱՐԶԱՄ ՊԱՏԿՆԵՐԸ

Կառավարական կրթության հարցերը խորհրդի նախագահի տեղակալ Վառլամ Կրասնոսելսկին հարցազրույց է անցրել «Հարատև» թերթի հետ։

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ
ՆՍՏԱՇՐՋԱՆԵՆ

Հայաստանի Գերագույն խորհուրդը երկու օրվա նստաշրջանի ընթացքում հարցազրույց է անցրել «Հարատև» թերթի հետ։

ԴԵՍՊԱՆԸ
Գ.Խ.ՆԱՍՏԱՆԻՆ ՄՕՏ

Գերագույն խորհուրդի նախագահ Բարսեղ Արարչյանը, Յունիս 24-ին ընդունում է Գերագույնի ղեկավար Տիգրան Կրասնոսելսկիին, վերջինս խնդրանքով է հանդես եկել «Հարատև» թերթի հետ։

ԻՐԱՆԵԱՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ
ՓՈՒՍ -- ՆԱՍՏԱՆԻՆ ՄՕՏ

Յունիս 23-ին փոխ-նախագահ Գաբրիել Յարուբեյանը ընդունում է իրանի այն պատվիրակներին, որ Հայաստան կը գտնվեն Վառլամ Կրասնոսելսկիի ղեկավարությամբ։

«Քոքիտիկն տը փարի» մէջ Մարք Ժուլյանի բանաստեղծությունները լույս են տեսնում «Հարատև» թերթի հետ։

Յետոյ, Մարք Ժուլյանի հարց կուտայ թէ ի՞նչ բան կրնայ միանալ մեր այս երկրում սինեմաները, տեխնիկայի զարգացումը և արտադրությունը։

Յօղուածադիրը երկար կը ծանրանայ հայկական շարժարձանները վրայ, կարճատև ժամանակահատվածում զարգացումը։

Վերջին բաժնին մէջ, կը խօսի առաւելաբար Սփիւռքի բնակիչներուն մասին և յիշելով Ռուբին Մամուլեանը կը նշէ «... որը հայկական մշակույթի յերեւիք մեզի» (մինչ Ռուբինի հետքերը կը նշուին)։ Այս յարաբերումը չի բաւարար սակայն յօղուածադիրը որ կ'ուզէ ծանոթանալ ներկայ անհատական, «առեւտրական» արտադրության ու կը վերջացնէ կրկին խօսքը տարով Գ. Զաղոյանին որ կը յայտնէ որ այս միջոցին, տարեկան շուրջ չորս ֆիլմ կը պատրաստուի Պետության սթիւդիոներուն մէջ։ Պայմանները շատ ծանր են, ոչ պատշաճ չէ կայ, ոչ էլ տեխնոլոգիաները։ Կարելի է սինեմա երեսակայել առանց երկարակատարության։

ԳԻՒՄՐԻԻ ԻՐԱՎԻՃԱԿԸ
ԻՆՆԱՐԿՄԱՆ ՆԻՒԹ

Գիւմրիի Գործկոմի նախագահ Լեւոն Արամեան և գործադիր կոմիտէի խումբ մը աշխատակիցներ Յունիս 24-ին հանդիպում մը ունեցան են նախագահ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանի հետ, որը ընթացքին պատուիրակները, որ Հայաստան կը գտնվեն Վառլամ Կրասնոսելսկիի ղեկավարությամբ։

Պ. Վահան Տէր - Ղեկնողն է և կը ընդունում են ժամը 18:30-ին Իդէրի նախագահարարանը Պ. Ժոնի Կապուկինի կողմէ, նախագահարարանը։

ՅՈՒՂԻՍ 26, ՇԱՐԱԹ

Ժամը 13:15-ին, Պ. Տէր -- Ղեկնողն սեանակցութիւն մը ունեցան է Կրկնուլի Օթէլ տը Վիլը Պ. Ալէն Գարինեանի հետ, քաղաքացի է նախարար Հաղորդակցութեան Կէսօրէ յետոյ, գործադիր անոնք ունեցան է այցելելու Կապուկինի վրայ Կրկնուլի Հայկական Միութիւններու պատասխանատուներու հետ, Տօֆիլի և Կրկնուլի Հայ Մշակութի Տան մէջ։ Ժամը 20:30-ին, Պ. Վահան Տէր -- Ղեկնողն ներկայ եղան է վիճարկում -- ճաշ մը, Կրկնուլի Հայերու ակումբը, որը ընթացքին խօսած է առկա քան 100 ունկընդիրներու։ Պարզած է Հայաստանի դեսպանատան դերն ու առաջնությունը և արտադրական Հայաստանի ներկայ կացութեան մասին, անտեսական, քաղաքական և մշակութային դեմոստրացիայ։

ՅՈՒՂԻՍ 27, ԿԻՐԱԿԻ

Կիրակի, Պ. Տէր -- Ղեկնողն Շարվիլէօ դպրոց է և ներկայ եղան Ս. Նշան հայկական եկեղեցւոյ պատարագին, ապա սեանակցութիւններ ունեցան է Շարվիլէօյի քաղաքացիներին, ինչպէս նաև մտաւոր շրջաններու քաղաքացիներուն հետ, եկեղեցւոյ սրահը։ Գործադիր, ապա անցան է Լիւն, ուր միացան է Երեւանի քաղաքացիներին պատուիրակութեան, այս վերջինն ալ պաշտօնական այցելութեամբ Լիւն գտնուելով։

ՅՈՒՂԻՍ 28, ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻ

Ժամը 13-ին, Պ. Տէր -- Ղեկնողն հարցազրույց ունեցան է Տէրի հայկական ձայնագրութեան։ Իրիկունը ներկայ եղան է Լիւն և Երեւանի միջև համաձայնագրերու ստորագրութեան, ապա հրաւիրուած էր Օթէլ տը Վիլը ընդունելութեան գործադիր Լիւնի քաղաքացիներ Միլէլ Նուստ։

Յաւելել տեղեկութիւններու համար Պ. Տէր -- Ղեկնողն հանդիպումներուն մասին, կը խնդրուի կապ հաստատել Դեսպանատան մամուլի սպասարկութեան հետ --
Հեռ. -- (1) 45 -- 25 -- 91 -- 80
կամ՝
Հեռագրատճէն. -- (1) 40 -- 50 -- 16 -- 92

ԳՆԱՍՏԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱԿԱՆԸ
ՀԱՅ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՄՕՏ

Յունիս 22-ին, Հայաստանի նախագահի յատուկ ղեկավար Գաբրիել Շահապուրեան ընդունում է Գանատայի Ռուսաստանի դեսպանատան խորհրդական Ֆերի տը Գերբով ման տէր Վարդանը։ Քննարկուած են դարաքաղեան հակամարտութեան, հայ -- գանատական կապերու զարգացման և Հայաստանի մէջ գանատական դեսպանատան մը բացման առընչուող հարցեր։

ԱՆԹԱԿՈՅԻ ահաբեկչական արարքին առթիւ (26 միբուր), քրտական ՓՔԳ-ն ուղարկեց որեւէ պատասխանատուութիւն։

Տիգրան Սիմոն Վիլի պատրաստած ծրագրեր ընկերային ապահովագրութեան բաց գոցելու համար, դժգոհ կը ձգէ բողոքը։ Ճիշտակամ Միութիւնին նախագահն ալ անբաւարար կը գտնէ, նկատել ապով որ ձեռք առնուած միջոցները ոչ մէկ հարց կը կարգադրեն և անխուսափելի կը գտնէ սակերու յաւելումը։

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Մանթի Մեյֆունեանի թարմ յիշատակին եւ իր զաւակին ժամ - Փիէր Ճանիկեանի մահուան 4-րդ տարելիցին առթիւ, Տի-կին Աստղիկ Ճանիկեան 200 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

ԳՈՐԾ ԿԸ ՓՆՏՈՒ

Հայ երիտասարդ մը աշխատանք մը կը փնտռէ որեւէ մարզի մէջ, աշխատանքի իրաւունք ունի: Հեռաձայնել՝ 42 - 33 - 57 - 78

Ս. ԵՐԿՐԱՆԵԱՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

ՇԱՐԼՈՒՐԵԱՅ ԵՒ ԿԻՐԱԿԵՆՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐՁԱՆ

1993 - 1994 տարելիցին վերամուտը տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին: Արձանագրութեան եւ այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն -

Դիւան Եկեղեցոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03

Տիկին Սողոմոնեան՝ 45 - 25 - 87 - 67

(3 - 14 տարեկաններու համար) եւ

Օրիորդ Էլմաճեան՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներու)

Դատընթացքները ձրի են:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Կապոյտ Սաչի Շրջ. վարչութիւնը ընդհանրապէս ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Հայաստանի ու Ղարաբաղի օգնութեան եւ Կապոյտ Սաչին - Պ. Նազդեան 3.000 Ֆր., Եղիաբէք Տէր-Վարդանեանի մահուան առթիւ Տէր-Գալուստեան եղբարք 400 Ֆր.:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE DECINES 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 DECINES

La M.C.A. de Décines invite tous les amis à l'audition publique de fin d'année de son école de musique arménienne.

Piano - Orgue électronique - Accordéon Le Samedi 3 Juillet à 15 heures à la M.C.A. - 15, rue du 24 Avril 1915 69150 DECINES

A l'occasion de la représentation de la chorégraphie «Le Chant de KARASTAN» de la Compagnie Ballet Eghayan au Festival d'Avignon

La Maison de la Culture Arménienne de Décines et Léo Lagrange de Décines organisent

un court séjour en Avignon en fin juillet. Si vous êtes intéressés par ce voyage, vous pouvez téléphoner à la M. C. A. de Décines au 78 49 42 97 du mardi au samedi.

ASSOCIATION ARMENIENNE RECHERCHE pour BAR-RESTAURANT RESPONSABLE Cuisine et salle Expérience exigée - Couple envisageable Envoyer C.V. + Photo M.C.A.D. - 15, rue du 15 Avril 1915 69150 DECINES

ASSOCIATION

DU 7 DECEMBRE 1988

ARMENIE - DIASPORA - FRANCE

L'Association du 7 Décembre 1988 avise la communauté arménienne de l'arrivée de 4 camions pour début Juillet 1993, - 2 viennent de Erevan; - les 2 autres sont affrétés par la communauté arménienne de Min-Vod (Russie du Sud).

L'Association du 7/12/88 lance un appel à toutes les organisations qui auraient du frêt d'urgence pour l'Arménie, à prendre contact en appelant: le 46 42 53 14 afin de faire connaître le tonnage éventuel de leur cargaison.

Une coopération entre tous est souhaitée, il en va de l'Arménie.

Nous invitons tous les membres de la communauté à s'unir et nous aider à soutenir ce pont routier, en nous adressant leurs dons en espèces ou en matériel.

Si la situation en Géorgie ne nous permet pas l'accès par route, un pont aérien entre Min-Vod et Erevan est assuré.

Nous ne manquerons pas de vous tenir avisés de la marche de ce convoi.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire: No 55935 SIRET: 51027317 A R.C. Paris

ԿԼՈՑԵ ԻՆՉ

Սեւրան - Լիվրիի Տիւրքի Միաբանական Դասնաճիւղ

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

- Ճ Ա Շ -

Յուլիս 4, Ժամը 13-էն սկսեալ 17, rue Charles Péguy, Livry-Gargan տէճնէր - Հայկական միջնորդա - Հեռաձայնել - ԽՆՅԵԱՆ - 43 - 83 - 92 - 75 ՓԱՓԱՉԵԱՆ - 43 - 83 - 87 - 68

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU

- SALLE GARANCE -

JUIN - OCTOBRE

Pour les programmes téléphoner: 47 - 78 - 37 - 29 (programme enregistré) Tous les films sont en version originale sous-titrés français.

GRANDE FETE CHAMPETRE

KHANASSOR

à l'initiative de la FRA Dachnagtzioutioum le Groupe Arghoutian et la Croix Bleue Section Chaville

LE 4 JUILLET

- PARC BON REPOS -

78140 VIROFLAY (Près Place Louis XIV Nat. 10)

en l'Eglise Arménienne de Chaville Messe Requiem pour les camarades disparus puis recueillement sur la tombe du Prince Arghoutian héros de la Bataille de Khanassor

Rassemblement à 13 heures au Cimetière de Chaville

◆ AMBIANCE ◆ SURPRISES ◆ BUFFET ◆ JEUX ◆

CONCOURS: Ping-Pong, Boules, Volley, Tavlou...

Meubles Ghazarian

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z.I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

«Բացառիկ զեղչ «Յառաջ»ի բաժանորդներուն»

ECOLE TEBROTZASSERE

AU RAINCY

recherche

Pour la rentrée 93 - 94

DES AIDE CUISINIÈRES OU AIDE CUISINIERS

● TRAVAIL A PLEIN-TEMPS ● Domicile secteur Arnouville-Gonesse Transport assuré.

Pour rendez-vous téléphoner au: 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

ՀԲԸՄ

ՄԵԼԳՈՆԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

ՓԱՓԱՔՈՂՆԵՐՈՒՆ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Մեղզոնեան Կրթական Հաստատութեան անդամութիւնը ներկայիս կը տեղեկացնէ, թէ Հաստատութեան 1993 - 1994 կրթաշրջանի նպաստ - սանուհիներու դիմումագրերը ընդունումը սկսած է արդէն:

Այն ծնողները / խնամակալները, որոնք կը փափաքեն որ իրենց զաւակները / իրենց նամեակները եւրոպական ժամանակակից բարձր մակարդակի կրթութիւն ստանան եւ հայեցի բարձրով դաստիարակուին, պարտին իրենց դիմումագրերը զրկել Հաստատութիւն, ուր քննութեան անունով է ետք իւրաքանչիւր դիմում, Համապատասխան որոշումը գրաւոր պիտի անդակացուի դիմորդին:

Մեղզոնեան Կրթական Հաստատութիւնը երկուս, զիջերթիկ, երկրորդական, հարկաւան վարժարան մըն է: Հաստատութիւնը ունի 7 դասարան՝ Ա., Բ., Գ., Դ., Ե., Զ. եւ Է.: Ա. դասարան կը ղուժուին 11 - 12 տարեկան ունեցող ծագումով հայ սան - սանուհիներ: Նորեկներ կրնան ընդունուիլ նաեւ իրենց տարեկան եւ զիջերթիկներուն մակարդակի բերմամբ մինչեւ Դ. դասարան: Բացի հայաբնակական նիւթերէն, դասաւանդութիւնները կը կատարուին անգլերէն լեզուով: Հայերէն եւ անգլերէն լեզուներու կողքին կը դասաւանդուին նաեւ յունարէն եւ արաբերէն՝ Համապատասխան երկրներէ եկողներու համար:

Զ. եւ Է. դասարաններուն մէջ, ուսումնական դասանիւթերու պարտադիր բաժինէն բացի, միւս նիւթերը կ'ընտրուին աշակերտներուն կողմէ՝ «Գիտական», «Առեւտրական» եւ «Ընկերային Գիտութիւններ - Արուեստից» ճիւղերուն համապատասխան:

Աշակերտներ կարելիութիւնը ունին Հաստատութեան մէջ պատրաստուելու եւ մասնակցելու շարք մը արտաքին քննութեանց՝ G.C.E., L.C.C., T.O.E.F.L., S.A.T., PITMAN'S.

Յառաջիկայ տարելիցին դասաւանդութիւնները կը սկսին 1993 Սեպտեմբերի առաջին կէսին եւ կ'աւարտին 1994 Յունիսի սկիզբը: Ուսումնական տարին կը բաղկանայ երեք եռամսեակներէ, որոնց իւրաքանչիւրի աւարտին վիճակագրոյց կը զրկուի աշակերտի ծնողքին / խնամակալին:

Դասաւանդման ժամանակը կ'երկարի երկուշաբթիէն մինչեւ Ուրբաթ ներառեալ, առաւօտեան ժամը 7.45-էն մինչեւ 1.30: Իւրաքանչիւրը 40 վայրկեան տեսողութեամբ ութ պահերով ու զոյգ դրոսանքներով կը կազմուի ուսումնական օրը:

Հաստատութեան զիջերթիկ կեանքը հարուստ է բազմապիսի բեղուն արտադասարանային գործունէութիւններով:

Մ. Հ. Կ. մէջ ուսումը վճարովի է: Դիմումագրի պատճէնը ստանալու եւ որեւէ այլ մանրամասնութեան համար, դիմել Տնօրէնութեան, հետեւեալ հասցէով -

MELKONIAN EDUCATIONAL INSTITUTE P.O. Box 1907 NICOSIA - CYPRUS

Մ. Կ. Հ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France organise un camp itinérant pour les adolescents (nés entre le 01 / 01 / 78 et le 31 / 12 / 79).

— Campagne Ariégeoise - civilisation Catharre

— Gorge de l'Aude (Rafting et Canoé)

— Ascension du Mont Canigou

— Roussillon et Côte Vermeille.

Prise de conscience de l'identité arménienne.

Du 8 au 29 Juillet

Les inscriptions s'effectuent auprès du Conseil d'Administration.

Région PACA — 91 77 61 66 / 91 90 21 60

Clémence Tutelian — 91 50 68 71

Centre France. Mme A. Mouradian — 74 85 61 33

Paris-Région Parisienne —

48 24 46 57 / 49 77 76 15.

Association «NAREG» Enghien

Les organisateurs de la tombola lancée au profit des élèves de l'Ecole «NAREG» ont le plaisir de vous faire savoir que le tirage de cette tombola aura lieu dans le courant du mois de Septembre et non en Juin comme prévu initialement.

Տ Ա Ր Ե Կ Ա Ն Մ Ե Ծ Գ Ա Շ Տ Ա Ն Ա Ն Դ Է Ս

ՇԱՐՎԻԷՅԻ Ս. ՆՇԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Յուլիս 11, Կիրակի

Ժամը 12.30-ին մինչև 22.30

1. -- Արևելեկան եւ եւրոպական ճաշեր:

2. -- Վիճակագրական մեծ պարզեցումներով:

3. -- Չարագան հետաքրքրական խաղեր, ու ժամանց:

4. -- Ընտանեկան հաճելի եւ ջերմ միջոցառում:

5. -- Գեղարուեստական ճոխ յայտագիր:

Մասնակցութեամբ՝ Ա. Ն. Ի

Նուագախումբի

Մուտքը ազատ է:

DEMANDE D'EMPLOI

Dame arménienne cherche à garder personne âgée. Période vacances ou toute l'année. Nourrie-logée. Tél. : 47 53 04 82.

Arménie

Départ chaque Jeudi

PARIS-EREVAN-PARIS

(VOL HEBDOMADAIRE DIRECT)

Franchise de bagage autorisé : 2 valises par personne

Renseignements et inscriptions :

SABERATOURS - SEVAN VOYAGES

Table with 3 columns: Paris address, Yerevan address, Lyon address. Includes phone and fax numbers for each location.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՍՏԱՀՈՒԵՑԱԻ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Ֆրանսահայութեան վստահուեցած նոր կազմակերպիչը մեր ծրագրերը որ Հայաստանի պիտի հայտնաբերէ պարտական կազմ: Առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստան պիտի սկսի ձեռնարկուիլ անցեալին ժառանգած վաղամուկներու ցանցէն ու շրջափակումի պարտադրած գրկանքներէն, որոնք այնքան սուր ճնշեցին անցեալ երկու ձմեռներու ընթացքին:

Իրազմանքի միջոցով պարտականութիւնն է բոլոր կարեւորութիւններով նպաստել այս կենսական ծրագրի իրականացումին:

Ներկայիս կողմնորոշեալ համայն Ֆրանսահայութեան որ իր ամբողջական ու անյապաղ մասնակցութիւնը բերէ՝

որպէսզէ ալ յետո հայաստանի մէջ ոչ մէկ մանուկ մեռնի գոյտի պատճառաւ, որպէսզէ հիւանդանոցները կարենան վերատին գործել ու դպրոցները բանան իրենց դռները,

որպէսզէ Հայաստանը չզրահանուի դուրսի օժանդակութեան կարիքի երկիր մը:

Այսօր իսկ ձեր նուիրատուութիւնը զրկեցէք չէքով՝ հետեալ հասցէին՝

FONDS ARMENIEN DE FRANCE Boite Postale 12 75660 PARIS Cedex 14

Կամ դրամատանային փոխանցումով՝ CCP 11. 926 85 C PARIS.

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԿԵՆՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Սիւնիս - Կոմիտաս երգչախումբի 70-ամեակի համերգները, մասնակցութեամբ հայ եւ օտար լաւագոյն երգիչներու եւ նուագախումբի:

Այս առթիւ ղեկավար ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆ-Ի

Երաժշտական նոր ստեղծագործութիւնը՝ «ՍԱՍՈՒՆՅԻ ԴԱՒԻԹԻ ԾՆՈՒՆԴԻ»

Կը մեկնաբանուի՝ Մարտ 18, 1994, Ժամը 20.30-ին՝ Grand Amphithéâtre de la Sorbonne

Եւ Մարտ 25, 1994, Ժամը 20.30-ին՝ Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux

DATE A RETENIR

Samedi 9 Octobre D I N E R D A N S A N T C A P A C L U B à Alfortville organisé par La Croix Bleue, section Hélen Puzant d'Alfortville

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արականորդի մեկնող մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի -- նախընտրաբար -- հասցէի առժամեայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց բաղին բոլոր տարի գրասենեակին միջոցաւ, չձանաբեռնելու համար «Յառաջ»-ի վարչչութեան աշխատակցը:

Անկարելիութեան պարագային կարելի է անշուշտ, սինել գրաստ, բերքի վարչչութեան, մեկնումի բուկանին 5 -- 6 օր առաջ, տարով երկու հասցէները (ընթացիկ եւ նոր) եւ կցել 30 Ֆր.ի գրոշմաբույր Ֆրանսայի համար: Ամբողջ շրջանի բոլորատարական յաւելեալ անկանոնութիւնները պատճառ եւս, որ արտասահման մեկնողներու հետ հիմնականութիւն չկատարուի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻԻ, ՀԱՍՑԻՓՈՓՈՆՈՒԹԻՒՆ, ԶԻ ԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԿԱՆ ՀԱՇԻՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ:

Շնորհակալութեամբ՝ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»

ԿԱՊՈՑ ԽԱՉ

Սեւրան - Լիբրիի Տիրուի Միստիս մասնակցը

ԱՄԱՎԵՐՁԻ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍ - Ճ Ա Շ -

Յուլիս 4, Ժամը 13-ին սկսեալ 17, rue Charles Péguy, Livry-Gargan աշօնէր - հայկական միջոցառում - Հեռաձայնիկ: -- ԽՂՈՑԵԱՆ --- 43 -- 83 -- 92 -- 75 ՓՍՓԱՉԵԱՆ --- 43 -- 83 -- 87 -- 68

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU - SALLE GARANCE - JUIN - OCTOBRE

Pour les programmes téléphoner : 47 - 78 - 37 - 29 (programme enregistré) Tous les films sont en version originale sous-titrés français.

Ս. ՅՈՒՆԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

ՇԱՐՎԷՐՈՐԵԱՑ ԵՒ ԿԻՐԱԿԵՐՈՐԵԱՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐՁԱՆ

1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին:

Արձանագրութեան եւ այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնիկ հետեալ թիւերուն: -

Դիւան Եկեղեցոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03

Տիկին Սողոմոնեան՝ 45 - 25 - 87 - 67

(3 - 14 տարեկաններու համար) եւ

Օրիորդ Էլմաճեան՝ 43 - 02 - 29 - 65 (Հակահասաներու)

Գաղղնիացիները ձրի են:

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY

recherche Pour la rentrée 93 - 94

DES AIDE CUISINIÈRES OU AIDE CUISINIERS

- TRAVAIL A PLEIN-TEMPS
• Domicile secteur Arnouville-Gonesse Transport assuré.

Pour rendez-vous téléphoner au : 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

GRANDE FETE CHAMPETRE

KHANASSOR à l'initiative de la FRA Dachnagtzoutioum le Groupe Arghoutian et la Croix Bleue Section Chaville

LE 4 JUILLET - PARC BON REPOS - 78140 VIROFLAY (Près Place Louis XIV Nat. 10)

en l'Eglise Arménienne de Chaville Messe Requiem pour les camarades disparus puis recueillement sur la tombe du Prince Arghoutian héros de la Bataille de Khanassor

Rassemblement à 13 heures au Cimetière de Chaville AMBIANCE SURPRISES BUFFET JEUX CONCOURS : Ping-Pong, Boules, Volley, Tavlou...

ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԻԱԶՄԱՆ ՀԱՄԱՐ

Տէր եւ Տիկին Արմէն Պաղտասարեան, Տէր եւ Տիկին Մարտիրոս Բէգլանեան...

Ս. ՅՈՒՂԱՆՆԷՄ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՉ

Շաբաթ, Յուլիս 10, տօն երկուսասն Առաքելոցն Քրիստոսի եւ Պօղոսի երեք...

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի... նախընտրաբար...

ՏԱՐԵԿԱՆ

Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան...

Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան Տարեկան...

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIERS...

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ Պրանտասայ կապույտ Խաչի «Ախուրի» մասնաճիւղը...

ENSEIGNEMENT PROMOTIONNEL GRATUIT DE L'ARMENIEN STAGE DU 12 AU 30 JUILLET à l'U.C.A.B. — 118, rue de Courcelles, Paris 17e

ARMENIE VOLS DIRECTS à bord d'avions de la Cie nationale arménienne «ARMENIAN AIR» MARSEILLE - EREVAN - 3 400 F. -

SIDON TRAVEL FRANCE présente VOL DIRECT CHAQUE JEUDI PARIS - EREVAN - PARIS à 3600 F

GORKY A PARIS

Deux ans après l'exposition itinérante consacrée à une série de dessins d'Arshile Gorky (qui, en France, fut présentée à Marseille et à Saint-Etienne), une autre, regroupant 40 feuilles, se déroule actuellement à Paris (*). Sans doute, c'est à un événement que nous assistons car, non seulement c'est la première fois qu'une exposition personnelle est dédiée à Gorky dans une galerie parisienne mais, parce que tous les dessins présentés sont inédits.

Ces œuvres donnent une idée lumineuse de l'importance que la ligne eut pour Gorky: une ligne fine, sinueuse, incisive et parfois veloutée, traitée avec un tel engagement comme si cette ligne elle-même était le sujet à élaborer.

Dans sa première période, bien que Gorky ait pris Cézanne, Braque, Matisse et Picasso comme exemples à suivre, à une occasion il avait dit qu'il voudrait avoir l'adresse de l'académique Bouguereau, mais qu'il n'aimerait pas peindre comme lui (1). Cela montre combien il se sentait maître de ses choix et, sans se soucier de la provenance de l'enseignement, lui donnait sa juste appréciation; ce qui l'emmena, en effet, à cette maîtrise où la technique n'est que le support vaste et infini qui, à la disposition de l'artiste, se plie à sa volonté, pour créer toutes ces nuances, toutes ces audaces, tout cet enchantement. L'adresse dont Gorky parle, nous la sentons dans tous ces dessins, de ceux qui suivent Picasso, jusqu'à son ultime période, sa maîtrise complète basée, justement, sur les expériences condensées de tout son travail antérieur.

Cette ouverture d'esprit de Gorky le conduisit à varier ses références techniques, picturales et de conception. Sa fidélité aux maîtres et son obstination à les suivre n'avaient qu'un but: s'enrichir par l'expérience, avec la pratique de différents procédés qui lui offraient la possibilité d'apprendre quelque chose de vital et que, graduellement, va s'accumuler aux acquis déjà conquis avec acharnement mais, avec beaucoup de souffrance. Après toute cette longue période préparatoire, Gorky atteint la synthèse souhaitée et crée un monde de rêve et d'évocation, frémissant d'allusions, de secrets, marqué par un vécu profondément tragique.

Pour Gorky, le dessin est le fondement, le squelette sur lequel est bâtie l'œuvre, le corps. Il est également le moyen par lequel sa main, guidée par son esprit et par son imagination, trace son empreinte sur la surface de la feuille ou de la toile, tel un champ, tel un espace où cet esprit plane et indique les sanctuaires qu'il emprunte. C'est pour cette raison qu'on y sent la présence d'un monde, si mystérieux et impénétrable soit-il, avec ses propres règles, peuplé de créatures et d'êtres imaginaires, inextricables, très souvent difficiles à identifier, à déchiffrer: des spectres sans visage. L'identification de quelques protagonistes, n'offre pas entièrement les clés pour suivre ou pour dénouer l'histoire ou l'action qui se déroule dans tel ou tel dessin, dans tel ou tel thème.

Cet aspect de contenu resterait dans une sphère purement littéraire et descriptive, si la haute sensibilité artistique, esthétique et ce merveilleux sens de la ligne de Gorky ne créait pas cette rare qualité, qui confère à ses dessins une expression chargée de pathos, de tension, d'élégance,

de poésie et d'ivresse: ivresse de bonheur de dessiner. Car la maîtrise de la ligne que Gorky avait dans ses mains, n'attendait que le moment où le doigt de la providence toucherait le sien, pour y insuffler la magie féerique qui imprègne l'œuvre de sa maturité.

Ce jaillissement débuta par une mutation radicale dans l'œuvre de Gorky, vers 1943. L'année précédente, une rencontre majeure fut décisive à ce sujet: celle avec Matta. Non seulement cela transforma la vision spatiale de Gorky (et l'incita à abandonner la peinture considérablement épaisse, en adoptant la peinture «aquarellesque», mince et fluide) mais, simultanément, sur le plan du dessin, le poussa vers la métamorphose totale des éléments de la nature et des êtres, dans un champ visionnaire, mais conférant à l'espace un sens pictural, ce qui le différencie de l'espace descriptif de la plus grande partie des surréalistes. Ainsi se forme une représentation allusive, fourmillant d'un système de signes et de symboles qui, d'un dessin à l'autre, d'un thème à l'autre, crée des rapports et des ambiances différentes, des entités complexes, dont les significations réelles sont hautement énigmatiques.

Mais, à l'occasion de cette exposition, nous nous trouvons, comme à différentes reprises, devant un problème difficile à surmonter, concernant la datation et le titrage des œuvres de Gorky. Lui, «amoureux d'anonymat» (2), rarement signait, datait et titrait ses dessins et beaucoup de ses peintures. C'est à partir des correspondances entre les œuvres elles-mêmes, des témoignages et des documents qu'il serait possible de suggérer des dates et des titres, principalement approximatifs. A cet effet, le catalogue de l'actuelle exposition ne fournit par les raisons pour lesquelles telles dates et tels titres furent donnés aux œuvres. Nous évoquerons les cas qui attirent notre attention, en nous référant à leur ordre établi dans le catalogue.

Ainsi, les trois feuilles ayant pour modèles certains dessins de Picasso (p. 11 - sans date), (pp. 17, 19 - datées circa 1936), furent probablement exécutées dans la même période que celles exposées l'année dernière à Venise et datées de 1942 par Melvin P. Lader (3), en s'appuyant, en toute vraisemblance, sur le témoignage de la femme de Gorky indiquant que, peu de temps après leur mariage (4), Gorky exécuta ces feuilles pour lui montrer la technique de Picasso, dans les dessins de ce dernier représentant des formes sculpturales. Le dessin intitulé «Portrait» (p. 12 en haut), ne serait-il pas celui de la sœur de Gorky, Vartoosh? Le cas de deux autres dessins (pp. 20, 21), qui sont titrés respectivement «Dessin (d'après Picasso)» et «Figures assises (d'après Picasso)» et datés (circa 1938), suscite plus d'interrogation. En fait, ces œuvres auraient dû être exécutées dans la première moitié des années trente, compte tenu de leur style qui est identique à celui du «Dessin de figure» (5) et «Etude pour Nuit, énigme et nostalgie» (6). En outre, la conception des figures, bien qu'elle soit influencée par Picasso, appartient à Gorky, surtout dans le cas du deuxième qui n'est qu'une version de la lithographie que Gorky créa en 1931 (7). Celle-ci elle-même est la transformation en figure humaine du tableau «Abstraction avec palette» (8). A cette époque (fin des années vingt-début des années trente), cela représente une démarche caractéristique de Gorky, où il transforme certaines de ses natures mortes

cubistes en figures humaines (9) démontrant, ainsi, son intérêt pour la métamorphose qu'il maîtrisa, totalement, dans sa période de maturité.

Dans les dessins de 1943 et 1944, après son retour à la nature, Gorky crée un monde végétal et organique souvent amalgamé, inspiré du paysage du Crooked Run Farm (Hamilton, Virginie). Les lignes du paysage sont ondulantes, les corps sont représentés avec des contours arrondis, comme une sorte de référence à l'anatomie des êtres humains et des créatures animales. De ce fait, la date (circa 1940) donnée à la «Composition» (p. 22) semble inexacte qui, par ses lignes et ses formes fait plutôt penser aux dessins de 1946, compte tenu également des deux lignes croisées en haut, à gauche, avec les points ronds qu'elles comportent, qui reflètent une pratique apparue chez Gorky, à l'exemple de Miro, à partir de certains dessins de 1944. D'autres caractéristiques concernent le «Sans titre» (p. 23), daté (circa 1943). Ici, les proportions de la figure centrale, qui est une version de l'autre, au coin droit inférieur du dessin, ressemblent à celle du protagoniste qui

par
Alexandre BEREDJIKLIAN

occupe le côté gauche de quelques dessins liés au thème «Les calendriers» et même, elle répète le geste de ce dernier. Ayant en considération que ce thème fut conçu par Gorky en 1946, il paraît probable que ce dessin soit exécuté en la même année.

De 1945, peu d'œuvres de Gorky subsistent, car la majeure partie fut anéantie dans l'incendie de son atelier au début de 1946. A cette date, la vision de Gorky enregistre un changement et ce sont plutôt des scènes d'intérieur, tirées vraisemblablement de son quotidien, qui lui servent de sujets. Aux scènes denses des deux années précédentes, dans lesquelles tout formait un ensemble énergétique, entrelacé, succède un espace tranquille, dénudé, où Gorky répartit et relie les différents éléments, symboles et signes devant un fond uni, d'un seul plan. Ce sont les tâches de couleurs qui créent la lumière, les plans, la profondeur, le rythme général et caractérisent les éléments, les protagonistes, tandis que des lignes fines, longues, construisent le sujet et organisent l'espace. L'année suivante, des lignes droites, en tant qu'axes, suggèrent l'espace intérieur d'une demeure, une démarche que Gorky avait beaucoup appliqué dans ses œuvres des années trente représentant des vues d'intérieurs. De ce fait, le «Paysage de Virginie» daté (circa 1944) et «Paysage» daté (circa 1945), respectivement (pp. 30, 31), de par leur aspect axial et, dans le cas du premier, par les corps formés par des os, se rapprochent, plutôt, à la tendance que l'iconographie de Gorky a pris en 1946.

L'incendie et, peu après, l'opération d'un cancer à l'estomac ont bouleversé Gorky non seulement sur le plan personnel mais, également, sur le plan de sa vision. En conséquence, des éléments et des corps osseux, pointus, menaçants se forment et dominent les scènes. L'exemple le plus frappant qui retient notre attention, est le thème «Nu». En effet, ce personnage en os n'apparaît qu'entre le squelette du corps féminin du thème «La charrue et la chanson». Dans «Les fiançailles», cette protagoniste (la fiancée), devient plus agressive encore, par les épines qu'elle porte sur la tête et sur la partie inférieure de son corps. Simultanément, Gorky conçoit un être parallèle à celui-ci pour la série «Les calendriers» (10). C'est au cours de cette même année 1946, qu'une série de dessins, qui fut liée au thème «Agonie» et connue sous le titre d'«Atre en Virginie», vit le jour. Les dessins, dans cette exposition titrés «Etude pour peinture» (pp. 35, 37) por-

tent en eux les germes du thème «Agonie», donc exécutés en 1946 et non pas (circa 1944), tandis que celui de (p. 38 - en haut) fait partie de la série «Atre en Virginie». De même, l'«Etude pour Agonie» (p. 47) doit être regardée, à notre avis, en position verticale, en tournant le dessin à 90° vers le haut, côté gauche. Cela, compte tenu, sauf de très rares exceptions, de la verticalité des principaux protagonistes dans la vision de Gorky comme dans «Agonie» et, sur le plan de l'exécution, de la direction du mouvement de sa main et du crayon en dessinant. Une autre feuille (p. 26 - en bas), intitulée «Souvenir d'arquebuse arménienne» et datée (circa 1941), en fait, représente des éléments qui apparaissent, avec des variantes (11), dans certaines œuvres exécutées à partir de 1943 et surtout en 1944, comme l'indique (pour l'arquebuse) une série de feuilles publiée sous le titre de «Ete en Virginie», dont l'une est signée par Gorky et datée de 1946 (12). Tandis que le fragment osseux dans «Sans titre» (p. 27 - en haut, daté circa 1941) est voisin d'autres corps, que Gorky, en toute évidence, conçoit à partir de 1946. Un autre dessin, intitulé «Etude pour les fiançailles» (p. 45) ne paraît pas avoir un rapport direct avec ce thème, tout spécialement l'élément du premier plan, en bas (13), qui est très proche du corps de la construction à gauche des dessins «Atre en Virginie», lorsque ce dernier est regardé en position horizontale. Le «Sans titre» (p. 53 - en haut), qui représente, au premier plan, un personnage occupant toute la hauteur de la feuille, ferait partie des dessins réalisés vers 1940 au lieu de 1940, considérant son aspect osseux, avec ses longs bras allongés vers le centre de la scène, vers le bas, comme pour tenir un corps, peut-être un enfant.

Avec l'évocation de ces points, nous avons voulu attirer l'attention sur un côté controversé et encore non résolu de l'œuvre de Gorky qui, peut-être, intéresserait plutôt les érudits d'art que le public. Celui-ci sera, à juste titre, émerveillé par la qualité exceptionnelle et la beauté de ces œuvres, car on assiste rarement à une telle exposition, où l'on rencontre le meilleur de ce qui est considéré comme art du dessin.

La clôture de la présente exposition correspond, à quelques jours près, au 45ème anniversaire de la disparition de Gorky. L'année prochaine sera le 90ème anniversaire de sa naissance. Verrons-nous, cette fois-ci, une exposition de ses peintures en France ?

(*) ARSHILE GORKY
Galerie Marwan Hoss
12, rue d'Alger, Paris 1er
(du 12 mai au 24 juillet).

(1) *Témoignage de Revington Arthur*, voir: Karlen MOORADIAN: «The Many Worlds of Arshile Gorky», Gilgamesh Press Limited, Chicago, 1980, p. 93.

(2) Ethel K. SCHWABACHER: «Arshile Gorky», published for the Whitney Museum of American Art by the Macmillan Company, New York, 1957, p. 28.

(3) Voir le catalogue de l'exposition «Arshile Gorky. Works on Paper (Open su carta)», the Peggy Guggenheim Collection, Venise, April-June 1992, p. 82.

(4) Gorky et Agnes Magruder se sont mariés en septembre 1941.

(5) Diane WALDMAN: «Arshile Gorky. A Retrospective», published by Harry N. Abrams, Inc., in collaboration with the Solomon R. Guggenheim Museum, New York, 1981, ill. 35.

(6) *Ibid*, ill. 36.

(7) *Ibid*, ill. 25.

(8) *Ibid*, ill. 24.

(9) Selon nos études, «Nuit, énigme et nostalgie» serait la transformation de «Nature morte» (Chrysler Museum, Nor-

Տէր Է. Տիկին Արտուշէս Կէլիէլեան, Տէր Է. Տիկին Յովհ. Ալեքսանեան, Ժիրզէր, Ալիս, Տանիէլ, Սերժ, Տիկին Մանուշակ Տէր - Սահակեան

գաւակներն ու թոռները ինչպէս նաեւ Սահակեան, Տէր - Սահակեան, Մուսայեան, Պետրոսեան ընտանիքները և բոլոր ընտանեկան պարագաները

ցաւով կը ծանուցանեն իրենց մօր, մեծ - մօր, տալով, հօրաքրոջ, մեծ - հօրաքրոջ

Տիկին Տիրուհի Կէլիէլեանի (Ծննդ. Տէր - Սահակեան, Պարսիկացի) մահը որ պատահեցաւ Յուլիս 5-ին, 95 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Հինգշաբթի, Յուլիս 8, ժամը 16-ին Փարիզի Մ. Յովհաննէս - Մկրտիչ Եկեղեցին 15, rue Jean Goujon, Paris 8

ուրիշ մարմինը կը փոխադրուի Պանէէօ - Քոմիւնալի գերեզմանատունը ժամը 17.45-ին:

Մահազոյ չստացողներին կը խնդրուի ներկայս իրրեւ այդ նկատել:

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Ի յիշատակ իր մեծ մայրիկին՝ Այրի Տիկին Վիքթորիա Մկրտչի մահուան Գ. տարեկիցին, իր թոռնիկը՝ Ֆրէտէրիք կը մարդկային որ բոլոր մանուկները նման մեծ - մայրիկ մը ունենան:

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France organise un :

WEEK-END DE DETENTE ET DE CONCERTATION

30-31 Octobre et le 1er Novembre 1993 à BELLEFONTAINE (Jura) ouvert à tous les membres ainsi qu'aux symathisants intéressés par ses actions. Prix : 300 F. le week-end + voyage Date limite d'inscription : Fin Septembre auprès de chaque section ou au CA-Paris.

BOURSES AUX ETUDIANTS

La Croix Bleue des Arméniens de France accorde des bourses aux étudiants à partir de la 2ème année universitaire : présenter un dossier comprenant : La Carte d'Etudiant Inscription pour l'année à venir Photocopies des diplômes. Date limite du dépôt du dossier pour l'année 93/94 : 30 Septembre 1993.

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՋ

Շաբաթ, Յուլիս 10, տօն Երկուսասն Առաքելոցն Քրիստոսի և Պօղոսի Երեմուսաներորդ Առաքելոյն: Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը մատուցուի: Կը պատարագէ՝ Ներսէճ Ծ. Վրբ. ԲԱՊՈՒՃԵԱՆ

EREVAN VIA ARMENIA - 56 40 40 - ABOVIAN 14 hotel Yerevan VIA ARMENIA organise en Arménie des excursions avec guide dans des sites selectionnés pour leur beauté et leur intérêt historique. N'HEситеz PAS A VOUS ADRESSER A SES SERVICES DES VOTRE ARRIVEE

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՋ

ՇԱՐԱԹՕՐԵՍՑ ԵՒ ԿԻՐԱԿԵՐԵՍՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐԱՆ 1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը սեզի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին: Արձանագրութեան և այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն. - Դիւան Եկեղեցւոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03 Տիկին Սողոմոնեան՝ 45 - 25 - 87 - 67 (3 - 14 տարեկաններու համար) և Օրիորդ Էմմանուէլ՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներու) Դասընթացքները ձրի են:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

Տ Ա Ր Ե Կ Ա Ն Մ Ե Ծ Դ Ա Շ Տ Ա Ղ Ա Ն Դ Է Ս ՇԱՐՎԻԷՅԻ Ս. ՆՇԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՑ 30 Յուլիս 11, կիրակի ժամը 12.30-ին մինչև 22.30 1. - Արեւելեան և Եւրոպական ճանաչում: 2. - Վիճակահանութիւն՝ մեծ պարգևներով: 3. - Չանազան հետաքրքրական խաղեր, ու ժամանց: 4. - Ընտանեկան հաճելի և ջերմ մթնոլորտ: 5. - Գեղարուեստական ճօն յայտարար: Մասնակցութեամբ՝ Ա. Ն. Ի նուագախումբի Մուտքը ազատ է:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՂԱՆԴԷՍ Կապոյտ Խաչի Լիոնի «Արաքս» մասնաճիւղը կը տրամադրէ օթօքար մը դէպի Պեթրոսեանի կայան, ներկայ դառուելու այս աւանդական դաշտահանդէսին: Օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, Յուլիս 18, առաւօտեան ժամը 7-ին Լիոնի Սուրբ Յակոբ Եկեղեցին առջեւ: Գին՝ Երթուղարձ 70 Ֆր.: Արձանագրութեան համար հեռաձայնել Եկեղեցին՝ 78 - 60 - 47 - 18 և Շ. Էօքսիւղեան 78 - 23 - 75 - 13

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ Իսիլ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը ի նպաստ «Արցախ»ի ստացած է նուէրներ փոխան ծաղիկի Եկեղեցւոյ քարտուղարուհի Տիկին Ռոզմի Տէրվիշեանի հօր՝ Եգիպիէլ Փանակեանի (Միացեալ - Նահանգներ) մահուան առիթով: Տէր Է. Տիկին Կ. Փօրտեան, Տէր Է. Տիկին Մ. Միսաքեան, Տէր Է. Տիկին Ա. Արթուրեան, Տէր Է. Տիկին Ս. Ալթունեան, Տէր Է. Տիկին Ա. Արթուր Տուրիքեան, Տէր Է. Տիկին Փ. Փարպեան, Տէր Է. Տիկին Մ. Քօրոյեան, Պ. Մ. Էմմայեան, Պր. Հ. Կէօրտէպար, Տիկին Կ. Գրվրդեան, Տէր Է. Տիկին Կ. Քասպէեան, Տէր Է. Տիկին Ո. Կիւրլէք, Տէր Է. Տիկին Կ. Ասլանեան, Տիկին Ս. Չիբեան, Միւսոն Վարդապետ 50-ական Ֆր.:

ENSEIGNEMENT PROMOTIONNEL GRATUIT DE L'ARMENIEN STAGE DU 12 AU 30 JUILLET à l'U.G.A.B. - 118, rue de Courcelles, Paris 17e A l'occasion de la parution de la première méthode audiovisuelle d'arménien, réalisée par Madame Hilda Kalfayan-Panossian et destinée aux écoles hebdomadaires de la diaspora, ainsi qu'à tous ceux qui désirent apprendre seuls l'arménien. Peuvent participer à ce stage tous les élèves non-arménophones de 8-25 ans souhaitant apprendre rapidement parler, lire et écrire l'arménien. Le stage se déroulera du 12 au 30 Juillet, tous les jours, sauf samedi et dimanche, de 10h à 12h30 et de 14h à 16h30. Madame Hilda Kalfayan-Panossian, auteur de la méthode audiovisuelle d'arménien assurera les cours. Des cours de recyclage sont prévus le samedi 5 et le dimanche 6 Septembre pour ces mêmes élèves. LES RESULTATS DU STAGE SERONT PRESENTES LORS DU CONGRES SCIENTIFIQUE ARMENIEN MONDIAL qui se tiendra à l'UNESCO, à Paris en Septembre. POUR LES ENSEIGNANTS D'ARMENIEN DES ECOLES HEBDOMADAIRES Des conférences d'initiation à la méthodologie de l'enseignement audiovisuel sont prévus en Juillet. Une pratique de l'enseignement d'arménien par la méthode audiovisuelle viendra compléter ces conférences d'initiation données par Madame Hilda Kalfayan-Panossian. Pour les inscriptions avant le 7 Juillet et pour tous renseignements : Tél. : 47. 50. 97. 51 / 48. 41. 49. 37

ՀՐԱԻԷՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ Վարձուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ և Ս. Սահակ Եկեղեցւոյ ընտրական մարմինը և հողաբարձութիւնը կը հարգեն Վարձուի և Շրջանի հայ հաստացեալներուն թէ Յուլիս 25-ի ընդհանուր ժողովը յետաձգուած էր ըստ ծրարի - կանոնադրի, միջամասնութիւն զոյցան չըլլալով: Յաջորդ ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ Յուլիս 9, Երեկոյեան ժամը 8.30-ին Սուրբ Սահակ Եկեղեցւոյ սրահին մէջ Ռիւ աը լա Սեսիլ, Վալան Երեկաներուն թիւը մեծամասնութիւն կը նկատուի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանուորակներին կը խնդրուի - նայելուրաբար -- հասցի առժամայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց քաղին քարտարի գրասենեակին միջոցաւ, չճանաչողներուն համար «Յառաջ»ի վարչութեան աշխատակից: Անկարելիութեան պարագային կարելի է անշուշտ, սիւնի գրասփռ, քերթիս վարչութեան, մեկնումի քուակահանել 5 - 6 օր առաջ, տարով երկու հասցեները (ընթացիկ և նոր) և կցի 30 Ֆր. -ի դրոշմաքաղ՝ Ֆրանսայի համար: Ամբողջ շրջանի քերթատարական յաւելեալ անկանոնութիւնները պատճառ են, որ արտասահման մեկնողներու հասցիի փոփոխութիւն չկատարուի: ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒ, ՀԱՍՏԻՓ ՓՈՓՈՆՈՒԹԻՒՆ 2Ի ԿԱՏԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ ԱՌԿԱՆ ԶԱՇԻՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ: Շնորհակալութեամբ՝ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIERS OU AIDE CUISINIERS • TRAVAIL A PLEIN-TEMPS • Domicile secteur Arnouville-Gonessse Transport assuré. Pour rendez-vous téléphoner au : 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

SIDON TRAVEL FRANCE présente VOL DIRECT CHAQUE JEUDI PARIS - EREVAN - PARIS à 3600 F Pour renseignements et inscriptions contacter : 34, AVENUE DES CHAMPS-ELYSEES - Escalier A, 2e étage 75008 PARIS TEL : 42 56 40 30 FAX: 42 25 41 21

Ս. ՅՈՒՎԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՋ

Շարք, Յուլիս 10, տոն Երկրորդամյա Առաջնորդի Գրքատանի և Պողոսի Երեմիա տաճարի մասին...

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանորդներին կը խնդրուի... Անկարելի է անշուշտ, սխալ գրառումներ արձակուրդի մասին...

(Շարք. Ա. Էջեմ)

աշխատակիցներ այցելած են Հայաստանի հարազատները շրջանները: Ամենք տեսակցություններ ունեցած են Հայաստան...

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՕԺԱՆԳԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

Յուլիս 5-ին վարչապետ Հրանտ Բաղդասարյանը ընդունած է Ֆրանսայի դեսպան Տիգրան Տրեթյանի համար Հայաստանի մէջ բարձրագույն պաշտօնական հարաբերություններ ստեղծելու համար...

ՄԱՍՈՒՎԻ ԱՍՈՒՎԻՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ՆԻԻԹԻՆ ՇՈՒՐՁ

Երոզյանի Հասարակապետութեան Հայաստանի ցոյց տալիք թէքիք օժանդակությունները պատասխանատու ձևով լինելու պահանջները...

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ՝ ԱՐՏԱՔԻՆ ՆԱՍԱՐԱՐԻՆ ՀԵՏ

Յունիս 28-ին Արտաքին նախարար Վահան Փափազեանը ընդունած է Յունաստանի Հայաստանի առաջնային գործառնական հայեցողական յարաբերությունները...

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կապույտ Խաչի Լիոնի «Արաք» մասնաճիւղը կը արամադրէ օթօքար մը դէպքի Պերթոնթէնի կայան, ներկայ գտնուելու այս աւանդական դաշտահանգիստին: Օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, Յուլիս 18, առաւօտեան ժամը 7-ին Լիոնի Սուբր Երկրէն անցնելով: Գին՝ Երթուղարձ 70 Ֆր.: Արձանագրութեան համար հեռաձայնել Երկրէն 78 -- 60 -- 47 -- 18 և Ե. Իօզուրեան 78 -- 23 -- 75 -- 13

FÊTES ARMÉNIENNES CET ÉTÉ avec YORGANTZ et son Orchestre

- A PARIS — Le 17 Juillet, Samedi soir REST. «VARTAN»: Tél. : 43. 26. 20. 68.
A CROS DE CAGNES (Nice - Côte d'Azur) — Du 22 Juillet au 22 Août REST. «LE BOSPHORE»: 55, Bd de la Plage - Tél. : 93. 07. 12. 62.
A GRIMAUD — Le 10 Août, Mardi soir REST. «LES JARDINS DES CABRIS»: Quartier Brusquet-Tél.: 94.43.26.48
A ST-RAPHAEL — Le 14 Août, Samedi «FETE CHAMPETRE» au Home Arménien - Tél. : 94. 95. 00. 30.

Meubles Ghazarian 4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance Z.I. Vitrolles à 20km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ ՇԱՐՎԻԷՕՅԻ Ս. ՆՇԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ Յուլիս 11, Կիրակի ժամը 12:30-էն մինչև 22:30

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIÈRES OU AIDE CUISINIERS

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՍ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՍԱՀՈՒԹՅԱԻ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ Ֆրանսահայութեան վստահեցումները կազմուելու մը ծրագրերը որ Հայաստանի պիտի հայթայթէ պարական կազմ: Առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստանի պիտի սկսի ձեռքարկել անցնելու ժամանակը կազմուելու ցանցին ու շրջանակներին պարտադրած զբաղմունքներն, որոնք այնքան սուր ճնշեցին անցեալ երկու ժամանակներու ընթացքին:

ՎԱՍԱՆՍ ՀՐԱԻԵՐ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ Կարանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Ս. Սահակ Եկեղեցւոյ ընտրողական մասինը և հոգաբարձութիւնը կը հարգուի Վարանի և Շրջանի հայ հաւատացեալներուն թէ Յունիս 25-ի ընդհանուր ժողովը յետաձգուած էր ըստ ծրագրի...

ՇՆՈՐՀԱՎԱԼԻԲ Հայաստանի «Ռատոնի և հետախուզիչ» սեփնիք նուագախումբը՝ զեղարուեստական ղեկավար և ղլխատուր վարչ Օհան Տուրեանի և վարչութիւնը անոնց շնորհակալութեամբ ստացած են 1000 սուղար Պր. Օհան Հէքիմեանի 1992-1993 համերգային շրջանին նուագախումբը ծախքեր սպասուելու համար:

LE CINEMA ARMENIEN CENTRE GEORGES POMPIDOU — SALLE GARANCE — JUIN - OCTOBRE Pour les programmes téléphoner: 47 - 78 - 37 - 29 (programme enregistré) Tous les films sont en version originale sous-titrés français.

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ Կապույտ Խաչի Լիոնի «Արաք» մասնաճիւղի տարեկան պարահանդէսը Շարքի, Նոյեմբեր 6, զազիս Շարքայիցի Լեւոն պրահին մէջ:

Ս. ՅՈՒՎԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՐԻՋ ՇԱՐՔԱՌՈՐԵԱՅ ԵՒ ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐՁԱՆ 1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը սկսի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին: Արձանագրութեան և այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն: Դիւան Եկեղեցւոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03 Տիգրան Սողոմոնեանց՝ 45 - 25 - 87 - 67 (3 - 14 տարեկաններու համար) և Օրիորդ Էլմանեան՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներու) Դատընթացքները ձրի են: Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville — 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

Ի ՅԻՇԱՆԱԿ

Տիկին Վերծին Մարկոսյանի մահուն առթիւ, Այբի Տիկին Օլին Չոքարեան 500 ֆրանք կը նուիրէ «Յառաջ»ին:

ՅԱՌԱՋԻ ԲԱՐԳԱԻԱԶԱՆ ՀԱՄԱՐ ՇՆՈՐՀԱՎԱՆՈՒԹԵԱՄՔ ՍՏԱՅԱԼՔ

Պատիւի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ միջոցաւ - ձգնաւորեան ընտանիք 200 Ֆր. Տիկին Ե. Տէր - Վարդան երեւոյ մահուն առթիւ եւ 300 Ֆր. Սապունճեան ընտանիքին Տիկին Հելէն Սապունճեանի մահուն առթիւ:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATON» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027917 A R.C. Paris

MCA-Villeurbanne

Vous ne savez pas quoi faire le 14 juillet prochain...

Nous vous proposons de venir passer un agréable moment dans le jardin ombragé de la Maison de la Culture Arménienne de Villeurbanne... à midi... ou en soirée...

Journée ou soirée kebab, dans une ambiance décontractée...

Pour tous renseignements et inscriptions téléphoner au : 78 94 37 36.

SIDON TRAVEL FRANCE

présente

VOL DIRECT CHAQUE JEUDI

PARIS - EREVAN - PARIS

à 3600 F

Pour renseignements et inscriptions contacter :

34, AVENUE DES CHAMPS-ELYSEES - Escalier A, 2e étage 75008 PARIS

TEL : 42 56 40 30

FAX: 42 25 41 21

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

La Croix Bleue des Arméniens de France organise un :

WEEK-END DE DÉTENTE ET DE CONCERTATION

30-31 Octobre et le 1er Novembre 1993 à BELLEFONTAINE (Jura)

ouvert à tous les membres ainsi qu'aux symathisants intéressés par ses actions. Prix : 300 F. le week-end + voyage Date limite d'inscription : Fin Septembre auprès de chaque section ou au CA-Paris.

BOURSES AUX ETUDIANTS

La Croix Bleue des Arméniens de France accorde des bourses aux étudiants à partir de la 2ème année universitaire :

présenter un dossier comprenant : La Carte d'Étudiant Inscription pour l'année à venir Photocopies des diplômes. Date limite du dépôt du dossier pour l'année 93/94 : 30 Septembre 1993.

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կապույտ կաշի Լիոնի «Արաքս» մասնաձիւղը կը տրամադրէ օթօքար մը ղէպի Պեթրոնիթինի կայան, ներկայ գտնուելու այս աւանդական ղաշտահանղէսին:

Օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, Յուլիս 18, առաւօտեան ժամը 7-ին Լիոնի Սուրբ Յակոբ Եկեղեցիին առջեւէն:

Գին՝ երթուղարձ 70 Ֆր.:

Արձանագրութեան համար հեռաձայնել Եկեղեցին՝

78 -- 60 -- 47 -- 18

եւ Շ. Էջօքիղեան

78 -- 23 -- 75 -- 13

ՎԱՐԴԱՎԱՐ

Ս. ՅՈՒՀԱՆՆԷՍ-ՄԱՐՏԻՆ ՓԱՐԻՋ

Կիրակի, Յուլիս 18, վարդավառ Է-Տօն Պայծառակերպութեան Գրիտառի Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովնանէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը մատուցուի:

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8.45-ին: պատարագ ժամը 10.30-ին:

Կը պատարագէ եւ կը բարոզէ՝ ՆԱՐԵԿ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՇԱՐՎԱՐԵԱՆ

Երկուշաբթի, Յուլիս 19, Ռ. օր վարդավառի, Յիշատակ Մեռելոց

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովնանէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը մատուցուի:

Կը պատարագէ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՆ ՔԱՀԱՆԱՅ ԹԱՇՃԵԱՆ

Յաւարտ պատարագի հոգեհամբարձ վասն համօրէն ննջեցելոց:

ՇԱՐՎԻԷՕ - Ս. ՆՇԱՆ

Կիրակի, Յուլիս 18, վարդավառ: Տօն Պայծառակերպութեան Տեառն Ս. Բարձրի Գրիտառի, Ս. Եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ պատարագ:

Պատարագը կը մատուցանէ եւ կը բարոզէ՝ ՎՐԹԱՆԷՍ Ա. ՔՀՆՅ. ՏԵՐՏԻՐԵԱՆ

Պատարագի երգեցողութիւնները եւ կատարելին տեղւոյս ղարուհիներուն կողմէ:

Պատարագ ժամը 10.30-ին: Երկուշաբթի, Յուլիս 19

Յիշատակ է Մեռելոց: Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 10-ին:

Յաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ հոգեհամբարձ վասն համօրէն ննջեցելոց:

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIERS OU AIDE CUISINIERS • TRAVAIL A PLEIN-TEMPS • Domicile secteur Arnouville-Gonnesse Transport assuré. Pour rendez-vous téléphoner au : 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանողներէն կը խնդրուի - նախընտրաբար - հասցիի առժամեայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց բաղին քաղաքէն տարի գրասենեակին միջոցաւ, չձամբարեղանալ համար «Յառաջ»ի վարչութեան աշխատանքը:

FONDS ARMÉNIEN DE FRANCE

UN PROJET VITAL EST CONFIE AUX ARMÉNIENS DE FRANCE

La communauté arménienne de France prend en charge la pose d'un gazoduc, qui va approvisionner l'Arménie en gaz iranien. Pour la première fois, l'Arménie va pouvoir ainsi commencer à se libérer du réseau de gazoducs hérités du passé et à mettre un terme aux terribles privations que sa population a subies ces derniers hivers à cause du blocus. Chacun de nous se doit de faire tout son possible pour contribuer à la réalisation de ce projet vital.

Nous lançons donc un appel solennel à l'ensemble des membres de notre communauté. Pour que plus jamais un enfant ne meure de froid en Arménie, pour que les hôpitaux puissent soigner à nouveau les malades, que les écoles puissent rouvrir leurs portes et que l'économie redémarque nous demandons à chacun et à tous un effort fort massif et urgent. Envoyez dès aujourd'hui vos dons sous forme de chèques bancaires ou postaux libellés à l'ordre du : FONDS ARMENIEN DE FRANCE Boîte postale 12 75660 Paris Cedex 14 ou par virement bancaire : CCP 11.926 85 C Paris.

FONDS ARMENIEN DE FRANCE CONSEIL D'ADMINISTRATION

ՏԱՐԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ ՇԱՐՎԻԷՕԻ Ս. ՆՇԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ Յուլիս 11, Կիրակի ժամը 12.30-էն մինչեւ 22.30 1. - Արեւելեան եւ Եւրոպական ճաշեր: 2. - Վիճակահանութիւն՝ մեծ պարզեւնեքով: 3. - Ձանազան հետաքրքրական խաղեր, ու ժամանց: 4. - Ընտանեկան հաճելի եւ ջերմ միջոցարար: 5. - Գեղարուեստական ճոխ յայտարար: Մասնակցութեամբ՝ ԱՆԻ նուագախումբի Մուսրր արտա է:

Ս. ՅՈՒՀԱՆՆԷՍ-ՄԱՐՏԻՆ ՓԱՐԻՋ ՇԱՐՎԱՐԵԱՆ ԵՎ ԿԻՐԱԿՆՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐԶԱՆ

- 1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին: Արձանագրութեան եւ այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հեռուհեռու թիւերուն: - Գիւան Եկեղեցւոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03 Տիկին Սողոմոնեանց՝ 45 - 25 - 87 - 67 (3 - 14 տարեկաններու համար) եւ Օրիորդ Էմմանուէլ՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներուն) Դասընթացները ձրի են:

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE DECINES 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 DECINES ASSOCIATION ARMENIENNE RECHERCHE pour BAR-RESTAURANT RESPONSABLE Cuisine et salle Expérience exigée - Couple envisageable Envoyer C.V. + Photo M.C.A.D. - 15, rue du 15 Avril 1915 69150 DECINES

ԿԱՍՏԻ ՌԻՆԵԱԼ Սիւզան - Կոմիտաս երգչախումբի 70-ամեակի համերգները, մասնակցութեամբ հայ եւ օտար լաւագոյն երգիչներու եւ նուագախումբի: Այս առթիւ ղեկավար ԿԱՐԳԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ երաժշտական նոր ստեղծագործութիւնը «ՍՍՍՈՒՆՑԻ ԴԱԻԹԻ ԾՆՈՒՆԴԸ» կը մեկնաբանուի՝ Մարտ 18, 1994, ժամը 20.30-ին՝ Grand Amphithéâtre de la Sorbonne Եւ Մարտ 25, 1994, ժամը 20.30-ին՝ Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux

ACADEMIES DE CRETEIL — PARIS — VERSAILLES

ՊԱՔԱԼՕՐԵԱ-93-Ի

ՀԱՅՅԵՐԷՆԻ

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ

ՄԵՐ «ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ»

ՄԵՏԱԼԻՆ ՄԻՒՍ ԿՈՂՄԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ

ՀՈՒՐԵՐ ՄԱՐՍԵՅԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԹՈՒԶԳՄԱՐՍԵՅԸ — ԵՐԵՒԱՆ

Մակայն վառելանիւթի պատճառաւ այժմ կը բաւարարուի հարիւր հոգեով:

ՄԱՐՍԵՅԸ

Հ.Մ.Բ.Մ.-ԱՐԾԻԻԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍԸ

Հայաստանեան թերթերու նոր տրցակը ինքնաբեր ճեղքուղիկառուութեամբ մը...

1985-էն ի վեր աւարտական դասարանի աշակերտները կրնան ներկայացնել հայերէնը...

Առաջին անգամ ըլլալով «Հայկական Օրաթիւն Գրիտերու» ազգային ընկերութեան պատկանող օդանաւ մը...

Դաշտահանդէսներու ժամանակն է: Ամէն Կիրակի տարբեր վայրերու մէջ...

Անոր հաստատումները կը մեկնին հաստատութեան նիւթական ծանր կացութեան մատնանշումէն...

Այս տարուան հայերէնը պաշարէրէսայի կը բոլոր «սեռի»ներով, Բ.Տ.Տ.-ի, Բ.Է.Փ.-ի, եւ Կ.Տ.Փ.-ի ներկայացուցիչներուն ընդհանուր թիւը 117-ի հասաւ:

Սաւանդէ առանց ուսուցչական մասնաւոր պատրաստութեան, առանց ծրագրի, առանց հարց տալու թէ ի՞նչ պէտք է դասաւանդուի, ի՞նչ դիւրեք պէտք է օգտագործուի...

Կերտը ձերբազատուի այլեւ յաւերժական «ընթերցանութիւն» ընթրթիւնով իրենց հոգեւելի ու տաղաւայի մեները...

ՄԵՍԻՐՈՎ ԱՆԱՄԵՆ

(*) ԽՄԲ. — «Յատաճ»-ի — նման յանձնախումբ մը գոյութիւն ունեցած էր...

ներու ուղղուած ծրագրերնէն զուրկ այս հոլովոյթը կը ստեղծէ վիճակ մը ուր «միայն համալսարաններ են ըստից՝ ուսուցչական մասնաւորութիւնները...

վերցած են ու անոնց հետ նաեւ միջոցառումները որոնք աշխոյժ եռուցեա կը ստեղծէին ուսումնական շինքներուն մէջ...

(Շաբ. Ա. էջ 16)

ՀՈԳԵՂԱՆԳԻՄՍ

Տիկին Հռիփսիմե Արթուրյան և զուգույն Մարտիկ, Տէր և Տիկին Ժազ Գալսեան և ընտանեկան բոլոր պարագաները կը ծանուցանեն թէ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի իրենց ամուսնոյն, հօր, եղբոր և ազգականին՝

ՕՆԻԿ ԱԹՈՒՆԵԱՆԻ

մահուան քառասունընն առթիւ, Արնու-վիլի Վարդապ Ս. Սահ Եկեղեցին, Յուլիս 18, Կիրակի, յաւարտ պատարագի:

Ի գիտութիւն ողբացեալին յիշատակը յարգողներուն:

MCA-Villeurbanne

Vous ne savez pas quoi faire le 14 juillet prochain...

Nous vous proposons de venir passer un agréable moment dans le jardin ombragé de la Maison de la Culture Arménienne de Villeurbanne... à midi... ou en soirée...

Journée ou soirée kebab, dans une ambiance décontractée...

Pour tous renseignements et inscriptions téléphoner au : 78 94 37 36.

Ի ՅՈՒՍԱԿ

ՊրիտիՍէլ. - Ստեփանեան ընտանիքը 400 Յր. կը նուիրէ «Յառաջ»-ին Օշին Զո-բարեանի թարմ յիշատակին:

ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԵՍ

Կապոյտ Ռաչի Լիոնի «Արաբ» մասնա-ճիւղս կը տրամադրէ օթօքար մը դէպի ՊելՖոնթէնի կայան, ներկայ գտնուելու այս աւանդական դաշտահանդէսին:

Օթօքարը կը մեկնի Կիրակի, Յուլիս 18, առաւօտեան ժամը 7-ին Լիոնի Սուրբ Յակոբ Եկեղեցին առջեւէն:

Գին՝ երթուղարձ 70 Յր.:

Արձանագրութեան համար հեռաձայնել Եկեղեցին՝

78 -- 60 -- 47 -- 18

և Շ. Էօքսիւզեան

78 -- 23 -- 75 -- 13

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՌԻՉ

Կիրակի, Յուլիս 18, վարդապետ Է. Տօն Պայծառակերպութեան Գրիտուսի Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը մատուցուի:

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 8:45-ին: պատարագ ժամը 10:30-ին:

Կը պատարագէ եւ կը բարոյցէ՝ ՆԱՐԵԿ ԵՊԻՍՈՎՊՈՍ ՇԱՔԱՐԱՆ

Երկուշաբթի, Յուլիս 19, Բ. օր վարդապետի, Յիշատակ Մեծերոց

Այս առթիւ, Փարիզի Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ պատարագ կը մատուցուի:

Կը պատարագէ՝ ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԳԱՀԱՆԱՅ ԹԱՇՏԵԱՆ

Յաւարտ պատարագի հոգեհանգիստ վասն համօրէն ննջեցելոց:

ՇԱՐԿԻՇՈ - Ս. ՆՇԱՆ

Կիրակի, Յուլիս 18, վարդապետ: Տօն Պայծառակերպութեան Տեառն Ս. րոյ Յիսուսի Գրիտուսի, Ս. Եկեղեցւոյ մէջ տեղի կ'ունենայ պատարագ:

Պատարագը կը մատուցանէ եւ կը բարոյցէ՝

ՎՐԹԱՆԷՍ Ա. ՔԶՆՅ. ՏԵՐՏԵՐԵԱՆ

Պատարագի երգեցողութիւնները կը կատարուին տեղւոյս դպրոցի ինտերն կողմէ:

Պատարագ ժամը 10:30-ին:

Երկուշաբթի, Յուլիս 19

Յիշատակ է Մեծերոց:

Սկիզբ ժամերգութեանց ժամը 10-ին:

Յաւարտ պատարագի տեղի կ'ունենայ հոգեհանգիստ վասն համօրէն ննջեցելոց

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՅՐԱՆՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՍՏԱՀՈՒՅՑԱԻ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Յրանահայութեան վստահուեցաւ նոր կազմովը մը ծրագրի մը շարքերը որ Հայաստանի պիտի հայթայիտէ պարսկական կազմ: Առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստանի պիտի սկսի ձերբազատիլ անցեալէն ժառանգած կազմովներու ցանցէն ու շրջափակումի պարտադրած զրկանքներէն, որոնք այնքան սուր ճնշեցին անցեալ երկու ձեռներու ընթացքին:

Իւրաքանչիւրիս պարտականութիւնն է բոլոր կարեւորութիւններով նպաստել այս կենսական ծրագրի իրականացումին:

Ներկայիս կոչ կ'ուղղենք համայն Յրանահայութեան որ իր ամբողջական ու անյապաղ մասնակցութիւնը բերէ՝ որպէսզի այլեւս Հայաստանի մէջ ոչ մէկ մանուկ մեռնի ցուրտի պատճառաւ, որպէսզի հիւանդանոցները կարենան վերատին գործել ու դպրոցները բանան իրենց դռները,

որպէսզի Հայաստանը չդառնայ դուրսի օժանդակութեան կախեալ երկիր մը:

Այսօր իսկ ձեր նուիրատուութիւնը դրկեցէ՛ք չէ՛ք ու՛ հետեւեալ հասցէին՝

FONDS ARMENIEN DE FRANCE Boîte Postale 12 75660 PARIS Cedex 14

Կամ դրամատանային փոխանցումով՝ CCP 11. 926 85 C PARIS.

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԿԵՆՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE DECINES 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 DECINES

ASSOCIATION ARMENIENNE RECHERCHE pour BAR-RESTAURANT RESPONSABLE Cuisine et salle Expérience exigée - Couple envisageable Envoyer C.V. + Photo M.C.A.D. - 15, rue du 15 Avril 1915 69150 DECINES

« Յ Ա Ռ Ա Ղ » Ի ընթացիկ ազդերու սակագիրը

Table with 3 columns: Item name, Price, and Total price. Includes items like Մահագը (500), Հոգեհանգիստ (400), Ծնորհակալիք (400), Զարմիք-Նշանուք (400), Ծնունդ (400).

Բոլոր ազդերու սակերուն վրայ, հարկ է աւելցնել 18,60% ԹԵՎԷԱ. (տե՛ս փակագծի մէջ ընդհ. գումարը): Այս գինները կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ազդերու, մինչեւ մէկ քառորդ սիւնակ (25 տող) մահազոյնը պարագային եւ 1/8րդ (12-13 տող) մնացելին: Առեւտրական եւ այլ ծանուցումներու համար, դիմել թերթին Վարչութեան:

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIERS OU AIDE CUISINIERS

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԱՌԻՉ ՇԱՐԱԹՕՐԵԱՅ ԵՒ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿԵՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանորդներին կը խնդրուի - նախընտրաբար - հասցէի առժամեայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց քաղին քաղաքի գրասենտակին միջոցաւ, չժամարարեմնիս համար «Յառաջ»-ի վարչութեան աշխատակցի:

Հայաստանայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Շրջանային Խորհուրդէ Հարաւային Յրանայի Հայց կը կազմակերպէ ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ի ԹԱԼԱՐ ԿԻՐԱԿԻ, ՄԵՊՏԵՄԲԵՐ 19

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԵՒՐՈՊԱՅԻՆ ԹԷՂ ՊԱՆԿԱՆՑԻ

անորհմանն էլ և զրուստերով անոր յօժան...

Ներսիս Գ. Վրբլը իր փակման խօսքին մէջ...

Սփիւռքահայութիւնը պահելու եւ դառնալիս...

Հայ զէր եւ գրականութիւնը կը նշանակեն...

Յաջորդ օր, Կիրակի, Յունիս 27-ին նոյն...

Նանդիսի առաջին բաժնին մէջ եղան արտասանութիւններ...

Երկրորդ բաժնին մէջ ելոյթ ունեցաւ Նուշի պարտիզները...

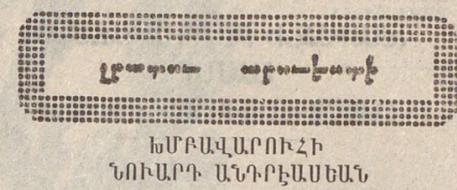
Ներգրուած ՄԸ

Արեւելեան Եւրոպայի երկիրները ցամաքամասի...

Պուրկարիոյ, Ռուսմանիոյ և Ալբանիոյ հետ այս գոտին...

Յունական միջնադարէնի պատերազմէն ի վեր միջուցը կը լայնաց...

Յունաստանի միջնադարէնի հանրութեան ուշադրութիւնը...

ՆՍԲԱԿԱՐՈՒՄԻ ՆՈՒԱՐԿԱՆՑԱՅԻՆ

Յուլիս 11-ի «Ֆիկաո - Մարամ»-ը կը ներկայացնէ հայադէլ խմբավարութիւն...

տութեան անդամ երկիր մը. անկանոն կացութեան մէջ...

Ազգայնական այս մղումները կը սպառնան լեւիակալ կանոնի վերածուիլ մասուլուստ ընտրութիւններուն...

Ինչպէս յայտարարած էր Միջոցաբիւ, ի՞նչ փոյթ որ պայքանեան պատերազմը շարունակուի...

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՖԻԿԱՕ ՄԱՐԱՄ ՓԲԸ

ՄԻԱԶԳՍՅԻՆ ԱՎԱԿԵՄԻՒ ՓՐՈՑԻ ԿՈՉՈՒՄ

Երեւանի ճարտարապետական հիմնարկը դասախօս Սպարտակ Սպարտակեանի շնորհուած է ճարտարապետական միջադպրոցին...

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Կառավարական որոշումով Հայաստանի պետական խնայողական Դրամատան նախագահ նշանակուած է Յովհաննէս Մանուկանի:

ՍՐՑԱՆԻ ԿՐՏՍԵՐ ԶԵՆՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ

Այս օրերուն Մարտունիի շրջանի բերրաբազնի գիւղին մէջ սկսած է բանիլ հիւսուածեղէնի աշխատանոցը...

ՆՈՐԱԿԱՌՈՅՑ ՏԱՃԱՐ ՄԸ

Յուլիս 10-ին Կրասնոսելսկի Մարտունիի գիւղի մէջ օծուած է նորահասոյց տաճարը...

Հայաստանեան ԹՊԻՏ
Երկու քեանացի մտնում են մթերային խանութ եւ դիմում գործակալութիւն:

ՍԻԼԻՆՏԱՐԻ ՊԱՐՏԵԶՆԵՐԸ
Արշակունցի զրոյսը քարէն մէջ քանի էջեր եւ Ուսանողներին մը Յուշեր վերնադրով...

Արշակունցի զրոյսը քարէն մէջ քանի էջեր եւ Ուսանողներին մը Յուշեր վերնադրով հրատարակած էր պարբերականի մը մէջ:

լիսէն, բայց կարգ մը նկատողութիւններ արգելք եղան ատոր:

(Շար. Ա. էջ 18)

ամբողջական գնահատականը եւ կը վստահեցնէ թէ կարելի է սկսել խաղաղութեան գործընթացը :

բուժիչները ստեղծելու մասին փաստաթուղթ ստորագրած են :

ՅՈՅՆ ԴԵՍՊՈՒՄԵՆ ԺԱՄԱՆՈՒՄԸ

Երեւան հասնելով իր պաշտօնին դուրսը անցած է Յունաստանի լիազօր դեսպան Լէոնիտաս Նիքիտանտոպուլոս : Յունիս 19-ին զինքը ընդունած է Արտաքին նախարարի Ա. տեղակալ Արման Կիրակոսեան :

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՍՆԱԳԵՏՆԵՐՈՒ ԱՅՑՅՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Շրջանի իրավիճակը քննարկելու նպատակով Միացեալ - Նահանգներու պաշտպանութեան շրջանակներէն մասնազետներու խումբ մը Երեւան ժամանած է : Պատուիրակութեան Յունիս 19-ին Արտաքին նախարարի Ա. տեղակալ Արման Կիրակոսեանի հետ ունեցած տեսակցութեան ընթացքին քննարկուած են Ղարաբաղի կնճիռին նկատմամբ Հայաստանի դիրքորոշման, հայ եւ թուրք յարաբերութիւններուն եւ Հայաստանի պետականութեան ու ժողովրդավարութեան ընթացքին առնչուող հարցեր :

ԴԻԻԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մոսկուայի մէջ, Յունիս 18-ին, Քենիայի լիազօր դեսպանը եւ Հայաստանի մըշտական ներկայացուցիչը երկու երկիրներու միջեւ դիւանադատական յարաբե-

ԵԳԻՊՏՈՍՆԵ ՎԿԱՅՈՒԱԾ ՀԱՅ ԴԻԻԱՆԱԳԵՏՆԵՐ

Եգիպտոսի դիւանադատական Ակադեմիայի անօրէն Իհասպ Սուբուր յատուկ դասընթացները աւարտած 8 հայ երիտասարդ դիւանադատներու յանձնած է աւարտական վկայականներ : Արարողութեան ներկայ եղած է եւ շնորհակալութեան խօսք արտասանած է Եգիպտոսի առժամեայ դործաւար Նուարդ Նալպանտեան :

ԱՐԱՄ ԽԱՉԱՏՐԵԱՆ ՄՐՅԱՆԱԿՆԵՐ

Արամ Խաչատրեանի ծննդեան 90-ամեակին նուիրուած երիտասարդ երաժիշտներու հանրապետական մրցումին յաղթականները պարգուած են : Այսպէս առաջին մրցանակակիրներ հանդիսացած են Յասմիկ Աթարեան եւ Քարէն Գալարեան (ղաջնակ), Աշոտ Սարգսեան (ջութակ), Տիգրան Գրիգորեան (ալթօ) եւ Յովհաննէս Արանյան (թաւջութակ) :

ՈԳԵԿՈՉՈՒՄ

Յունիս 18-ին, Վրաստանի Գանձա դիւին մէջ նշուած է Վահան Տէրեանի ծննդեան 108-րդ տարեդարձը, բանաստեղծութեան աւանդական օրով : Այս առթիւ յատկապէս ժամանած են Հայաստանէն եւ Վրաստանէն պատուիրակութիւններ : Բազմաթիւ ելոյթներէ ետք հնչած են բանաստեղծին քերթուածները հայերէն եւ վրացերէն :

«FRANCE - KARABAGH»

NOTRE ACTION AVANCE GRACE A VOTRE

SOUTIEN

Adhérer au prélèvement automatique c'est garantir l'existence et l'avenir du

KARABAGH

AIDE AU KARABAGH

Je souscris à la campagne de «FRANCE - KARABAGH» et vous autorise à prélever chaque mois la somme de :

- 100 F (en toutes lettres)
200 F (en toutes lettres)
F (autre montant)

Le prélèvement sera effectué sur votre compte le 5 du mois de l'échéance. Il cessera sur simple avis de votre part à votre banque. Merci toutefois de nous en avvertir.

Cette autorisation, dûment remplie est à retourner, accompagnée d'un relevé d'identité bancaire à :

«FRANCE - KARABAGH» 15, rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

Pour tous renseignements : Tél. : 72. 02. 07. 98.

Un reçu cerfa vous sera délivré afin de vous permettre de réduire ce don de vos revenus.

«FRANCE - KARABAGH» est le trait-d'union entre les Arméniens de France et du Karabagh.

LE RELAIS DE CET APPEL C'EST VOUS

AUTORISATION DE PRELEVEMENT

J'autorise l'Etablissement teneur de mon compte à prélever sur ce dernier, si sa situation le permet, tous les prélèvements ordonnés par le créancier ci-dessous. En cas de litige, je pourrais en faire suspendre l'exécution sur simple demande à l'Etablissement teneur de mon compte. Je réglerais le différend directement avec le créancier.

NOM, PRENOMS ET ADRESSE DE DEBITEUR

(Titulaire du compte à débiter)

COMPTE A DEBITER

Code Etablissement :
Code Guichet :
N° de compte :
Clé RIB :

Date :
Signature du titulaire du compte à débiter

NOM ET ADRESSE DU CREANCIER

Ce virement est effectué au bénéfice de «FRANCE - KARABAGH» 15, rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES Référence bancaire : Société Générale Villeurbanne Grand-Clément Compte n° 3 726 723 0

DOCUMENT INDISPENSABLE

Prière de renvoyer cet imprimé en y joignant obligatoirement un Relevé d'Identité Bancaire (R.I.B.) postal (R.I.P.) ou Caisse d'Epargne (R.I.C.E.) et l'adresse de votre banque à noter ci. après :

ՀՈԳԵԿՆԱՆԳԻՍՏ ՄՈՆԹԷ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԵՐՈՍԻՆ ՄԱՀՈՒԱՆ ՔԱՌԱՍՈՒՆԲԸ

Հայ Մարտիկներու Օժանդակ Մարմինը կը հաղորդէ որ այս Կիրակի, Յունիս 25, մահուան քառասունքն է Արցախի անմահ անալի հերոս - հրամանատար ՄՈՆԹԷ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆԻ

Այս առթիւ, քառասունքի պատարագ եւ հոգեհանգստեան պաշտօն կը կատարուի Ֆրանսայի եւ Սփիւռքի այլ եկեղեցիներուն մէջ :

Կը հրաւիրուի մեր ժողովուրդը ներկայ գտնուելու եւ յարգելու հերոսին յիշատակը :

Arménie

Départ chaque Jeudi

PARIS-EREVAN-PARIS

(VOL HEBDOMADAIRE DIRECT)

Franchise de bagage autorisé : 2 valises par personne

Renseignement et inscriptions :

SABERATOURS - SEVAN VOYAGES

31, rue d'Argenteuil 75001 PARIS
37, rue Hanrabedoutian EREVAN 10
48, cours de la Liberté 69003 LYON

CROIX BLEUE DES ARMÉNIENS DE FRANCE

Le Conseil d'Administration de la Croix Bleue des Arméniens de France vous informe qu'il reste des places disponibles à sa colonie de vacances de Bellefontaine (JURA) pour le mois d'Août. Inscriptions des enfants : Samedi 25 Juillet : 17, rue Bleue, 75009 Paris, à partir de 15 heures

« Յ Ա Ռ Ա Ջ » ի ընթացիկ ազդերու սակագիրը

Table with 2 columns: Item name and Price. Includes items like 'Մսիկաղ', 'Հոգեհանգիստ', 'Շնորհակալիք'.

Բոլոր ազդերու սակերուն վրայ հարկ է աւելցնել 18,60% ԹԵՎԵՆԱՆ (տե՛ս փակագծի մէջ ընդհ. դրամ. ըր) : Այս զինքը կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ազդերու մինչեւ մէկ քառորդ սինակ (25 տոդ) մահազդներու պարագային եւ 1/8րդ (12-13 տոդ) մնացեալին : Առեւտրական եւ այլ ծանուցումներու համար, զիմե՛լ թերթին վարչութեան :

DATE A RETENIR

Samedi 9 Octobre D I N E R D A N S A N T C A P A C L U B à Alfortville organisé par la Croix Bleue, section Hélen Puzant d'Alfortville

ՏԱՐԱԲ - ԿԻՐԱԿԻ
 ՅՈՒԼԻՍ 24-25
 SAMEDI-DIMANCHE
 24-25 JUILLET
 1993

ՀԱՐԱՏԻՉ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925
 DIRECTRICE: ARPİK MISSAKIAN
 83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS
 TEL.: 47. 70. 86. 60 — TELEX: HARATCH 280 868 F
 — FAX: 48. 00. 06. 70 —
 C.C.P. PARIS 15069-82 E

LE NUMERO : 5,00 F
 Հիմնադրող ընկերություն (1925-1957)
 Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN
 68e ANNEE — N° 18.112

ԱԴԻԲԵԶԱՆԱԿԱՆ ՕԳՆԱՆԱԻ ՄԸ ԵՒ ԹՈՒՆ ՄԸ ՎԱՐ ԱՌՆՈՒԱԾ

Հինգշաբթի, Յուլիս 22-ին, հայկ. ուժերը օդանավ մը եւ թռան մը վար առած են Վարաբաղի վրայ: Մինչ Ալիե միջազգային հաւաքակառուցման զիմամբ է որպէսզի պատժական միջոցներ ձեռք առնէ Հայաստանի դէմ դուր կ'ամբաստանէ որպէս խանդարիչը «Ց»երու հոտէական, հանդիպումին, ազրբէյանական հրեականոթիւնները կը շարունակուին:

Վարաբաղի լրատուական եւ մամուլի բաժանմունքը յայտարարութիւն մը հրատարակած է ուր Յուլիս 21-ին Ասիերանի շրջանի ուղղութեամբ ազրբէյանական ուժերու յարձակումը կ'որակէ որպէս ազրբէյ գործողութիւն:

Գերագոյն Խորհուրդի 6-րդ նստաշրջանը վերջացուցած է իր աշխատանքները Յուլիս 21-ին: Սկսած էր Փետրուար 15-ին եւ այս շրջանին Խորհուրդը քուէարկած է 36 օրէնք եւ 228 որոշում: Նախագահ՝ Բարգէն Արարեցեան ամփոփելով անկէ քան հնգամեայ աշխատանքը, կոտմ է անտեսական բնադաւանի իրական հարցերու վերաբերող բարեփոխումներու քաղաքականութեան իրագործման օրէնքները: Աշխատանք տարուած է նաեւ պետականութեան ամբողջման ուղղութեամբ եւ ընդհ. ձեւով Բ. Արարեցեան Խորհրդարանի գործունէութիւնը բաւարար նկատած է: Յուլիս 22-ին, սակայն, երեսփոխաններու մէկ երկուրդի պահանջով արտակարգ նիստ գումարուած է որոշելու համար Սահմանադրութեան ընդունման ձեւը, բայց, կարելի չէ եղած նիստ դումարել մեծամասնութիւն գոյացած չլլալով:

Շուրջ երեք տարի առաջ Խորհրդարանի կողմէ ստեղծուած սահմանադրական լիազօրութիւնը մշակած Սահմանադրութեան նախագիծը հրատարակուած է մամուլին մէջ ժողովրդական քննարկման համար: Ստեղծուած է բաղձակուական լիազօրութեան յանձնախումբ այդ քննարկման արդիւնքները ամփոփելու համար: Նախագիծը ուղարկուած է Հանրապետութեան եւ արտասահմանեան կարգ մը իրավիճակներու իրաւաբանական կազմակերպութիւններուն: Նախագիծի վերջնական արձեարկը կ'ընդունէ Խորհրդարանը:

Հանրապետութեան նախագահը առաջարկած է որ անկէ վերջ Սահմանադրութիւնը ընդունուի հանրաքուէով, սակայն ընդունման կարգի մասին վերջին խօսքը նույնպէս Խորհրդարանին կը պատկանի:

ՍՈՒՉԱՒԱՅԻ ՎԱՆՔԸ ՀՐՈՅ ՃԱՐԱԿ

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յայտնեմք առ ի գիտութիւն որ սոյն տարուան Յուլիս 7-ին սոսկալի փոթորիկի մը ժամանակ կայծակի պատճառաւ հրդեհի ենթարկուեցաւ Սուչաւայի «Հանճոյակատար Ս. Աստուածածին» վանքը:

Վանքը՝ կառուցուած 1512 թուականին, կը հանդիսանայ Արեւելեան Եւրոպայի Հայոց ամենահին ուխտատեղին, որուն համբաւը ծանօթ է աշխարհի հայ եւ օտար քրիստոնէաներուն:

Այդտի լուրը ստանալու պահուն իսկ Առաջնորդ Սրբազան Հայրը հեռաձայնի միջոցաւ յայտնեց այդ մեծանշան վաղգէն Ա. Կաթողիկոսին: Միաժամանակ Քեմակահի յանձնախումբ մը մեկնեցաւ Սուչաւ, տեղւոյն վրայ տեսնելու ու ստուգելու պատահածն ու անհրաժեշտ անմիջական կարգադրութիւնները ընելու համար: Պատրաստուեցաւ մանրամասն զեկեղեցադիր, որ յաջորդ օրն արդէն ներկայացուցին Սրբազան Առաջնորդին:

Թէեւ Եկեղեցին ապահովուած էր շանթարդեղով, արտակարգ ուժ ունեցող կայծակը հրդեհեց տանիքը, որ ամբողջութեամբ այրեցաւ: Հրդեհի գոհ գացին նաեւ հրաշարչի որմնակարներով զարդարուած նախագաւթի պատերը:

Հրէջնիւրու օղնութեամբ ու ուռմէն հաւատացեալներու մասնակցութեամբ ազատեցան Եկեղեցուց թանկարժէք իրերն ու Սուրբ Աստուածածնայ հրաշագործ սրբապատկերը:

Պատրաստ է արդէն նախագիծը նորոգութեան, որուն գործերը պիտի սկսին այս օրերուն: Ընդհանուր ծախքը շատ մեծ է, հասնելով 5 միլիոն լէվի, բայց Ռուսմանիոյ հայ դպրութիւնը պիտի ջանայ իր ուժերով կատարել այդ գործը, յոյս ունենալով որ ան կը մօտենայ իր աւարտին Օդոստոսի կէտին, Աստուածածնայ տօնին առթիւ կազմակերպուած անսովորական ուխտագնացութեան առաջին օրերուն:

ԱՌԱՋԱՆՈՐԴԱՐԱՆ
 ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ՀԱՅՈՅ ԹԵՄԻ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԳՈՐԾԱԶՐԿՈՒԹԵԱՆ Մնտուկին բացը դոցելու համար տարուած բանակցութիւնները ի վերջոյ համաձայնութեան ծրարագրի մը յանդեցան Ուրբաթ, Յուլիս 23, առաւօտեան 5-ին: Ինչ կը վերաբերի սակերուն, որոշուեցաւ 0,55%-ի յաւելում մը գործատիրոջ համար եւ 0,35%-ի աշխատողին: Ասկէ դատ 4 միլիոն 600 միլիոնի ալ խնայողութիւն նախատեսուած է:

ՍՍՐԱՅԵՒՈՅԻ վախճանը այլեւս անխուսափելի կը նկատուէր, Յուլիս 23-ին: Սերպ ուժերը որոնք կը ջանային Իկման լեռները զբաւել, այդ ձեւով կը ծրարէին մահաբերականներուն պարենաւորման ճամբան կտրել եւ քաղաքին հակազինը ձեռք առնել: Այդ յարձակման (Շաբաթ Գ. էջ)

ՕՐԸ ՕՐԻՆ ՊԱՏՈՒՈՅ ՊԱՅԱԿՆԵՐ

Բանի մը օր առաջ երեւանի մէջ մահկանացուն կնքեք է «Հոկտեմբերեան Յեղափոխութեան» մրցամակաւոր «հայ մեծ բանաստեղծ» Համօ Սահեան: Կազմուեք է կառավարական յանձնախումբ մը՝ գլխավորութեամբ վարչապետին: Հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեք է Օփերայի եւ Պալէդի Ազգային քատրոնի նեմսարանը: Ապա անկուր ամփոփուեք է «մեր մեծերի կողքին» ո՛չ ուրիշ տեղ քան «Կումիտապի այգու պանթեոնում»:

Նոր մեռած գրողի մը մասին ընդունուածէն տարբեր կարծիք յայտնելը քերեսու անտեղի է, մանաւանդ երբ իրենց յարգանքի տուրքը քերած են Հայաստանի հանրապետութեան բարձրագոյն խաւը, սկսեալ նախագահէն, «պատուոյ պահակ» կանգնելով...

Չեմ գիտեր, տարօրինակ կատակերգական քէ՞ ողբերգական քան մը կայ այս փառաշուք ու հանդիսաւոր յուղարկաւորութեան մէջ: Ատիկա չի վերաբերիլ յետ մահու պատուին որ այնքան շուայօրէն արտայայտուեք է բանաստեղծի մը հանդէպ, որ Հայաստանի մէջ կը վայելէ պաշտօնական Բերքողի հանգամանք: Ի վերջոյ վարչակարգերը միշտ ալ հետեւակ գրողներ կը գտնեն մտաւորական խաւին տիրելու կամ անոր հանդէպ հոգածու երեւելու տեղնով:

Տարօրինակը այս շուէին նմանութիւնն

Ե
Ք
Ն
ՈՒ
Ա
Տ
Ի
Պ
Փ

Ե Ր Ե Ւ Ա Ն
 («ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ» - ՅՈՒԼԻՍ 20 / 21)

Ա.Ս.ԱՄՆԱՔՈՒԺԱԿԱՆ ԿԵԴՐՈՆԻ
 ԲԱՑՈՒՄ

Միացեալ ուժերու շտապի քարտուղար,
 հրամանատար Լէոնիա Իվաչովը:

Յուլիս 17-ին Երեւանի «Էրեբունի» հիւանդանոցին մէջ հանդիսաւոր բացումը կատարուած է ստամաքուժական արգիական կեղերնի եւ բժշկական տարբարութեանի, որոնք իրագործուած են չրնորհիւ Փրանսական կարգ մը կազմակերպութեանց, յատկապէս՝ «ԻՄԱՅ», «Ս.Օ.Ս. - Արմէնի» եւ «Աքսուար Հայաստանի Համար»: Բացման արարողութեան իրոյթներ ունեցած են Բարգէն Արարեցեան, Առողջապահութեան նախարար Արա Բարչոյեան, Երեւանի քաղաքապետ՝ Վահագն Սաչաւրեան: Երկայ եղած է նաեւ Տիկին տը Հարթիկ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
 «ԻՆՏԵՆՍԻՎ» ԱՆԿԱՍ

Հայաստանի Միացեալ - Նահանգներու լիազօր դեսպան Ռուբէն Եուզարեան Ուււլիիթընի մէջ ստորագրած է փաստաթուղթ մը, որ Հայաստանը անդամ կը դարձնէ անդեկապետութեան փոխանակութեան զարգացման «Ինթելլիգենց» կազմակերպութեան:

ՀԱՊ-Ի ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ
 ՆԱԽԱԳԱՀԻՆ ՄՕՏ

Յուլիս 20-ին նախագահ Լեւոն Տէր - Պետրոսեան ընդունած է ՀԱՊ-ի զինեալ

է նախկին վարչակարգի ծէնըուն. առնիք ալ կը սկստին կառավարական յանձնախումբով ու կը յանգտին նոյն պանթեոններուն, նոյն հեղափոխուող յօդուածներուն: Փոփոխութիւնը, չնչին է, գոնէ պետական քաղաքական ծէսին մէջ:

Սահեանի անձն ու «պոէզիան» արժանի էին նման շուէի, չեմ գիտեր: Շահեկանը հոն չէ, շահեկանը վարչակարգին տիրող նաշակն է, որ աղուոր հակում մը ունի դէպի գաւառայնութիւն, դէպի ուռուցիկութիւն, դէպի գեղարարութիւն, դէպի արժէքաւոր անարժէքութիւններ: Թերեսու ալ վարչակարգը, մտաւորականութեան հանդէպ ունեցած իր հոյակապ անտարբերութիւնը կամ արհամարհանքն է որ կը բացայայտէ այսպէս, շուէով:

Ունիմ շատ լուրջ առաջարկ մը, գոնէ յարժանացնելու համար Սահեանի յիշատակը: Չէ, յարձարանի մը մասին չեմ մտածեր: Կը խորհիմ որ վաւերական արժէքներու աւագի այս օրերուն, յարգանքի տուրք մը կարելի է ընել «Դադար քայլը» հեղինակին սանկրեւելուն մէկուն, Սփիւռքի «Տէրեանին», այսինքն՝ Վ. Հանեանին, գայն մերկայացնելով Նոպիեան մրցանակի քեկնածութեան:

Առաջարկս անսովոր քող չքուի, Սահեան ինք չէ՞ր արդէն, որ կը գրէր Աւանգարդի մէջ իր «Վերադարձէք իմ նկարները» ծաղրերգութեան մէջ:

«Վահագն Հահեանն եմ, ձեզ է պատկանում
 Ինձնից գոհարներ ակնկալելը
 Պոէզիայի մէջ եւ իրականում...
 Վերադարձէք իմ նկարները»:

ՄԵԴՈՒ ՓԱՐԻՅԻ

ԱՋԵՐԻ ԲՆԱԿԱՉՈՒԹԻՒՆԸ
 ԱՂՂԱՄԷՆ ՀԵՈՒՑԱՍԵ

Հաւաստի ազրբէյներու համաձայն, հայկական ուժերը Աղղամ հասած են, վերջնապէս լռեցնելու համար կրակակէտերը: Ուրբաթ առտու, ըստ մեր ստացած լուրերուն ազրբի բնակչութիւնը պարպած էր քաղաքը:

Հումի մէջ, Յուլիս 22-ին, բացուած էր Արուստանի թողմը, ուր Ռաֆայէլի կու տար իր զինուորը Բարոս, Երեւան եւ Ստեփանակերտ կատարած իր այցելութեան: Փողովը կը շարունակուէր Ուրբաթ, Յուլիս 23-ին եւ հաւանաբար կը նկատուէր որ նոր թուական մը որոշուի (Օգոստոսի կէսերուն) Մինսկի խմբակին ծրարելու գործադրութեան համար:

ՀԵՈՒՑԱՍԵՆԻ
 ՆՈՐ ԳԻՅՅԵՐ

Վերջերս ամբերիկեան «Սփիւնթ» ընկերութեան միջոցով հաստատուած են հեձայնի նոր գիծեր, որոնք այդ ընկերութեան բաժանորդներուն կ'ընձեռեն ուղղակի կապ հաստատել Հայաստանի հետ:

Յուլիս 1-էն ի վեր կը գործեն հեռաձայնի 15 ուղղակի գիծեր Հայաստանի եւ Գանատայի միջեւ:

ԱՆՈՒԱՆԱԿՈՉՈՒՄ

Մարտունիի շրջանի վարդէնի գիւղի երեք միջնակարգ դպրոցներէն մէկը այստեսետես կը կրէ ամբերիկական ծանօթ գիտնական, Հայաստանի Գիտութեանց Ակադեմիայի արտասահմանեան անդամ Ռիչարտ Յովհաննէսեանի անունը: Այս առթիւ Լոս - Անճըլըսէն եւ Հայաստանէն եկած հիւրերու ալ մասնակցութեամբ Յուլիս 14-ին դպրոցին մէջ տեղի ունեցած անուանակոչման արարողութեան իր հօրը կողմէ շնորհակալութեան խօսք արտասանած է Րաֆֆի Յովհաննէսեան, եղած են այլ երոյթներ:

ԵՐԵՒԱՆԸ ՄՕՏ Ե ԼՈՍ-ԱՆՃԸԼԸՍԻՐԻ ԹԷ ՕՍԵԹԻՈՅ

ՀԱՅՑ. ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ

«Հայաստան» օրաթերթին Յուլիս 14-ի թիւին մէջ հարցազրոյց մը լոյս տեսած է Արտաքին Գործոց նախարար Վահան Փափազեանի հետ, Գոհար Ռշտունիի զրուցալատութեամբ: Նախարարին պատասխաններուն մէջ մեծ նորութիւններ չկան երկրին արտաքին քաղաքականութեան տուեալներուն մասին. ան ամէնէն խնդրաբար ճակատներու մասին ուղղուած հարցումներու պատասխանած է կանուխէն յայտնուած սա կամ նա ուղղութեամբ միջոցներէ խուսափելով ու ընդհանուր ձեւով ժամանակի դատասանին յանձնելով կատարուածը: Այսպէս են Ղարաբաղի, Թուրքիոյ հետ յարաբերութիւններու, առհասարակ արտաքին քաղաքականութեան մասին ըսուածները:

«Էրեւան», պայմանով որ ատենց համար լուրջ «հասցէ» տրուէր իրեն, կատարելի օջևութիւնը ճիշդ ձեւակերպուէր ու արժեւորուէր ըլլար առարկայական: Թէ՛ տրուածին, թէ՛ չտրուածին: Կարելի է վարկաբանութեամբ չըջանալ մէջ առնել օգտագործելի մարդիկ թերի սահմանումը, հարց տալով թէ խօսքը արդեօք չի՞ վերաբերել միայն կամ գլխաւորաբար նիւթականին, երբ Սփիւռքի մտաւոր կարողանութիւնը կրնար նոյնքան գործ տեսնել նոր նոր կարգադրուող պետականութեան մը պայմաններուն մէջ: Թէ՛ եւ մօտ երկու տարուան պարզած պատկերը աւելորդ կ'ընէ նման հարցազրուաններ...:

Ի դիտութիւն մեր բարեբաշտ ժողովրդեան հաղորդում ենք տուեալներ հիւսիսային Կովկասի եկեղեցական կեանքին մասին:

Հիւսիսային Կովկասը մասն է կազմում Ռուսաստանի Հայոց թեմի: Թեմակալ առաջնորդն է Տիրան Արքեպիսկոպոս Կիրելեանը: Հիւսիսային Կովկասի առաջնորդական փոխանորդն է եղելի Ծ. Վարդապետ Պետրոսեանը: Հիւսիսային Կովկասում հայութեան թիւն է չուրջ ութ հարիւր հազար շունչ (Ռուստովի մարզը չհաշուած):

Կազմում են 18 եկեղեցական համայնքներ, այդ թւում՝

- Գործող եկեղեցիներ եւ մատուռներ՝ 8,
- վերականգնուող եկեղեցի՝ 1,
- կառուող եկեղեցիներ՝ 3,
- աղօթատներ՝ 5,
- հողամասեր եկեղեցի կառուցելու համար՝ 6,
- խաչքարեր ու յիշատակաքարեր՝ 5:

Գործում են 15 բանաստեղծ, 8 սարկաւազներ եւ 8 դպրոցներ: Գործում է 8 երգչախումբ:

1993 թ. Յունուարի 1-ից Մայիսի 1, Սոչիում կազմակերպուել է սարկաւազական չորսամսեայ դասընթացը, ութ սարկաւազներով: Գնուած թիւները յաջողութեամբ յանձնեցին 16 անուի: Ութն արդէն ձեռնարկուել են սարկաւազ եւ ութը՝ գլխի: Դասաւանդութիւնները վարել են հինգ դասախօսներ:

Հրատարակուած է «ԽՍՀՄ-ԵԱՀ» ամսաթերթը՝ սուսերէն, 16 մեծադիր էջերով, 15 հարյուր ապարանակով: Խմբագիրն է Հիւսիսային Կովկասի առաջնորդական փոխանորդ եղելի Ծ. Վրդ. Պետրոսեանը:

Հայ ազգայնակազմութեան ընդհանուր թիւը Հիւսիսային Կովկասում հասնում է 800.000-ի: Գլխաւորաբար՝ Սոչի քաղաքում՝ 120.000 Հայեր, Կրասնդարի երկրամասի 14 մեծ դիւղերում՝ 400.000 Հայեր, Ստաւրոպոլի երկրամասի 12 քաղաքներում՝ 200.000 Հայեր, նաեւ Դաղստանում՝ 10.000 Հայեր, Չեչնիայում՝ 5.000 Հայեր, Աբխազիայում՝ 2.500 Հայեր, Հիւսիսային Օսեթիայում՝ 26.000 Հայեր եւ այլ բարձրագույն դիւղերում մօտ 30.000 Հայեր:

Հիւսիսային Կովկասում այժմ գործում են հետեւեայ համայնքները իրենց եկեղեցիներով:

1. - ՍՈՉԻՈՒՄ՝ Ս. ԽՍՀ ՄԱՏՈՒՌ
Կառուցուել է ժողովրդական հանգանակութեամբ 1991 - 92 թթ. Օծումը կատարուել է 1992 թ. Նոյեմբերի 7-ին, ձեռնուած Տիրան Արք. Կիրեղեանի:

Հողեւոր հովիւն է Տաթև Քահանայ Գարակունեան: Ունի 1 սարկաւազ եւ 1 դպրիւր:

2. - ԱԴԼԵՐՈՒՄ՝ Ս. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻ
1993 թ. Մայիսի 9-ին կատարուել եկեղեցու հիմնարկէքի արարողութիւնը ձեռնուած Տիրան Արքեպիսկոպոս Կիրեղեանի: Կառուցուած է ժողովրդական հանգանակութեամբ:

1992 թ. Փետրուար 22-ից գործում է փոքրիկ փայտաշէն եկեղեցի: Հողեւոր հովիւն է եղելի Քահանայ Ղազարեանը: Ունի 1 սարկաւազ եւ 1 դպրիւր:

3. - ՄԱԿՈՍԻՆԻՍՍՆ՝ Ս. ՎԻՇՆՆՈՎԿԱՅԻՆ ԳԵՐԵՋՄԱՆԱՏԱՆ Ս. ՍԱՐԳԻՍ ՄԱՏՈՒՌ
Տրամադրուած է 0,5 հա հողատարածութիւն:

4. - ՏՈՒՍԿԱՍՏԱՆԻՄ՝ Ս. ՄԵՍՐՈՊ
Տրամադրուած է երկու հա հողատարածութիւն: Հողեւոր հովիւն է Սարգիս Քահանայ Պողոսեանը:

5. - ՇԱՀՈՒՄԵԱՆՈՒՄ՝ Ս. ԷՋՄԻԱԾՆԷՆ
Շահումեան դիւղը եղել է նախկին հայկական շրջանի (մինչև 1953 թ.) կեդրոնը: Նրա շուրջ կան այլ 10 հայկական դիւղեր: Եկեղեցին յիշեցնում է Ս. Էլմիածնի Մայր տաճարը, հինգ դմբեթներով, անշուշտ փոքր մասշտաբներով: Կառուցուած է բարերար Պ. Նիկողոս Հայկազի Քոչեանի նուիրատուութեամբ: Արդէն ծախսուել է անկիր բուն 30 միլիոն ռուբլի: Մինչեւ վերջ կանգնեցուած են պատերը եւ զանգակատները:

Հողեւոր հովիւն է Յովհաննէս Քահանայ Սողաթեանը: Ունի չորս հողմանց երգչախումբ:

6. - ՏԵՆԳԻՆԿԱՅՈՒՄ՝ Ս. ԿԱՐԱՊԵՏ ԵԿԵՂԵՑԻ
Կառուցուել է Տուրպէի շրջանում: Կառուցուել է 1860-ական թթ.: Ծովախեցք շրջանում պահպանուած միակ քարեղէն տաճարն է: Սովետական տարիներին ջանդուել է զանդակատունը, կառուցուել են թունաւոր նիւթերի պահեստ: Այժմ հիմնական վերանորոգութեան կարելի օւնի: Հողեւոր հովիւն է Պետրոս Քահանայ Բաղրամեանը:

7. - ՆՈՎՈՐՈՍԵՍԿԱՅՈՒՄ՝ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ ԱՂԹԱՏՈՒՆ
Կրօնական համայնքին տրամադրուել է երկու հա հողատարածութիւն: Պատրաստ է եւ շուտով տեղադրուելի է խաչքար: Հողեւոր հովիւն է Մակար Քահանայ Տիրանեանը: Ունի 1 դպրիւր:

8. - ԱՆԱՊԱՅՈՒՄ՝ Ս. ԳԻՐԳ ՇՈՒՆ
Տրամադրուած է 4,5 հա հողատարածութիւն: 1992 թ. Մայիսի 30-ին կանգնեցուել խաչքար: 1993 թ. Մայիսի 30-ին խաչքարի տարեդարձի տոնակատարութեան օրը, բացուել ՅԱՆՔ մշակութային միութեան շէնքը՝ աղօթատան եւ դասասենեակով:

9. - ԿՐԱՍՆԴԱՐՈՒՄ՝ Ս. ԱՍՏՈՒԾԱԾՈՒՆ ԾՈՒՆ
Տրամադրուած է 2 հա հողատարածութիւն: 1993 թ. Մայիսի 8-ին տեղադրուել խաչքար: Հողեւոր հովիւն է Գարեգին Քահանայ Բաղրամեանը: Ունի 8 հողմանց երգչախումբ, 1 սարկաւազ եւ 1 դպրիւր:

10. - ՄԱՅԿՈՒՄ՝ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՆ ԾՈՒՆ
Կայ աղօթատուն Տուրպէի դիւղում: Հողեւոր հովիւն է Գեորգ Քահանայ Պողոսեանը:

11. - ԱՐՄԱԻՐՈՒՄ՝ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻ
Կառուցուել է 1839 թ.: վերջերս եկեղեցուն վերակարգուել յարակից շէնքութիւններով մէկը, որ այժմ վերանորոգուած է իրրեւ հովուատուն: Հողեւոր հովիւն է Դեմետրի Քահանայ Սողաթեանը: Ունի 8 հողմանց երգչախումբ, 1 սարկաւազ եւ 1 դպրիւր:

12. - ՍՏԱԻՐՈՊՈՒՄ՝ Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻԶ ԵԿԵՂԵՑԻ
Քաղաքի կեդրոնում տրամադրուել է հողատարածութիւն եկեղեցի կառուցելու համար: Այժմ կատարում են նախաընթացային աշխատանքները: Հողեւոր հովիւն է Կոմիտաս Քահանայ Սողաթեանը:

13. - ՊԵՏՐՈՍԿՈՒՄ՝ Ս. ՍԱՐԳԻՍ ԵԿԵՂԵՑԻ
Կառուցուել է 1991 - 1992 թթ. Օծումը կատարուել է 1992 թ. Սեպտեմբերի 27-ին, ձեռնուած Տիրան Արք. Կիրեղեանի: Հողեւոր հովիւն է Արամ Քահանայ Յովհաննէս: Ունի 6 հողմանց երգչախումբ, 1 սարկաւազ եւ 1 դպրիւր:

14. - ԿԻՍՏՈՒՄ՝ Ս. ՎԱՐՊԱՆ ՄԱՏՈՒՌ
Տրամադրուած է հողատարածութիւն եկեղեցի կառուցելու համար: Նախաընթացային աշխատանքները տարուած են: Շուտով կը կատարուի եկեղեցու հիմնարկէքի արարողութիւն: Ունի 2 սարկաւազ:

15. - ԲՈՒՂԻՆՈՎՍԿԱՅՈՒՄ՝ Ս. ԽՍՀ ՄԱՏՈՒՌ
Տրամադրուած է հողատարածութիւն եկեղեցի կառուցելու համար: Նախաընթացային աշխատանքները տարուած են: Շուտով կը կատարուի եկեղեցու հիմնարկէքի արարողութիւն: Ունի 2 սարկաւազ:

16. - ԵՒՆԵՍԱՅՈՒՄ՝ Ս. ԱՍՏՈՒԱԾՈՒՆ ԾՈՒՆ ԵԿԵՂԵՑԻ
Կառուցուել է մեր զարի սղբեր: 1991 թ. կատարուել է հիմնական վերանորոգման աշխատանքները: վերանորոգութիւն: Եկեղեցու բակում կառուցուել է հովուատուն: Հողեւոր հովիւն է Յովհաննէս Եղիշեանը: Ունի 2 սարկաւազ եւ 1 սարկաւազ:

Վահան Փափազեանի պատասխաններէն «հետաքրքրական» երկրորդ կէտը կը վերաբերի «Հայաստան» թերթին. ան միջոցէ մը է վեր սպառնալիս գոզահեռ գործընթացով լոյս կը տեսնէ նաեւ Լոս-Անճըլըսի մէջ: Այդ ձեռնարկը եթէ նոյնիսկ մեկնած է հայաստանեան ոլորտը դէպի ամէնէն հոծ զազոսթը երկրամասը, անուշախաչութիւնն, այսօրուան համար որոշ է որ առաւելաբար կընայ «խօսակց» հայաստանէն արտազգային բազմաթիւ մտերմութեան. անոնց որոնք սակայն իրենց կապերը բոլորովին չեն խզած հոն ձրգուածներու հետ եւ որոշ հետաքրքրութիւն կը պահեն: Այս ենթադրութիւնը վերջու կը մղէ այն երեսով որ խմբագրութիւնը նոյնիսկ հարկը չէ տեսած թերթին ուղղափառութիւնը սրբաբար, ընթերցողներու շրջանակին մէջ առնել փորձելով այլ գաղութներէ հոն հաստատուածներ եւս, որոնք թիչ չեն Ամերիկայի այդ անկիւնը: Ու անով իսկ առնուաղն հաստատուական կեցուածքի մը փաստը կը տրուի. Լոս-Անճըլըս հայկական մամուլը պակասէ չի տարակարգ. կան կուսակցական պատկանելիութեան թերթեր ու անկախ անուններ այլ: Երբ այս է իրականութիւնը, հայաստանեան մամուլէն հոն երկարող թերթը, ի՞նչ առաքելութիւն պիտի ունենար այսպէս. ըստ Արտաքին Գործոց նախարարին, «միայն անհիւսիստ մամուլը չի կարող նշմարտացի տեղեկութիւն տալ Հայաստանի ներքին կեանքի ու անցուղարձի շուրջ եւ բաւարարել հայրենիքի համար ունեցած մեր հայրենակիցների հետաքրքրութիւնն ու մտահոգութիւնը»:

Այս բացատրութիւնը անկարելի է որ դոնէ զարմանք չպատճառէ. եթէ իսկապէս «Նշմարտացի տեղեկատուութիւն» էր նպատակը, աւելի տրամաբանական չէ՞ր ձեռնարկը ուղղել հայ մամուլէ առհասարակ դուրի ու Հայաստանէ լուր առնելու ծարաւը տեղական թերթերու քահանայներին կայած շրջաններու, որոնք թերեւ Լոս - Անճըլըսի ընծայած նիւթական հետախնդիրներ չունին...:

Յետոյ, ի՞նչպէս հաշտեցնել յայտնուած տեղեկատուութեան նպատակն ու յաճախակի այն երեւոյթներ որ Հայաստանէն շատեր յաճախ կը խոստովանին թէ իրենց առօրեայի անցքերուն կը տեղեկանան Սփիւռքէն շատ անգամ ըստ բախտի կատարուած լրատուութիւններէ:

Կայ տարակերտ ներքին Սփիւռքի պարագան. Վահան Փափազեանի հարցազրոյցին ըզի սխեմակներուն մէջ «Արտեղիկը» նորեւիկ պիտակով անկիւնի մը մէջ Հիւսիսային Օսեթիոյ Մողղոկ քաղաքի տայ համայնքին «Արարատ» ակումբին նախադաս Բաղրամ Վարդանով կը խօսի ներքին Սփիւռքի մասին: Կ'ընէ՝ «Ռուսաստանի հայ համայնքները իսկական «խոսպան» են: ... Բայց հայրենիքի մեզ յիշող չկայ: Մեզ չեն նկատում անգամ այն ժամանակ, երբ մեզ եմ կեղևաւորեան նշաններ ցոյց տալիս»: Պատմել է երբ իրենց կողմէ կատարուած օժանդակութեան վայելած պաշտօնական անուշաբուրութիւնը, ան հարց կուտայ. - «վերջապէս մէկը կը յիմի՞ Հայաստանում որ գրադուի «Ներքին Սփիւռք» յուզող հարցերով»:

Այդ քանի հետու է երեւանէն ներքին Սփիւռքը, իսկ Լոս - Անճըլըս այդքան մօտ...:

ԱՐՓԻ ԹՈՒՐՈՅԵԱՆ

Չորրորդին մէջ ատենայն կ'առնուածներն երկու կէտեր. երկուքն ալ կը վերաբերին Սփիւռքի նկատման հայաստանեան եւ զանակին. ուշադրութեան են այս իսկ առնուածով: Հոս անմիջապէս պէտք է անկոյնել որ Սփիւռքի մասին արտաբնակայիններուն կարելի է յաճախ հանդիպել Հայաստանի մատուցին մէջ, բայց ոչ միշտ իշխանութեան բարձրաստիճան ղեկավարներու մակարդակով. մասնաւոր որ իր գլխաւորած նախարարութեան ընդհանր, Վահան Փափազեանի մէկն է այն անձնաւորութիւններէն որոնք խօսքը այս մասին, յատուկ իմաստ կը ներկայացնէ:

Ան նախ կ'ընէ թէ տանեակ տարիներով Սփիւռքի հետ Մշակութային կապի Կոմիտէն տիրած է այս մարդին ու այսօր ամէնուն ծանօթ են անոր գործընթացին զրապատճաններն ու նպատակները: Անկախութեան հետ որ ուղղակի դարձուց Հայաստան - Սփիւռք փոխյարաբերութիւնները, արդէն այդ կազմակերպութիւնը աւելորդ բանի մը վերածուած է, կամ առնուազն վերակազմակերպութեան կարօտ. այսպիսի գործընթացի մը համար, ինչպէս կ'ընէ նախարար «Սփիւռքի հայրենակիցները նաեւ օտար երկրներէ քաղաքացիներ են, ուստի հարկ է որ Հայաստանի հանրապետութիւնը պիտական քաղաքականութիւնն անուարի ներքին նկատուամը»:

Այս շատ տրամաբանական ու յարգելի մօտեցումէն ետք կը յայտնուի գոյնը որ ունի Սփիւռքը Հայաստանի համար, որպէս շահազրկութեան արժանի գոյութիւն. այդ գոյնը կ'ամփոփուի «օգտագործուել» եւ «օգնել» եզրերով: Վահան Փափազեան կ'ընէ. - «որպէսզի Սփիւռքի կարողութիւնները ինչպէս հարկն է օգտագործուեն, անհրաժեշտ են որ Սփիւռքի բոլոր կառույցները համակուած լինեն Հայաստանի օգնելու ճգնաժամով: Ինչպէս կը յայտնուի, այս դիրքորոշումը նոյնիսկ աւելորդ կը դարձնէ «փոխարարութիւն» բացատրութիւնը, քանի որ իրրեւ թէ նոյն ժողովուրդին երկու հաստուածներուն արնշուիւնը կը զեղչուի միամակարդակ ու բաւական պարզ բանի մը. շատ յստակ է իւրաքանչիւրին համար ձեռուած դերը: Սփիւռքը պէտք է համակուած ըլլայ Հայաստանի օգնելու ճգնաժամով, իսկ Հայաստան պէտք է ունենայ անհրաժեշտը, որպէսզի Սփիւռքի կարողութիւնները կարենայ հարկաւոր ձեռու օգտագործել: Մէկ ուղղութեամբ գործող առեւտուրի գործընթաց մը ուր սակայն տեղ ու հանգամանք չեն փոխեր անուղն ու տուողը:

Այլ ասիւթներով շատեր շատ բան ըսած ու գրած են այս հարցին մասին. ճիշդ է որ ներկայի պայմաններուն մէջ ստատիկ անհարկով Սփիւռքն է որ օգնելու գիւրքին վրայ է իր տանապատ հայրենիքին. սակայն այսքան նիւթականացած ու գործնական մակարդակի զեղչուած կայ մը, անուշաքան վարարելիչ է զանգուածի մը համար որ ունեցաւ եւ ունի՝ սակայն տարու, իրեն սահմանուած դերը կատարելու տրամադրութիւնն ու նոյնիսկ նը-

(Շար. Ա. էջ 26)

պատճառաւ Պոսնիոյ նախագահութիւնը մերժեց մասնակցել ժընեւի նոր բանակցութիւններուն որոնք տեղի պիտի ունենային Ռոբրաթ եւ յետաձգուեցան կիրակի:

ՎՐԱՍՏԱՆ եւ Ռուսաստան համաձայնութեան մը յանգեցան հրադադարի մը շուրջ Արեւելիոյ հարցին կազակցութեամբ: Շվարտսն էլ յայտարարած է թէ բանակցութիւնները ղժուար եղած են բայց՝ «կարեւորը Վրաստանի համար, վերջ զնեւն է արեւմտահայութեան»:

ԱՆԳՍՐԱ կը ժամանէր իրանեան պատերազմութիւն մը, Յուլիս 23-ին, հանդիպումի մը համար որու գլխավոր նիւթն է ապահովութեան հարցը երկու երկիրներու միջեւ: Ըստ Թուրքերուն, ՓՔՔ-ի (քիւրտ աշխատակողման կուսակցութիւն) ապստամբները իրանեան հողամասը կ'օգտագործեն Թուրքիոյ դէմ յարձակումներ տանելու համար սահմանին վրայ: Միւս կողմէ, Թուրքիոյ վարչապետը Տիւրքի Չիլլէր շրջապատոյ մը ելած է արեւելեան Թուրքիա ուր բնակչութիւնը առաւելաբար քիւրտ է:

ՕՄ - ՎԱՆԱՆՍԻԷՆ թերթին մէկ անակընկալ դրուագն էր, Յուլիս 22-ին, Ժան-Փիէր Պէրնէսի ազատ արձակումը գորվձուեց Տուէի վերաբնիչ ատեանը: ՕՄ-ի անօրէնը եւ Պ. Թափիի աջ բաղուկը որ ամէն ինչ ուրացած էր անմիջապէս անձնական մէքոյ մը փարպիկ եկաւ ուր իրեն միացաւ Պէրնէսը Թափի եւ միասին դացին այս վերջնոյն դրասնաւուն վրայ, հանդուստանալու: Ժ. Պ. Պէրնէսի կ'ընկերանար իր մանկութեան ընկերը ու նաեւ փաստաբանը՝ մէթը Ղեւոնդեան: ՕՄ-ի անօրէնը դատական հսկողութեան տակ կը մնայ, բայց արդելափակումը անհրաժեշտ չէ նկատուած այլեւս:

ՌՈՒՍԵՐՈՒ մէկ երրորդը կենսական նուազագոյն եկամուտէն վար կ'ապրի, յայտարարած է Էնկերային հարցերու նախարարը՝ Կենտրոն Մելիքեան: Անհրաժեշտ նուազագոյն եկամուտը ամսական 16.000 ուրլի (90 Ֆր.) կը նկատուէր Յունիսին եւ 19.200 Յուլիսին, մինչ նուազագոյն աշխատավարձը նշանակուած է 7.740 ուրլի (55 Ֆր.):

ԿիՊՐՈՍԻ ԳՐԱՆՄԱՆ «հերոս», Թուրքիոյ ժողովրդավար ձախակողմեան կուսակցութեան պարագլուխ Պ. Էմէլիտ վարչապետ Թ. Չիլլէրի առաջարկով երկրին հարաւարեւելեան կացութեան մասին տեղեկագիր մը պատրաստած է. այդ տեղեկագիրն մէջ լայն տեղ յատկացնելով քրտական հարցին, ան կ'ամբաստանէ Հայաստանը որ ՓՔՔ-ի զինակներուն թիկունք կը կանգնի ու Ղարաբաղի մէջ ալ ձեւական «քրտական Պետութիւն» մը հիմնել տուած է: Էմէլիտի կարծիքով, Հայաստան, առանց Ռուսաստանի հաւանութեան, չէր կրնար նման քայլ առնել: Կ'առաջարկէ թրքական իշխանութեան որ ինչպէս Իրաքի պարագային, Թուրքիա Հայաստանի հարկաւոր չընաններն ալ անդրսահմանային զինեալ գործողութիւններ կատարէ...:

ԿԱՍԻ ՌՆԵՆԱԼ

Միփան - Կոմիտաս երգչախումբի 70-ամեակի համերգները, մասնակցութեամբ հայ եւ օտար լաւագոյն երգիչներու եւ նուազախումբի: Այս առթիւ ղեկավար ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆ-ի երաժշտական նոր ստեղծագործութիւնը՝ «ՍՍՍՌԻՆՅԻ ԴՍԻԻԹԻ ՆՆՈՒՆԴԻ» կը մեկնարկուի՝ Մարտ 18, 1994, ժամը 20.30-ին՝ Grand Amphithéâtre de la Sorbonne եւ Մարտ 25, 1994, ժամը 20.30-ին՝ Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY recherche Pour la rentrée 93 - 94 DES AIDE CUISINIERS OU AIDE CUISINIERS • TRAVAIL A PLEIN-TEMPS • Domicile secteur Arnouville-Gonnesse Transport assuré. Pour rendez-vous téléphoner au : 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE DECINES 15, rue du 24 Avril 1915 — 69150 DECINES

ASSOCIATION ARMENIENNE RECHERCHE pour BAR-RESTAURANT RESPONSABLE Cuisine et salle Expérience exigée — Couple envisageable Envoyer C.V. + Photo M.C.A.D. — 15, rue du 15 Avril 1915 69150 DECINES

CROIX BLEUE DES ARMENIENS DE FRANCE La Croix Bleue des Arméniens de France organise un : WEEK-END DE DETENTE ET DE CONCERTATION 30-31 Octobre et le 1er Novembre 1993 à BELLEFONTAINE (Jura) ouvert à tous les membres ainsi qu'aux symathisants intéressés par ses actions. Prix : 300 F. le week-end + voyage Date limite d'inscription : Fin Septembre auprès de chaque section ou au CA-Paris.

Meubles Ghazarian 4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance Z.I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

Ս. ԵՐԱՆԱՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՉ ՓԼՈՒԶ ՇԱՖԱԹՕՐԵՍԵ ԵՒ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵՍԵ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐԱՆ 1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը տեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին: Արձանագրութեան եւ այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն. - Դիւան Եկեղեցոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03 Տիկին Սողոմոնեանց՝ 45 - 25 - 87 - 67 (3 - 14 տարեկաններու համար) եւ Օրիորդ Էլմաճեան՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներու): Դատնիթացքները ձրի են:

« Ե Ա Ռ Ա Զ » ի ընթացիկ ազդերու ասկազիրը Մահազը 500 (593,00) Հոգեհազիրսո 400 (474,40) Շնորհակալիք 400 (474,40) Հարսնիք-Նշանուոք 400 (474,40) Ծնունդ 400 (474,40) Բոլոր ազդերու ասկերուն վրայ, հարկ է աւելցնել 18,60% ԹԵՎԷԱ. (տե՛ս փակագծի մէջ ընդհ. դումարը): Այս դիմերը կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ազդերու, մինչեւ մէկ քառորդ սինակ (25 տող) մահազդերու պարագային եւ 1/8րդ (12-13 տող) մնացեալին: Առեւտրական եւ այլ ծանուցումներու համար, զիմեւ թերթին վարչութեան:

DATE A RETENIR Samedi 9 Octobre D I N E R D A N S A N T C A P A C L U B à Alfortville organisé par la Croix Bleue, section Hélén Puzant d'Alfortville

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

Յրանսահայութեան վստահեցաւ նոր կազմուղի մը ծրագրելը որ Հայաստան պիտի հայթայթէ պարտկազան կազմուղի անգամ ըլլալով, Հայաստան պիտի ձեռքագատիլ անցեալէն ժամանած կազմուղիներու ցանցէն ու շրջափակումի պարտադրած զրկանքներէն, որոնք այնքան սուր ճնշեցին անցեալ երկու ձմեռներու ընթացքին:

Սերկայիս կոչ կ'ուղղենք համայն Յրանսահայութեան որ իր ամբողջական անյապաղ մասնակցութիւնը բերէ՝ որպէսզի այլեւս Հայաստանի մէջ մէկ մանուկ մեռնի ցուրտի պատճառով, որպէսզի հիւանդանոցները կարեն վերստին գործել ու դպրոցները բան իրենց դռները, որպէսզի Հայաստանը չդառնայ դաշտ-օժանդակութենէն կախեալ երկիր մը: Այսօր իսկ ձեր նուիրատուութիւնը շնորհակցէ՛ք չէ՞քով՝ հետեւեալ հասցէին՝

ՅՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

FONDS ARMENIEN DE FRANCE Boîte Postale 12 75660 PARIS Cedex 14 կամ դրամատանային փոխանցումով CCP 11. 926 85 C PARIS. ԳՐԱՆՄԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ Հեղինակ՝ ՎԱՐՁԱԳՐԱՍ ԵՍԻՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ «Լոյս» պետական հրատարակչութիւն, Երեւան, 1992: 632 էջ, գունատուր եւ սեւ - ճերմակ նկարազարդումով: Դիմել՝ Librairie H. Samuelian 51, rue Monsieur-le-Prince 75006 Paris Դին՝ 250 Ֆր.: Թղթատարի ծախքով՝ 290 Ֆր.:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻԲ

Կապոյտ Ուշի Շրջ. վարչութիւնը շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուիրատուութիւնները ի նպաստ Հայաստանի ու Արցախի օգնութեան եւ կապոյտ Ուշին. - Տէր եւ Տիկին Սեթ Միլլիան 100 Քրանք, Փօլէք Պապասարեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղիկապաղձ Պ. Եղուարդ Շալճեան, Պ. Տորք Տէր - Յակոբեան 500-ական Ֆր., Պ. Միլլի Շալճեան 200 Ֆր.:

ԵՐԵՎԱՆԻ
ՅՈՒԼԻՍ 27
MARDI
27 JUILLET
1993

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS

TEL. : 47. 70. 86. 60 — TELEX : HARATCH 280 868 F

FAX : 48. 00. 06. 70

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ՔԱՆՎԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 900 ֆ. - Վեցամսեայ : 460 ֆ.

Արտասահման : Տար. 1.200 ֆ. (ամբողջական տարածում)

1050 ֆ. (շաբաթական տարածում) - Հատար : 5.00 ֆ.

LE NUMERO : 5,00 F

ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԿԵԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

68° ANNEE — N° 18.113

Ա Ղ Դ Ա Մ ՀԱՅԿ ՈՒԺԵՐՈՒ ՀԱԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՏԱԿ ԱՌԺԱՄԵԱՅ ՀՐԱԴԱԴԱՐ

ՌԱՖԱՅԷԼԼԻ, ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ, ՄԻԱՑՅԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ԵՒ ԹՈՒՐԿԻԱ ԿԸ ԴԱՏԱՊԱՐՏԵՆ ՀԱՅԵՐԸ

ՌՈՒՄԲԵՐ ԿԱՊԱՆԻ ՎՐԱՅ՝ Յ ՄԵՌԵԱԼ, 10 ՎԻՐԱՒՈՐ

Մեր նախորդ թիվով հաղորդած էինք որդեկան թե Աղբյուրները ամբողջովին պարզացած են Աղբյուրը որ այլևս հայկական ուժերու ձեռքն է: Ծանօթ է որ Ղարաբաղի արևելքը գտնուող աղբյուրներից այս բաղադրը գտնուողական կեղծանալայն էր Աղբյուրներու եւ հոն հաստատուած կրթականներէ է որ կը ուղարկուէին Ղարաբաղի քաղաքներն ու զիւղերը, ի մասնաւորի՝ Ասկերանի շրջանը: Ղարաբաղի իշխանութիւնները միշտ ալ յայտարարած են որ ոչ մէկ ծաւալապաշտան նպատակներ կը հետապնդուին, այլ զորոշուածները որպէս միակ նպատակ ունէր՝ չհրապարակել կրթականները որդեկան դպրոցները ուղարկուէին իրարմարմալից հարկուած են կապանի վարչ (Հայաստան), ուսմանը ինչպէս են որոշման մը վրայ, Յ մեռեալ եւ 10 կրտսեր կայ:

հինգ տարիէ պաշտպանուող Աղբյուրներ չկրցան իսկ տէր մնալ: Երբ թափառու թերթերը կուտան նաեւ կարգ մը այլ լուրեր, որոնց աղբյուրը, պարզ է որ աղբյուրներից կրնայ ըլլալ միայն, թէ կը վերջերս Արմէն-Ֆրէս» գրասենեակ մը հաստատուած է Պոլսի, որու - միամիտ - նպատակն է հակակռակ Աղբյուրների լուրերը, որպէսզի թուրք թերթերը աւելի ստորակարգան մտնեցում ունենան...:

- Աղբյուրի քաղաքապետ՝ Գերիմով յայտարարած է թէ Հայերու ներխուժումի ընթացքին, 40 բնակիչ սպանուած է եւ 100 ուրիշներ ալ՝ վիրաւորուած («Թրեմ-նիւման», Յուլիս 24): - Աղբյուրի գրաւումէն ետք հայկական ուժերը ուղարկուած են նաեւ Ֆիզուլիի եւ Աղբյուրների Պաշտպանութեան նախարարութեան համաձայն՝ 11 մեռեալ եւ 26 վիրաւոր կար: Միւս կողմէ Թուրքերն զանախիջեանը միացնող Հարսիթ կամուրջէն 6 քմ. հեռու նախիջեանեան Սեան-րեք գիւղը հրետակոծուած է Հայերու կողմէ: Նիւթական մեծ վնասներէ զատ կան երկու մեռեալներ: («Միլիթէ», Յուլիս 25):

- Աղբյուրի աղբյուրներու համաձայն Աղբյուրի կուրներու հետեւանքով 200 ազգի զինուոր ստանուած է եւ 300 ալ՝ վիրաւորուած («Միլիթէ», Յուլիս 26): Նոյն թերթը կը գրէ թէ Միացեալ - Նահանգներու Արտաքին նախարարութեան բան-րեւը Մայքըլ Մըք Քըրի խտորէն դատարարուած է Հայկական ուժերու վերջին նուաճումները եւ պահանջած Աղբյուրի ամբողջական պարպումը: «Հիւրիլիթէ» կը գրէ (Յուլիս 25) որ Ալիե եւ Հիւսէյնով յաղթանակի խոստումներով իշխանութեան զուրս եկան եւ արգիւնը տեսնուցան: - Աղբյուրների եւ Թուրքերի յարաբերութիւնները կը բարեբաւուին, չնորհիւ վերջին տեսակցութիւններուն: Բաքու ապահովութիւն ալ տուած է որ բարի-զային համաձայնագրեր կը ստորագրէ:

ՄԱՍՈՒԼԻ ԱՐՁԱԳԱՆԳՆԵՐ

Ֆրանսական թերթերը Յուլիս 24-ին եւ 26-ին տեղ կուտային հայկական ուժերու վերջին յաղթանակը պարտութեան: Առաջինը «Քոնքիսիլի» տը Փարիսն էր որ Շարաթ, Յուլիս 24-ին կ'անդրադառնար Աղբյուրի գրաւման, ինչպէս թէ հայ պատասխանատուները միշտ կրկնած են որ «աղբյուր-նական զինուորական մեքենան կ'ուզեն ջախջախել»: Թերթը կը ճշդէ որ Աղբյուր-րեւան շատ կարեւոր զինուորական զիւր-քեր ունէր Աղբյուր: Նոյն իրիւրեան «Մոնտը» (Յուլիս 25 / 26) կը հաղորդէր Աղբյուրի գրաւումը: Կը յիշէր թէ նախ-քան արտերազմը քաղաքը 150 հազար բնակիչ ունէր:

Յուլիս 26-ին առաւելագոյն տեղ տուողն էր՝ «Լիպիեթիսի» Դէպքերու լրատու-թեանէն ետք, կ'ըսէ թէ «ուժի իրենց դիր-քին շնորհիւ, հայ անկախապաշտները կրնան իրենց պայմանները պարտադրել»: Կարձազանգն նաեւ Ռուսաստանի դատա-պարտումին. - «Հայերը վերականգն իրենց արշաւանքը, յոգեով իրենց յոստուար եւ անգիտակալով Ռուսաստանի եւ միջազ-

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՅԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ՉՈՐՍ ՖՐԱՆՍԱՍՏԻՆԵՐ, ընտրուած 24 գրաստիճակներու մէջ, առեւանդուած են, Յուլիս 24-ին, երբ իրենց հանրակա-ռը Դատարանի ճամբուն վրայ դէպի Վան կ'երթար: Յանկարծ Պիթիսէն Վան կա-ռուողի վրայ 15 զինեալ անձեր (որոնց մէջ՝ եօթը կիներ) կը կեցնեն կառ-քը եւ վար իջեցնել կու տան Մար-մարա գրաստիճակների գործակալու-թեան 24 Ֆրանսացի գրաստիճակները: Չինեաները երկարօրէն կը բացատրեն իրենց զրգապատճառները, բայց, երբ յանկարծ թրջակա թանակի ուժեր կը տեսնեն, արագօրէն չորս գրաստիճակ կ'ընտրեն ու խոյս կուտան: Ասոնք են. - Փիէր Սիւ 43 տարեկան, Ռուպըր Օտուէն 51 տարեկան, Միշէլ Բուրդէ 52 տարեկան եւ Ֆրանսիս Արոն 66 տարեկան: Յայտնի է թէ Բուրդէ հիման վրայ կատարուած է այս ընտրութիւնը: Երջապատյալ շարու-նակուած է եւ կիրակի օր, ինչպէս կը գրէ «Ֆիլիպո» (Յուլիս 26) գրաստիճակները այցելած են. - «Աղբյուրների հիմն եկե-ղեցին լինին կղզիին վրայ պատմական վան քաղաքի դիմաց»: Անգարայի Փրան-սական դեսպանատունը կապ կը պահէ թրջակա իշխանութիւններուն հետ, դի-

(Շաբ. Դ. ԵՆ)

ՓՈՒԹՊՈՒԼ

Նոր շրջանի առաջին հանդիպումին, հակառակորդին դաշտին վրայ Վալանի Հայ Մարզական Ծ-ի դէմ 2 կէտով պար-տուեցաւ Ալէսէն:

գային հաւաքականութեան ազդարարու-թիւնները»: Բաքու դիւանադիտութեան խաղաթուղթը կը ջանայ օգտագործել առաջին անգամ համար ամբողջական քաղաքային մը ռազմադաշտին վրայ: «Խամիթէ» եւ «Ֆիլիպո» նոյն ձեւով միայն հրադարարի լուրը տալով կը դո-ւանան: «Ֆիլիպո» թէեւ մեկնաբանու-թիւն մը կուտայ՝ «կոյրներու այս դա-դարը երկու բանակները կ'անջարժեցնէ հայ անգաղութական ուժերուն համար շատ նպաստաւոր դիրքի մը վէր»:

Յատկանշական խորագիր մը ունէր «Քոնքիսիլի» եւ Փարի («Nagorny-Karabagh : Les Arméniens encombés de leur victoire»):

Կը գրէ թէ Երեւանի իշխանութիւնները մինչեւ վերջ փորձած են արգելք հանդի-սանալ հայկական ինքնապաշտպանութեան ուժերու արշաւանքին: Ասոնք, կը գրէ, ստորուած են ռազմական ժուաֆօ - պու-քիսք արտամարտնութեամբ մը, հակառակ Մոսկուայի, Ռաշինիթիի, միջազգային ճնշումներուն:

ՏՈՂԱՐԸ՝ 2000 ՌՈՒԲԼԻ...

Մոսկուայի կեղծոնական գրամատան որոշումը որ առ այժմ միայն Ռուսաստա-նի կը վերաբերի (տես՝ մանր լուրերու մէջ) խուճապ ստեղծած է Հայաստան, ուր Յուլիս 25-ին, տոյարը 2000 ռուբլի բարձրացած է: Յուլիս 26-ին, վարչա-պետ Հրանտ Բաղդասարեան Մոսկուա գա-ցած էր, այս հարցին կապակցութեամբ:

ՄԱՍՈՒԼ

«LE QUOTIDIEN DE PARIS»

(26 Juillet)

FESTIVAL D'AVIGNON

Et soudain, l'Arménie

Փարիզեան օրաթերթը ամբողջ էջ մը նուիրած է Հայաստանի, Ալիենոսի փա-նատունին առթիւ: Ենթադրաբար մէջ ալ կը գրէ. - «Ալիենոսի բանաստեղծութեան երոպական կեդրանին հրաւերով, Մետրապ Մաշտոցի երկրին Մշակոյթի նախարարը՝ Յակոբ Մովսէս, այս շաբաթավերջին պայերու քաղաքն է: Հանդիպում»:

Արմէն Հեկիօ կը խօսի այդ հանդիպու-մին մասին: «Այս շաբաթավերջին, կը գրէ, «Հայաստանի Հանրապետութեան մէկ պատուիրակութիւնն էր որ երոպա-կան կեդրանին հիւրն էր, պատրաստուելու համար նոյեմբերին եւ Դեկտեմբերին նա-խատեսուած «օրերը» եւ պատրաստելու նաեւ ֆրանսացի բանաստեղծներու նախ-բորուքիւնը Հայաստան 1994-ի օմրան: Մեծ գիտութեան եւ մեծ արժանատու-թեան երեք զեսպաններ, այս հանդիպու-մին համար որ շատ բան կը պարտի երի-տասարգ Ալիենոսի մը, միջազգային խորհրդատու՝ Սիլվէն Եարտանօ»:

Պատուիրակութեան մաս կը կարգեն Մշակոյթի նախարար՝ Յակոբ Մովսէսէն դատ, բանաստեղծ Յովհ. Գրիգորեան եւ լրագրողուհի ու սինեմայի արտադրիչ՝ Մարիամ Զարեան, որ սահուն Ֆրանսերէն կը խօսի եւ թարգմանի դեր կը խաղայ:

Մշակոյթի նախարար կը բացատրէ որ պատերազմը տնտեսական կամ ծաւալա-պաշտական նպատակներ չի հետապնդեր, այլ Ղարաբաղը «Հայաստանի մէկ մաս-նիկն է» եւ թէ քամբողջ օրոյցովուրդին հա-մար այս պատերազմը կեանքի հարց է»: Մարիամ Զարեան եւ Յովհ. Գրիգորեան ուժերուն կը բացատրեն. - «Ղարաբաղի այս հողին վրայ է որ Մետրապ Մաշտոց, հայերէն այբուբենը ստեղծագործողը, Գ. դարուն, հիմնեց իր առաջին դպրոցը եւ այդ 5000 ք. մեթրոնց հողը գաղաքու-ած է եկեղեցիներով, վանքերով, մեզի համար՝ սրբավայրեր»:

Հակիրճ պատմական կայ թէ ինչ կա-մայական պայմաններու մէջ, Ղարաբաղը, 1921-ին կցուած է Աղբյուրների, ապա դէպ-քերու ընթացքին ակնարկ մը եւ յոյս որ դիւանադիտական կարգադրութիւն մը կ'ըլլայ:

Յակոբ Մովսէս կը խոստովանի՝ «Եթէ նոյնիսկ կարգ մը մարզերու մէջ, կեանք մեռած է, բուրք չկայ եւ անկարելի դարձած է գիրք մը տպել, մեր սինեման որ շատ ծագելու էր այլևս դրամ չունի, Արմէնիլով գոյութիւն ունի»:

Ու Մշակոյթի նախարար կը թուէ ի-րագործումները երաժշտական, թատե-րական դերանի վրայ: Այսպէս, մշակոյթով կեանքը կը շարունակուի: Սորապէս ք-րիստոնեայ մշակոյթ մը: Յակոբ Մովսէս կ'ըսէ նաեւ. «Մեր առա-նախորդները մեզ վրած է միշտ հետաքրք-րուելու ֆրանսայի գրականութեամբ, փիլիսոփայութեամբ: Եւ եթէ մեր լեզուն չեմ խօսիր Սէն - Յովհ. Փէրսը կը նկատմ բանաստեղծներու մեծագոյնը եւ շնորհիւ ֆրանսայի դեսպանին Հայաստան կին մը, բացառիկ կին մը՝ Տիլիկ Գրանս տը Հարթիկ կրցանք գիրքեր տը-պել: Դեսպանատունը բուրք կը գը-նէ եւ կ'ապահովէ բարգմանութիւննե-րու ծախքերը: Արդէն երեք գիրքեր տը-պեցան այս տարի. - Ալպեր Բամիլի իւն-ները, Ժ. Փ. Մարքիսի թատերը եւ Սէն - Յովհ. Փէրսէի բերթուածներու ծագակապ մը որու նախարարը գրեցի: Ի մտոյ՝ Փառապի Մաաճումները կը հրատարակ-վին եւ 10 ուրիշ գիրքեր 1994-ին»:

Արագ պէտք է շարժել, վերստի, վեր-ջաւորութեան, որովհետեւ շատեր կը լքեն երկիրը, քանի առանց ելեկարակա-նութեան, տնտեսութիւնը մեռած է, աշ-խատանք չկայ, շատեր Ամերիկա կը մեկ-նին:

ԱՐԿԱԾԱՆԴՐՈՒԹԻՒՆ Ե ԱՍԻԿԱ...

- Ո՞ւր տեղացի ես դուն:
- Պուրա՞ծ ծներ եմ, բայց հայրս Սը- վաղցի է:
- Հայրս ո՞րն է:
- Կրթութե՞ն դասը՞ծեր ենք, յետոյ Պոլիս հաստատուե՞ր ենք:
- Դո՞ւն:
- Ամառնա՞յն ընտանեօք Պոլիս եկե՞ր ենք:
- Դո՞ւն:
- Պատե՞մ. հայրս Երզնիսէն գործով Պոլիս եկե՞ր ու ամուսնացե՞ր է մօրս հետ:
- Դո՞ւն:
- Մայրս Իրանիցի է, հայրս Աստափա- ղաբի: Մեծ հայրս Կարս ծնե՞ր է: Ես Սամաթիացի եմ:
- Դո՞ւն:
- Մերինները կ'ըսեն, թէ Դամասկոսցի եմ, բայց ես աչքերս բացել Պոլիս:
- Դո՞ւն:
- Պարտա՞նի անկումէն ետք, ծնողքս փոխադրուե՞ր է Ատանա: Ես Պոլիս ծնած եմ:
- Մեր ճակատագիրն իսկ է, այս դադ- թակամութիւնը:
- Ի՞նչ արեւմտահայերէնութիւն... Ի՞նչ ար-

կածահայերէնութիւն...:

Բայց արեւմտահայերէնութիւնը վերջ գտե՞ր է, միթէ:

- Ո՞ւր է տղադ:
- Գերմանիա:
- Ինչո՞ւ:
- Աշխատելու գնաց:
- Քանի՞ տարի եղաւ:
- Տասը վեց:
- Հայրս աղջիկդ:
- Հորանո՞ւս:
- Ի՞նչ կ'ընէ:
- Գործարանի մը մէջ կ'աշխատի:
- Պիտի վերադառնա՞յ:
- Աստուած գիտէ:
- Հօրեղբորդդ ի՞նչ լուր մը:
- Բարեւ ունի:
- Ո՞ւր է:
- Պեխիա:
- Լաւ է:
- Ի՞նչ պիտի ըլլայ եղբայր, պանդըխ- տութիւն:
- Կրտսեր տղա՞դ:
- Փախաւ:
- Ինչո՞ւ:
- Չեմ գիտեր: Առանձին ապրել փափա- քեցաւ:

Եւ այս կերպով Պոլիսի մէջ ապրող 150 հազար ընկալութիւնը 50 տարեան մէջ իջաւ 25 - 30 հազարի:

Յիսուն ընդերք կան, բայց ակնով մի՛ կարելիք: Երեսուն հազար հաղի կանք:

ԱՐԾԻԻ
«Մարմարա»

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԵՆ

ՇՔԵՂ ՀԱՆՎԵՍ « Ն Ա Ի Ա Ս Ա Ր Դ » ՊԱՐԱԹՈՒՄԱՐԸ ՔԱՆՆ

ՔԱՆՆ. - («Յառաջ»).

Քաղաքիս Սեւան Ակումբը - Համակարգ- դում Հայաստանի Որբերու հետ Միութեան վարչութեան նախաձեռնութեամբ, բառին իրական առումով զեղարուեստա- կան ընդլայնումը շքեղ հանդիսութիւն մը տեղի ունեցաւ Ծաղաթ, Յուլիս 17-ին:

Արդարեւ, ժամը 21.15-ին, կը վարչ- լուծական նախագահը՝ Ժաննա Արմէն Ղա- ղարեան բացումը կատարեց զեղարուեստ- տական երեկոյթին, Փալէ տէ Ծեփաթալի ամէնէն ընդարձակ սրահը՝ սիրայօժար տրամադրուած քաղաքապետարանին կող- մէ, աւելի եւ ո՛չ պակաս 1200 հանդիսա- տաններով լեցուած էր: Հայեր, ընտան- նաբար, Գաննէ, մերձ վայրերէ, ինչպէս Գաննէ, Մոսկէն եւ այլ. քիչ - շատ աւելի հեռու վայրերէ՝ Սէն - Ռաֆայէլ, Տրա- կինիան եւ, անշուշտ, Նիս ու շրջակայքը: Յատկանշական էր նկատել, թէ հանդի- սատաններուն մէկ շատ կարեւոր մասը, ապահովարար կէս առ կէսի համեմատու- թեամբ, բաղկացած էր ոչ - Հայերէ, - Գանն եւ Նիս քաղաքապետարաններու անդամներ, տեղացիներ, դրօսաշրջիկներ, մինչեւ իսկ Իտալացիներ, Գերմանացի- ներ: Դրանց անկողինները կը բացատրուի ծրագրուած աշխոյժ աշխատանքով:

Յիշեցնենք, թէ վարչութեան նախա- դահը կարճ խօսքերով ուշադրութիւնը հրաւիրեց Հայաստանի դժուրակ կացու- թեան վրայ: Եւ շուտով, թէ հանդիսութեան

անդամները պատասխան իրենց խօսքը ըրին եւ պատգամը տուին Նախագահ Լեւոն Տէր - Պետրոսեան եւ Վարդէն Ա. Հայրապետը «Հայաստան» Հիմնադրամին կապակցու- թեամբ: Այս ցուցադրուեցաւ լաւ պատ- րաստուած փաստանկար մը երկրաչափի աշխատչի շրջանէն: Անոցորդ եւ սրտածըմ- լիկ էր իրականութիւնը: Չորս փոխադրու- ներ, աւեր դուրսը, աւեր՝ մարդոց հո- ղեկան աշխարհին մէջ: Կը լսուէին ուր- ական դարձած մարդոցմէ եւ կիներէ. «այստեղ բնակող ամէն մարդ գաղթական է», «ամէն ինչ կարելի է յարստարել, բայց մարդոց անտարբերութեանը»: Իսկ իրենց ու իրենց մտայն ճակատագրին հան- ղեկ անտարբերութիւնը կը թուէր ընդ- հանուր երեւոյթ ըլլալ: Եփեքըրը եւ տու- ները մնացած էին անաւարտ եւ անկտուր՝ այն վիճակով զոր ձգած էին նախկին Սորհրդային Միութեան բանուորները, որոնք վերադարձած էին իրենց նորան- կան երկիրները կառուցանելու, բացի փոքրամասնութիւնը: Իսկ այժմ, ամենի անկողին և անկողին անտարբերութիւնը, կ'ըսէ մեկնաբանին ձայնը: Լոյսը և Յոյսը բանի՞ «Ապրելու յոյսը գրեթէ փորձելի ենք»: Պահ մը ցուցադրուեցաւ

նաեւ տեսարաններ Չանգեղուրէն, ուրիշ կ'անցնի «կեանքի ճանապարհը»:

Գաղիկ Յարութիւնեան ընդարձակ ձե- լով ներկայացուց Հիմնադրամին նպա- տակը եւ էութիւնը, նախաբանէ մը ետք ուր կը պարզէր Հայաստանի ընդհանուր եւ բացառապէս դժուրակ կացութիւնը: Հակառակ այս բոլորին, սակայն, Հայը անվճար է: Այս կրնայ նաեւ հրաշքներ դրծել:

Պօքը առաւ նաեւ Մանուշակ Պետրոս- եան, որ շատ քիչ բան ունէր աւելցնելիք փոխ - նախագահին խօսքերուն: Երկու երոյթներուն անդերքէնի խաղաղութիւնը կա- տարեց Տէր Տաճատ Դաւիթեան:

Այս կարեւոր եւ շահեկան հանդիպու- մին վերաւոր կողմը կը կազմէր սնոր եր- կարութիւնը: Արդէն յայտարարուեց սկսած ձեռնարկը տեւեց երկու ժամ:

Երեքշաբթի, Յուլիս 20-ին Գաղիկ Յա- րութիւնեան մեկնեցաւ Նիս - Եորք, ուր վերջին փողով մը պիտի ունենար Հիմնա- դրամի Սորհուրդին հետ:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՍՍԱՑԱՆՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՏՕՆԵՐ ԵՒ ԱՋԳԱՅԻՆ ԱՄԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հեղինակ՝ ԿԱՐՕ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Լոս - Անճըլըս, 1993

Հրատարակութիւն «Նոր Կեանք» շաբա- քաթերթի հրատարակչական տան, մա- տենաշար քիւ 9:

Ն Ա Ի Ա Ս Ա Ր Դ Ո Ս Ա Ն Ն Ե Ա Յ Ո Ս Ա Ր Դ

(Ուղեգրութիւն վան կատարած ուղևորագնացութեան մասին)

ՓՐՈՑ. ՎԱՐԱՋՊԱՏ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Նաեւ հանդիսա տանող ճանապարհը անցնում է Աւանց գիւղի միջով, ուր հնե- թի փոխարէն տեղ են դրաւել նորակա- ռոյց ու բարեփոխ մեծանուններ: Դիւթուած ենք նաեւ հանդիպու- թեց բացուող համայնա- պատկերներով: Ահա մեր տեսարա- յումն է Վանայ բերդն իր զեղեցիկ ուր- ունակարով, իսկ կապուտակ ծովի հան- ղեկակաջ կողմում՝ ձիւնապատ դադա- թով նորից փայլատակում է Սիփանը...

Աւանցը շարունակում է մնալ Վանայ լճի կարեւոր նաեւ հանդիպու- թեց: Այստեղ են հանդիպում տարբեր կողմերից ե- կողմը նաեւ: Լճի հարաւարեւմտեան ան- կիւնում գտնուող Դարուան նաեւ հանդի- րուած մշակուած բեռնանաւ է այստեղ հաս- նում: Վրան բարձած 10-ի չափ վագոնե- րը կազմուած երկաթուղային ղեացքը, որպէսզի ափ դուրս գայ ու շարունակի իր ճանապարհը դէպի հարեան Պարս- կաստան եւ Իրաք:

Վանի հեռուամարտի օրերին Աւանցի

զեւրեցիները (նաեւ վարները) եւ նրան- ցից Բարանենց Սալոն իրենց ներդրումն ունեցան ձեռք բերած յաղթանակում: Ակամայ, յիշեցի հանրածանօթ երգի խօս- քերը:

Տըլէ եամա՛ն, գեամի՛ն Ելաւ կրակի պէս, վայ, տըլէ եամա՛ն, էկաւ խառա չիւր ծովաւ կէս, եամա՛ն, եամա՛ն:

Օրուայ ծրագրում է նաեւ Տուշպայի երկրորդ միջնաբերդ Թոփրաք-Քալէ կամ ինչպէս վանեցիներն էին անուանում՝ Չըմ-ըմ մողղարա այցելելը: Բայց, պար- ջուեց մուտքն այն կողմ արգելուած է, զօրաբանակի տեղակայման պատճառով:

Ուստի որոշեցինք օրուայ մնացած մա- սը նուիրել Սիփանի Հայրիկի «Արծուա- ըրոյն» - Վարազաւանքի այցելութեանը, ինչը բարեբախտաբար մեզ յաջողուեց:

ԱՐԾՈՒԱՐՈՑՆՈՒՄ

Վանայ բերդն ու Աւանը դիտելուց յե- տոյ, դեռեւս Վանում մի քիչ քաղաք երիտա- սարդ, որն այդ կողմերի դիւղացի էր, սիրայօժար յանձն առաւ մեզ ուղեկցել դէպի Ետիքիլիս (այդ անունն է այժմ կրում Վարազաւանքի աւերակների վը- բայ առաջացած քրտական դիւղը): Ճա- նապարհը մեզ միացաւ եւս մի քիչ քաղ, նոյնպէս այդ կողմերի բնակիչ: Գիւղա- միջեան ճանապարհներով, ձախ կողմում թողնելով Շուշանց գիւղը, մեր աւտո- պուսը, որ դժուարութեամբ էր յաղթա- հարում գլալի թեքութիւններ, վերջա- պէս տեղ հասանք ու կանգ առաւ դիւղի ստանդակ աղբիւրի մօտ: Տեղացիները զարմանքով էին նայում աւտոպուսից իջ-

նողներին. երեւի առաջին անգամ էին դրօսաշրջիկների այսպիսի մեծ խումբ տեսնում իրենց դիւղում:

Իսկ մեզ հետաքրքիր է, թէ ինչ է մնա- ցել նախկին փառապանծ Վարազաւան- քից, թէ էն ոմանք մեզանից փոխէին նը- բան բաժին ընկած տխուր ճակատալի- րը: Գլխահան շրջում ենք աւերակ դար- ձած նախկին Վարազաւանքում, բնու- թեան այս հրաշալիքում միջավայրում կա- ուուցապատուած երեքմի հոյակապ վան- քային համալիրում, որն իր ժամանակին այդքան մեծ ու կարեւոր նշանակութիւն է ունեցել Վան-Վասպուրկանի հոգե- տուր, կը թախան եւ ազգային-ազատագրա- կան պայքարի պատմութեան մէջ: Եօթը եկեղեցիներից բաղկացած մի ընդարձակ րակում տեղադրուած վանքային համա- լիրը ժամանակակիցների յիշողութեան եւ բուսանկարներում պահպանուել է պա- րագծով շրջապատուած վանքապատկան իր երկայրի շէնքերով: Վարազաւան Միլիտի Սիփանի վանահայրութեան օ- բոք 1856-ին Վարազաւանքը նորոգման է ենթարկուել, 1858-ից այստեղ է շարու- նակուել լոյս տեսնել իր իսկ կողմից 1855-ին Պոլսում հիմնադրած «Արծի- Վասպուրկանի» ամսագիրը, որի համար Վարազաւանքը նաեւ «Արծուաբոյն» ա- նունն ստացաւ: Եւ այն ժամանակներում է Վարազաւանքում գործել ձեմարան ու երկրազորական դպրոցը՝ որոնց սաներն եղան հայ մշակույթի այնպիսի կարկա- ուուն ներկայացուցիչներ, ինչպիսիք էին բանահասար Գարեգին Եպիսկոպոս Սուրանձ- տանցը, պատմաբան-ազգագրագէտ Մա- նուէլ Միրախորեանը, Տէր Մեսրոպ ձա- նիկեանը, զբաղի թեով վան-վասպուրա-

Հասոյթը, անցեալ տարուան նման, ամ- բողջովին կը տրամադրուի Հայաստանի եւ Արցախի ծնողագրուի երախաներու: Այս ուղղութեամբ սեղմ ափնարկ մըն ալ սեւեռեց վարչութեան քարտուղարուհին Օր. Վալէրի Մանհոտիէ:

Ի դէպ, այս տարի եւս պատուոյ նա- խագահութիւնը ստանձնած էր Գաննի քա- ղաքապետը Միշէլ Մույօ, որ ճաշակա- տուր յայտարարին առաջին էջով զօրակ- ցութեան խօսք կ'ուղղէր ներկաներուն՝ նպաստել միութեան բարեգութիւնը ծրագրի- րին:

Արեւելեան նուազարաններէն գտնուալի զիլ, սուր ձայներանդներուն հնչեղու- թեամբ եւ դճոններու զարկերուն կտրուկ թափահարումներով բեմին վրայ յայտ- նուեցան «Նաւասարդ» պարախումբին երկար շարք կազմած երիտասարդ պա- ռոդները, որոնք տեսակ մը կուռ, պինդ, սեղմ «մարմին» կազմած, իրենց յաճա- խակի ժիր թափերով, ուստուներով, կրկնահարումներով եւ ոտնահարումնե- րով իերդի մը կառոյցը մարմնացուցին: Առաջնորդին ձեռքի թափինակին ելեւէջ- ները կարծես մարտական դրօշի մը շող- շողուն պատկերացումը պարզեցին հան- ղեկահաններուն աչքին առջեւ:

Տղաներու կտրուկ շարժումներ կարգ մը այլ խմբապարներու ժամանակ եւս (Օր. Սարտարապատ): Սեւանի ձկնորաները խմբապարին՝ Ղլաճիք ծփանքի կրկնեւ- լոյթ է Հայկական երեքմի կիստուներու (Թիֆլիս) շրջանակով յոխորտ եւ, միա- ժամանակ, շողորթ թաւալումներ:

Իրդրումի (Կարին) շորը, Չանգեղուր, Արցախի Պար, Կուռնիներ եւ այլ ուր- կումով ներկայացուած աղջկանց խմբա- պարներուն մէջ երկար սեւ վարերը՝ հիւսուած դուրսն ի վար, պարուհիներուն շրջանին եւ ժամանակին հայոց պարագ- ղեսները ներդաշնակ համադրութիւն մը կազմեցին մարմիններու թեթեւ բեկ- րեկումներուն, ձեռքերու ոլորապատյո շարժումներուն եւ մատներուն համաչափ ու ձկուն «խաղերուն» հետ: Ծաղբերը սահուն եւ հանդարտ ղեացքներով բարե- համարոյ պատկերներ դարձան:

Մէջ ընդ մէջ մենապարեր, երգեր, կատակախառն երոյթ: Մէկ խօսքով՝ պէս- պիտուն յայտարար, մինչեւ գրեթէ կէս զիշեր:

Պարախումբին նուազով ընկերացաւ, յաջող ներդաշնակութեամբ, գլխաւորա- բար արեւելեան նուազարաններով կազ- մուած նուազախումբը: Տասը երաժիշտ- ներ,

Սեւան Ակումբը - Համակարգում Հա- յաստանի Որբերու հետ Միութեան վար- չութիւնը, այս տարի առաւել եւս հաս- տատեց, թէ հետեւողական բժախնայի աշխատանքով, յամառ կամքով, կարելի կը դառնայ նախաձեռնել շքեղ հանդէսի զաղութի մը մէջ, ուր ազգակիցներու թիւը իրապէս քիչ է:

Ժ. ՄԻՐԻՃԵԱՆ

Ի ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄ

Տիկին Շաբէ Փաշայեզեան, Յակոբ եւ Սիրիլ Երամեան եւ դասակները, Փաթրիք Փաշայեզեան, Թոններն, քրոջ, եղբոր դասակները, Չարմիրներն ու դարձուցիները, Ընտանեկան բոլոր պարագաները, Բարեկամները արտի խոր կակիծով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն եւ հօր՝

Իր սիրեցեալ մօր՝ Վեհանոյ Պայրամեանի թարմ յիշատակին Սիմոն Պայրամեան 1000 Ֆր. կը նուիրէ «Յառաջ» ի բարգաւաճման:

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU - SALLE GARANCE -

9 Juin - 18 Octobre

Les représentations ont cessé le 26 Juillet et ne reprendront que le Mercredi 15 Septembre.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

Ենթապայ - գնդապետ ՎԱՋԳԷՆ ՓԱՇԱՊԵՅԵԱՆԻ պատուոյ լեգէոնի ասպետ

մահը որ պատահեցաւ Յուլիս 23-ին, 78 տարեկանին:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Չորեքշաբթի, Յուլիս 28, ժամը 15-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մայր Եկեղեցին:

15, rue Jean Goujon, Paris 8^e ուրկէ մարմինը կը փոխադրուի Իսի լէ Մուլինոյի դերեզմանատունը ամփոփուելու համար ընտանեկան դամբարանը:

Մահագոյ չստացողներէն կը խնդրուի ներկայ իրրել այդ նկատել:

(Շաբ. Ա. էջէն)

Լանդէտ մըն ալ մեկնած է Փարիզէն: Ներկայիս Գրեյտերը 6 պատանդ ունին (ՓՔՔ-ն աչք եղած է սուկանդուսին), քանի որ շարաթ մը առաջ ալ աստորալիացի կին մը եւ Մնոկիացի մը առեւանդած էին: Ապտամբ Գրեյտերու մէկ զորագունդը յայտարարած է. - «Եւրոպական իշխանութեանց կ'իյնայ հիմա, նախաձեռնութիւններ ստանձնելը»:

ԵԼՅԻՆ հասցեագոյ Մոսկուա վերադարձած է արձակուրդի իր վայրէն, այն մը-տալախութեամբ թէ «պետական հարուած մը» կրնայ պատրաստուիլ: Ընդէ է որ ժողովուրդը իր դժգոհութեան գագաթնակէտին հասած է, իրրել հետեւանք կեդրոնական Իրամատան այն որոշումին որ բոլոր ուսուցիչները որոնք 1993-էն առաջ հրապարակ հանուած են կը դադարին օրինաւոր արժէք ունենայլ Թուսաստանի հոգամասին վրայ: Այս որոշումը տրուած էր առաջին անգամ համար շահագործումներու: Իրամատունը կը պատճառարանէ յայտարարելով թէ կարգ - կանոն պէտք է դրուէր որովհետեւ 22 տե-սակ դրամաթուղթ կայ չընդգայութեան մէջ: Նախարարապետ Չերնոմիրըին աւելի պարզ բացատրութիւն մը կուտայ ըսելով թէ. - «Խարքը հոն է որ աւելի մեծ քանակութեամբ ուսուցիչ կը մտնէ մեր երկիրը քանի կը տպեմք»: Ռուսերը 15 օր պայմանագրով ունին փոխելու համար իրենց դրամը, բայց, միայն 35 հազար ուսուցիչ: Այս դրամաթէն վեր դրամարը կը դրուի վեց ամիս անդործածելի հաշուի մը վրայ: Միւս կողմէ, Ելքիներ բացա-կայութեան Խորհրդարանը բազմաթիւ որոշումներ տուած է, նախագահն ալ - յնարուտով - յայտարարած է. - «Քարձ-րամայն պէտք է ըսել որ գործադիր իշխանութիւնը պետական հարուած մը կը պարտաստէ»:

ՅԻՄՆԱՍՏ ՊՈՒԻԿ շինարարութեան համալսարանին թիւ մէկը, մեծաւ 70 տարեկանին, զոճ սրտի տագնապի մը, Նորմանտիի իր ամբարանոցը: Պուիկ, աւելի քան ութսուն երկիրներու մէջ շինարաններ ունէր եւ հարստ էր գլուխ հանած իր բոլոր ստեղծագործութիւններով: Անունը կապուած կը մնայ առաւելաբար Փարք տէ Փրէնսի, Պրէմէի հիւլէական կեդրոնին, Հարկերու Ֆորումին, Ռուսի 2-ի հետ: Պրէմի կայսրը այլ ասպարէզներու ալ մօտեցած էր՝ հեռատեսիլ (Թէ - ԷՖ - 1), սինեմա (արտադրելէն էր մեծ յաջողութիւն գտած «Ղաչակի դաս»ին): Ինչիկ Օվերնիացի, Ծրանսիս Պուիկ Մանթրալ մտած էր 1944-ին, ուր իր աշխատասիրութիւնը ուշադրութիւնը դը-րուած էր իր դասընկերներուն: Անոր հօրմէն 12-00 Ֆր. փոխ առեւ-րով է որ կը նետուէր շինարարական իր առաջին ձեռնարկին մէջ: Անկէ ետք, ամ-բողջ կայսրութիւն մը հաստատած է, աւելի քան 85 հազար աշխատատեղերով, Փարիզէն Ռիստ եւ այլուր: 1987-էն ի վեր խիւրդէ կը տառապէր, բայց քա-ղութեամբ դէմ դրած էր անողոք հիւանդ-ութեան: Ատենին, յաջողած էր նաեւ

սպահուել իր յաջողութիւնը, տղոցմէն մէկը դնելով հսկայ կայսրութեան դը-րուելը:

ՍԷՆՍՍՍ-ՍԷՆՍՍ-Լ-ի տուած մէկ որոշումը մեծ զայթաղութիւն պատճառած է Թուրքիոյ մէջ: Արդարեւ, այն որոշած է յա-տուկ պատուիրակութիւններ դրել թուրքիա, մօտէն քննարկելու համար քրտական հարցը: Թուրքիոյ Ազգ. Ժողովին բան-բերը ըսած է թէ բացարձակապէս անըն-դունելի է նման քայլ մը:

ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՄ նոր եղանակին մրցաշարը սկսաւ եւ ինչ որ անխուսափելի էր պա-տահեցաւ, Յուլիս 24-ին, Մարտէյլ ուր ՕՄ-ը կ'ընդունէր Լանսը, բայց, կը մեր-ժէր ընդունել «Ճրանս 2»-ի եւ «Ճրանս 3»-ի թղթակիցները: Բախումներ տեղի կ'ու-նենային, լրագրող մը կը վերադարձուէր: Նախորդ օրն ալ, Պերնար Թափի ծովը նետած էր «Ճրանս 3»-ի լրագրողներուն քաներան, արգելք հանդիսանալու համար որ նկարահանեն Պէրնսին հետ իր զրօ-սանաւին վրայ: Յաջորդ օրը քամերա մը կը գրկէր «Ճրանս 3»-ի լրագրողներուն որոնք կը մերժէին: Պարզ է որ ազգին ներկայացուցիչը՝ երեսփոխան Պերնար Թափի ինքզինք չի կրնար զսպել, երկու շարաթ առաջ ալ, Փարիզի իր դրամա-նակին առջեւ է որ ուրիշ լրագրող մը պիտի ճգնէր, երբ դիտակցաբար յետքայլ կ'ընէր իր կատրով, լրագրողը հազիւ կը յաջողէր փախուստ տայ: Միւս կողմէ Պէրնէս պատուոյ չըջան մը ըրած է մարզադաշտը բազմութեան խանդավառ ծափերուն մէջ: Յետագային պարզուե-ցաւ որ պատուոյ չըջանէ աւելի հրաժեշտի չըջան մըն էր, քանի որ յաջորդ օրն իսկ իր հրաժարականը տուաւ: ՕՄ-ի տնօրէնի պաշտօնէն է Փ. Փ. Պէրնէս կը մտայ դա-տական հսկողութեան տակ, արդիւրեւած է իրեն տեսնուիլ Պերնար Թափիի հետ (բայց, հետաքրքրական է որ այդ արգել-քը Յուլիս 26-էն կը սկսէր միայն...): Այս անհամ թերթին ուրիշ մէկ դրուագն ալ կայ, Պորո Փրիմորաք (Վլալանսիէնի նախկին մարզիչը) յայտարարած է որ Պերնար Թափի կարգ մը առաւելութիւն-ներու փոխարէն, առաջարկած է իրեն որ «մեղքերը իր վրայ առնէ»: Թափի կ'ու-րանայ եւ «Լիպիալոն»-ի մէջ բացատ-րութիւններ կուտայ այս փշոտ պատմու-թեան զանազան արարներուն մասին: Թերթինը կը շարունակուի եւ ամէն պա-րագայի մէջ այս ամբողջը միայն վարկա-բեկիչ է մարզական աշխարհին համար:

ԼԻԲԱՆԱՆ բողոք ներկայացուց ՄԱԿ-ի մօտ, իսրայէլեան ուժաւորութիւններուն առթիւ: Արդարեւ, 48 ժամ է իսրայէլե-ան օդային եւ ցամաքային ուժերը յա-ջողողական յարձակումներ կը կատարեն (Յուլիս 25-էն սկսեալ) հարաւային Լի-բանանի Հէզպոլայսի դիրքերուն վրայ: Իսրայէլի համար «յատակ ազդարարու-թիւն» մըն է, բայց, զոհերը շատ են Պաալպէթի շուրջ, ոչ միայն զինուորա-կաններու մէջ (6 սուրիացի զինուոր ըս-պանուած է) այլեւ ոչ - զինուորական-

« Յ Ա Ռ Ա Ջ » ի ընթացիկ ազդեռու սակագիրը

Մահագոյ	500	(593,00)
Հոգեհանգիստ	400	(474,40)
Շնորհակալիք	400	(474,40)
Հարսնիք-նշանուոյք	400	(474,40)
Ծնունդ	400	(474,40)

Բոլոր ազդերու սակերուն վրայ, հարկ է աւելցնել 18,60% Թէ.Վ.Ե.Ա. (տե՛ս փակագծի մէջ ընդհ. դումարը): Այս գիները կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ազդերու, մինչեւ մէկ քառորդ սիւնակ (25 տող) մահազդերու պարագային եւ 1/8րդ (12-13 տող) մնացեալին: Առևտրական եւ այլ ծանուցումնե-րու համար, դիմել թերթին վարչու-թեան:

DATE A RETENIR

Samedi 9 Octobre

D I N E R D A N S A N T

C A P A C L U B à Alfortville organisé par la Croix Bleue, section Hélen Puzant d'Alfortville

ներու: Գաղթականներ, մանուկներ ալ կան մեռելներու մէջ:

ԻՏԱԼԱՅԻ ԳՈՐԾԱՏԻՐ մը եւս անձնաս-պան եղաւ, առջի օր: Ռուս կառուցիչ, ոչ միայն ծանօթ էր իրրել նախկին նա-խազարէ քարիւղային էնի ընկերութեան, այլեւ տէրն էր «Մլ մոռօ տի Վենեցիա» ստադաստանաւին: 60 տարեկան, կառ-տիներ վերջերս կը մեղադրուէր որ «սեւ սնտուկ» մը վաղմած էր կաշառքներ տա-լու համար քաղաքական կուսակցու-թեանց: «Մաքուր ձեռքեր» գործողու-թեան 12-րդ անձնասպանութիւնն է որ նաեւ անկայուն կը զարձնէ Իտալիոյ ղե-կավար դասը եւ կրնայ խախտել նաեւ այն նեցուկը զոր, ցարդ, ժողովուրդը ցուցա-բերեց դատաւորներու նկատմամբ:

ՊԱԿ-ի Փարիզի «դեսպան» նշանակուե-ցաւ Լէյլա Շահին եւ Ծրանս իր հաւա-նութիւնը տուաւ: Լէյլա Շահին ցարդ ՊԱԿ-ը կը ներկայացնէր Հոլանտա եւ իր նշանակումը դեռ չէր ստացած Փրանսա-կան իշխանութեանց վաւերացումը: ՊԱԿ-ի միակ կին ներկայացուցիչն է արտասահ-ման: Յայտարարած է. - «Իսրայէլ չկայ առանց Պաղեստինի եւ Պաղեստին չկայ առանց Իսրայէլի: Նոյն մետալի մը եր-կու երեսներն ենք»:

ՊՈՍՈՅ ՍԷՆՍՏ - Սոֆի մայր տաճա-րին մօտ ուսմբ մը պայթած է, որու հե-տեւանքով չորս վիրաւոր կայ, վիրաւոր-ներէն մէկը խտրապի գրասարձիկ մըն է. կը կարծուի որ, միւս երեքը ուսմբը դը-նողներն էին, որովհետեւ կանխահաս-րէն պայթած է:

ՇՎԱՐՆԱՅԻ որոշեց ստորագրել հրա-դադար մը Արխաղոյ կուրբերուն վրա-տալու համար: Իթար - Թափի պաշտօ-նական յայտարարութիւնը կը ճշդէ որ համաձայնագիրը կը նախատեսէ որ վը-րացի զօրքերը պէտք է քաշուին Արխա-ղիայէն եւ արիսաղ իշխանութիւնները պէտք է Սոխում վերադառնան:

ԲԱՓԻ մէջ (հարաւի - Արիւիկէ) ահա-բեկչական արարք մը գործուած է անկ-լիքան եկեղեցոյ մը մէջ, պատարադի ընթացքին: 10 մեռել եւ շուրջ 50 վի-րաւոր կայ:

ՅԻՄՆԱՍՏԻ չըջան ճեմանիւով վերջ գտաւ, Կիրակի, Յուլիս 25-ին, Շան Գի-լիկ սպանացի Միկէլ Ինտուէնի յաղթա-նակով, երբորդ տարին ըլլալով: Օրուան հանգրուանին յաղթականն ալ ուղերկ' ձամոլիկին Արդուաբարտին էր: Շան Գիլիկն ալ կարելի չեղաւ որ Ճրանացի մը յաղթական մուտք գործէ: Ընդհ. դատաւորման մէջ ալ առաջին Ճրանացին՝ 15-րդ է:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԵ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Հեղինակ՝ ՎԱՐՍՉԳՐԱՏ ՅԱՐՈՒԹԻՆԵԱՆ

«Լոյս» պետական հրատարակչու-թիւն, Երեւան, 1992:

632 էջ, գունաւոր եւ սև - ճերմակ նկարազարդումով:

Դիմել՝ Librairie H. Samuelian 51, rue Monsieur-le-Prince 75006 Paris

Գին՝ 250 Ֆր.: Թղթատարի ծախքով՝ 290 Ֆր.:

ECOLE TEBROTZASSERE AU RAINCY

recherche

Pour la rentrée 93 - 94

DES AIDE CUISINIÈRES OU AIDE CUISINIERS

- TRAVAIL A PLEIN-TEMPS
- Domicile secteur Arnouville-Gonesse Transport assuré.

Pour rendez-vous téléphoner au : 43. 81. 01. 72 de 9h à 17h.

Ս. ԵՌԱՆԱՆՆԷՍ-ՄԱՐՏԻՑ ՓԱՐԻԶ

ՇՎԱՐՆԱՅԻ ԵՒ ԿԻՐԱՆՈՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐԱՆ

1993 - 1994 տարեշրջանի վերաբա-րեղի կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին:

Արձանագրութեան եւ այլ մանրամա-նութիւններուն համար հեռաձայնիկ հե-տեւալ թիւերուն. -

Դիւան Եկեղեցոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03

Տիկին Սողոմոնեանց՝ 45 - 25 - 87 - 67 (3 - 14 տարեկաններու համար) եւ

Օրիորդ Էլմաճեան՝ 43 - 02 - 29 - 65 (չափահասներու)

Դատընթացքները ձրի են:

ՆԱՍԻ ՌԻՆԵԱԼ

Սիւվան - կոմիտաս երգչախումբի 70-ամեակի համերգները, մասնակ-ցութեամբ հայ եւ օտար լաւագոյն երգիչներու եւ նուագախումբի:

Այս առթիւ ղեկավար ԿԱՐՊԻՍ ԱՓՐԻԿԵԱՆԻ կրթաշահական նոր ստեղծագործու-թիւնը՝ «ՍՍՍՐՍՏԻ ԴԱԻԹԻ ԾՆՈՒՆԵՐ» կը մեկնաբանուի՝ Մարտ 18, 1994, ժամը 20.30-ին Grand Amphithéâtre de la Sorbonne եւ Մարտ 25, 1994, ժամը 20.30-ին Palais des Arts et des Congrès d'Issy-les-Moulineaux

ՆԱՍԻ ՌԻՆԵԱԼ

Կատարա իրաչի Լիոնի «Արաք» մասն-ճիւղի տարեկան պարահանդէսը Շաբթ, Նոյեմբեր 6, քաղիւս Շարպոնիէր շքեղ սրահին մէջ:

Մ Ա Հ Ո Ւ Ա Ն 25-ԱՄԵԱԿ

Է Ա Ե Ր

ԿԱՐՈՏ ՀԱՅ ԼԵԶՈՒԻՆ

ՀԻՆՆՉԱԲԹԻ

Երկար ատեն էլ վեր՝ հայերեն չեմ խոսում:

Ու, լքուած նուագարանի մը նման, հայերեն արդէն կարելի եւ քիչ մտքիս անհիշելիներուն մէջ: Ուշա՛ծ ոսկորներու պէս, միտք դուրի ու ճեմածի, կաւիճ են դարձեր բռտերս: Իրարու կը զարնեմ՝ գտնելու համար հին ճայները: Ի դո՛ւր, Ի դո՛ւր:

Չիլեքը երազիս մէջ իսկ հայերեն չեմ խոսիր: Վասնզի փոխառած են մարդիկը, որ, երազներուս մէջ, շուրջս կը դառնան, եւ նոր ընկերներս, որ, լուս - օրերուն, հետս կ'աշխատին:

Պիտի մոռնա՞ս լեզուդ, կ'ըսէ մեր մի-մարանցին ալերբու թաճին ներքին բժիշկը, որ ծագումով Յոյն, Փրանսական հիւանդանոցներու մէջ սպիւնով, արդէն փոխեր է իր ազգը:

Տխրութիւն կը զգամ, չրթներս կը սլոր-կուին, կ'ուզեմ լալ մանուկի մը պէս, որ շուրջը կը նայի՝ փնտռելու համար պաշտպան մը:

Ու կը դիտեմ պարտէզը՝ պատուհանս ի վար:

Օ՛, հոգիս մէջ պարտէզը, յանկարծ, կը փոխուի բանաստեղծութեան մը, հայերէն, հայերէն: Կը զգամ որ կ'արթննան յիշատակները ներսս, բռտերը կ'ողջընճան, գոյները կը վառին, ճայները կը թրթրան: Կը հասկնամ, լեզուս է, որ կը թաղաւորէ դեռ հոգիս մէջ՝ Այլ-լուիս, ո՛վ իմ լեզուս հայերէն, երկինքի պէս մաքուր, լույսի պէս պաշտելի: Ո՛չ, երբեք պիտի չմոռնամ քեզ, երբե՛ք:

Պիտի մոռնա՞ս լեզուդ, ու վաղը պիտի աղօթի չուզես իսկ լսել դայն...

Կատեմ պաշտօնակիցս, որովհետեւ շարունակ կը պնդէ եւ դող կը հանէ ներսս: Եթէ յանուն անողորձ ճշմարտութեան մը կը խօսի ան, դարձեալ կ'ատեմ: Ու կ'ատեմ ճշմարտութիւնս ալ: Կը նախըտրեմ խարկանքը: Թող՛ք, որ յանձնուիմ սիրած պատրանքներուս, եւ երջանկանամ՝ մտածելով, որ հայերէնս պիտի չմոռնամ ես, իրբեւ բացառութիւնս:

Պիտի չմոռնամ, պիտի չմոռնամ: Ամէն օր, հին նուագարանի մը պէս, դուրս պիտի հանեմ դայն միտքիս անհիշելիներէն: Պիտի նուագեմ դայն միտքիս, անով պիտի լամ ու ծիծաղեմ, պիտի երգեմ ու կանչեմ: Ո՛վ իմ քաղցը հայերէնս:

Բայց ... երկա՛ր, երկա՛ր ատեն էլ ի վեր՝ հայերէն չեմ խոսում:

ՇԱՐԱՓ

Այս գիշեր երազիս մէջ, հայերէն խօսեցայ:

Նստեր էի պատուհանիս առջեւ: Արեւը ծաւերուն մէջէն հոսերով կը թրջէր գլուխս: Ու գունատութիւնով էին գիրքերս, որոնց մէջ ծրարած կը պահեմ աշխարհի բոլոր հիւանդութիւնները: Պարտէզին պատին վրայ սեւ կատու մը իր երունդները կը արէր ջղայնութեամբ: Յանկարծ ճանկը զարկաւ թուղթի կտորի մը, որ պալարուներ էր չորացած տերեւի մը նման: Կատուն մօտեցուց միւս ճանկն ալ ու բացեալ թղթիկը: Աչքերս հայերէն գիրքերու հանդիպեցան: Սիրտս ամանի մը պէս շրջեցաւ կուրծքիս տակ եւ տաք բան մը վազեց մարմինիս ամէն կողմը: Արագ, պարտէզ իջայ: Թղթիկը ազատեցի կատունի ճանկէն եւ... Եւ ես, որ, մեծ մարդոց յուսնուտութեամբ, սովորութիւնը ունէի կարգալու միայն նշանուող բրդեգործ յղուածները, բացի թղթիկը եւ կարգապահ: Պատիկ աղբ մըն էր, օրաթերթէ մը փրցուած, -- հայ որբ տղեկ մը կը փնտռէր իր մայրը: Թուղթին միւս կէը, կար նաեւ հայ նպարավաճառի մը աղբը, զոր նոյնպէս կարգապահ ամբողջութեամբ: Յետոյ նորէն կարգապահ, որովհետեւ հանոյք կը գրայի: Յետոյ գիրքերը քննեցի, եւ անգամ մըն ալ կարդացի:

Ու ներզայայ կատուին.

... Ինչո՞ւ կը բեզմե՞ս այս թղթիկը, ըսի հայերէն:

Ու կատուն պատասխանեց ինձի, նոյնպէս հայերէն.

... Որովհետեւ մուկի պէս պզտիկ էր եւ աղմուկ կը հանէր:

... Հայ տղեկ մը զբաժ է գայն, ըսի:

... Ինչո՞ւ հոս ինկեր է, հարցուց:

... Մենք հիմա ինկած ենք ամէն կողմ: Յետոյ անոր նկարագրեցի մեր պատմութիւնը, մեր արուեստը, մեր պատերազմները, մեր դիւանագիտութիւնը, մեր յառաջագահ յեղափոխականներուն կայութիւնը: Նոյն իսկ ըսի թէ բոլորեւիչներէ՛ր ալ տուած ենք աշխարհի:

Կատուն, փոխանակ հիանալու, պատասխանեց.

... Երկա՛ր պատմութիւնս:

... Այո՛, երկար է: Ստիպուած ենք երկար խօսիլ, որովհետեւ անարդարութիւն պիտի ըլլար, եթէ չսկսէինք աշխարհի ստեղծումէն, երբ ստեղծուած է նաեւ մեր ժողովուրդը:

... Խօսքը ժամանակի կորուստ է, առարկեց կատուն, աչքերը բացափելով: Եթէ կ'ուզէք յաջողիլ, մեզի պէս ըրէք: -- Երբեք չխօսիլ: Եւ երբեք չխոցալ մուկներուն: Երբեք երախտագիտական զգացում չունենալ, ապրախտ ըլլալ նոյն իսկ տիրոջ հանդէպ: Երբս դարձուցէք զգացումներուն: Եթէ մանուկի մը ձեռքը կարգ կայ, բարեկամայցէք: Ձեր կոնակը քսեցէք անոր մերկ ոտքերուն: Մանուկը հաճոյք կը զգայ մուշտակէն եւ կը ձգէ ձեռքէ կարագը: Յափշտակեցէք, կերէք, եւ քացէք երազել տաք օճախին անկիւնը: Եթէ տանտիրուհին դռայ ու պոռայ իր ստոյգը, դուք փակեցէք մեր աչքերը, քրնամայն ձեռքերուս: Սակայն միշտ արթնան եղէք, պատրաստեցէք ճանկերը՝ եթէ ծեծելու դան:

Ես, հայ տղայ, քրիստոնէական դպրցումներով մեծցած տղայ, մտիկ չըլի կատուն: Բայց շատ զո՛ճ էի, որովհետեւ հայերէն կը խօսէի եւ հայերէն կը լսէի:

... Ձգարակները կը մոլորեցնեն ձեզ, շարունակեց կատուն: Լաւ է, օրինակի համար, սիրոյ յատկացնել միայն Մարտամիսը: Միւս տասնմէկ ամսուան ընթացքին փիլիսոփայ եղէք: Օ՛ն, քիչ մը չարութիւն ըրէք մարդոց, քիչ մը չարութիւն... Ետեւ երազս պղտորեցաւ, կատուն մարդ դարձաւ, ծաւերը վարդապետ եղան, տուները սկսան ծփալ օդին մէջ, եւ ես արթնացայ:

Արթնացայ ուրախ սիրտով: Ուրախ էի, որովհետեւ հայերէն էի խօսեր: Հող չէ թէ կենդանիի մը հետ:

ԿԻՐԱԿԻ

Այս առաւօտ, սակայն, աւելի քան երբեք կարօտն ունիմ հայերէն խօսելու: Կ'ուզեմ հայերէն խօսիլ բաց աչքով: Հա՛յ մը, հայ մա՛րդ մը կը փնտռեմ, խօսելու համար հետը: Մուրացիկա՛ն մը թող ըլլայ, աղտոտ սրիկայ մը թող ըլլայ, վերջապէս բերան մը, որուն հայերէն խօսելի եւ անկէ հայերէն պատասխան սուսնէի: Ո՛վ որ կը հասկնայ նոր ու տարօրինակ այս զգացումը, այս տառապեցընող զգացումը, կարժար լեզուին, թող օգնէ ինձի: Կ'ուզեմ, որ հայ զգալիակուն մը, հող չէ թէ լեզուն մոռցած ըլլայ, բայց դիտայ միայն մէկ բառ, ինչո՞ւ՞ս ճամբուն վրայ, եւ ես կարենամ ըսել.

... Հա՛յ ես:

Անիկա գլխով «այո՛» ըսէր ինձի: Եւ ես անմիջապէս, հօրս մօրս սուրբեցուցած լեզուովը գոչէի, ամբողջ յուզումս ու հոգիս թափելի իր ակնալիս մէջ սա մէկ բառով.

... Բարի-լոյս...

Ու ան ինձի պատասխանէր.

... Բարի-լոյս...

Տիեզերք վկայ, ասկէ աւելի քաղցր եւ ասկէ աւելի տխուր բան չկայ: Այդ բանին մէջ մեր ժողովուրդը ինչի՛ր է պատահ: Այդ բանին մէջ մեր հայերէնը ինչի՛ր է դբած:

Ո՛վ իմ մեծ հայերէնս, ես քեզի կը հաւատամ այս բանիդ մէջ, ես քեզ կարօտեցած եմ այս բանիդ խորունկ նշանակութեան ըզճանքովը:

Ո՛վ իմ ըզճախի հայերէնս, առաւօտան պէս թարմ եւ գիշերուան պէս խորունկ, մանուկի մը պէս զուարթուն եւ տարեցի մը պէս իմաստուն, սիրոյ պէս հաճելի եւ զարնան պէս զեղեցիկ:

Ո՛վ իմ անոյշ հայերէնս, գիւղացիի ու քաղցրի լեզու, բանուորին ու թագաւորին բերելին յարմար, երիտասարդ եւ հուճկու, ապրած մնաս դուն:

Ո՛վ իմ բրդոտ հայերէնս, աղօթքի մը պէս միտքաբարձ, զեղի մը պէս օգտակար,

ՓՂՈՍԿՐԵԱՅ ԱՅՏԱՐԱԿ

Թողէ՛ք մեծնա՛մ, հսկայնա՛մ մտքիս հետ: ԳԱՆԻՅԷՂՎԱՐԹԻՄԱՆ

... Ատեն է, դարձեալ, վերաշինելու փր-զոսկրեայ աշտարակը:

Այս բառերով՝ մտածման քուրմը, Փօլ Վալերի, հրաւիր կը կարդար, վերջերս, ինքնամիտուելու, ճշնաւորելու, խորհուրդներու աստուածութեանց հետ մըտեմքանալու: Այդ հրաւիրը շատո՞նց կը լսուէր արդէն բոլոր ազնիւ մտաւորականներու հոգեւոյն մէջ, երբ մթնոլորտը յաղեցաւ «յետագաութեան շրջան» ի անիշխանութեամբ:

... Մտի՛ր փրզոսկրեայ աշտարակէն ներս... Ժամանակին, արհամարհանքի լայն ու զօրեղ ալիք մը սարսեց փրզոսկրեայ աշտարակը եւ սարսափով՝ դուրս նետուեցան մեծ մտաւորականները, -- ոմանց աչքերուն մէջ մտածման աստուածունսն, տակուն մերկ ու տաք, ոմանց մասններուն վրայ՝ ներքնաման դողը, ցաւագին ու դաւուն:

Ի՞նչ կը խորհրդանշէ փրզոսկրեայ աշտարակը:

Փրո՛ֆ. Ծարլ Ռիչէ կը դրէ թէ այս բացատրութիւնը, որ հիմա կը զործածուի ամէն լեզուի մէջ, իր հայրութիւնը կը պարտի Ալֆրէտ տը Վինելի: Ընդհակառակն, Էմանուէլ Ժաւրը կը պնդէ թէ Սէնթ -- Պէօլ ստեղծած է դայն: Ո՛վ որ ալ ըլլայ բացատրութեան հեղինակը, ի՞նչ նշանակութիւն ալ տրուած ըլլայ առաջին առկայէն: Մեծնա՛մ աշտարակը փրզոսկրեայ վարդապետութիւններ, հակադրութիւններով բանաձեւուած:

Հրապարակը (agora) եւ ճգնարանը, զգացական աշխարհը եւ իմացական թաղաւորութիւնը, սիրտը եւ միտքը, կեանքը եւ երազը:

Սակայն այս փիլիսոփայական հակադրութիւնները ունին երկար պատմութիւն մը, -- այսպէս, մտածման պայթարին ա-

ռաջնորդները սկզբանէ կը կոչուէին կղզի կամ դպիր:

Կղեր յունարէն բառ մըն է, որ կը նշանակէ «ժառանգութիւն» կամ «բաժին», որովհետեւ երբայական աստուածութիւններու մէջ՝ Ղեւտացիները, սպասաւորելով ժառանգութիւն մը կը համարէին իրենց պաշտօնը: Ղեւտացի ժառանգութիւնը կը կոչուէին բոլոր անոնք, որ կը ծառայէին Աստուծոյ եւ կուսակցին գրկու Թուղթի արքայուն զեպանութիւնը, -- այսպէս անոնք կը զանազանուէին աշխարհիկ դաս-դասութիւն, որ մասհողութիւն չունէր քան որ դասականութիւն: Միջին դարուն, արդէն, կղերիկոսներուն յանձնուած էր հին գրական զանգերու պահպանումը եւ նախուճումը, -- վերջապէս կղերն էր որ ստանալարաններ բացու առաջին անգամ զարկ տուաւ հին աստուածութիւններու մասին, մտքի արտադրութիւններու մասին, կին, այնքան որ կղեր հոմանիչ դարձաւ դրազեմի, ուսումնականի, դիտողի, մտաւորականի:

Գպիր պարսկերէն բառ մըն է, որ նշանակէ գրել -- կարդալ դիտող: Երբայցիները ապիերիմ (հայոտը) կը խօսէին, իսկ եղիպոսացիները՝ Էրի -- հիլ (զըանակիր), որովհետեւ առաջինը աստուածական օրէնքներու, իսկ երկրորդները՝ պապիրոսներու մեկնիչներն էին: Եղիպոսական քաղաքակրթութեան օճակը մէջ՝ դպիրը, այն որ պատկերա-ներու վրայ կը դրէր, երկրին ամէնէն զարգացած եւ գիտուն մարդն էր, յարգուած՝ ազնուականի մը նման, ճիշդ ինչպէս, Երբայցիներուն մօտ, սովորելի, որ կը խորհրդանշէր երբայական գիտութիւնը եւ փիլիսոփայութիւնը:

... Մինչեւ ժամանակակից Գար, միջարտադրութիւնը նկատուած է սրբազան ստոր համար է որ Հայերը, աքսորներու հայաձանքներու եւ ջարդերու խոճաղով մէջ՝ նուիրական զգացումով մը պահեմ են հայկական հանճարնի արձանագրութիւնը դեղինած մոմի հոտնեղ թուղթի մը վրայ: Փորձած են, որքան կրցած են, պաշտպանել արդարձանագրութիւնը ռամիլիկն շունչին դէմ, -- վա-

յեցուցած էր ինձի, պղտիկուցս: Պիտի խօսիմ ծաղիկներուն ու քարերուն հետ, որոնք, ինչպէս իմ դիւղիս ողջութեամբ, լեզու կը բանան ու կը կանչեն անտիզով: Ի՞նչ լաւ է այսպէս, խօսիլ հին բարեկամներու հետ մեր լեզուովը:

Թիթեռնիկներ, նախուճ թիթեռնիկներ, որ կը նմանիք իմ գիւղիս թիթեռնիկներուն, եկէ՛ք, եկէ՛ք հայերէն խօսիլ: Զորեր ու անտառներ, հայերէն երգեցէք, մտիկ ընեմ ձեզի: Հո՛ւր, հո՛ւր, յաւիտենական հո՛ւր, պղպլ՛մ այն հին փանիկը, զորս իմ նախնիքս ցանած են կղերի վրայ: Զրի՛՛կ, որ արժանի տերեւներու նման թափեր եւ մարմնադին վրայ թրջէ՛ր լեզուս, որպէսզի միշտ հին սխտակներ խօսի:

Ահա կը ծոխմ, մանիշակի մը համեստութեամբ կանանչ խոտերուն կը հաւաարիմ, ծոռնկի կուղում, ծաղիկի պէ՛մ շրթներս կը բանամ ու կ'արտասուեմ:

Հայր մեր որ յերկինս ես...

Թոշուուն մը կ'անցնի գլխուս վրայէն: Կը ցատեմ, կը վազեմ եւ յանկարծ, հողուայ մէջ կը լսեմ բառութեան մը զայլ լեզու, երկաթի նման, եւ երբ մը զետի նման: Զայն կը բանամ ու կը հետեւեմ կրկին, մենաւոր եւ ճեմած ճամբէն կը քալեմ արագ արագ, ոտքերս զինուորական կշռոյթ կը ստանան, շրթներս այն ձայնի պէս կը կտորեն երգս, աչքերս կը պղտորին, մենութիւնը կը վարձէ՛ր գին, յուզումը կը խեղդէ կողմուրս, բայց կը դիմադրեմ սարսուռներու եւ գաւազաններէն դէմ, շրթներուս վրայ պահելու դաս: Մեր հայրենիքի բշուատ անտիր, Մեր քչնաւեաց ունակին...

Եթէ մոռցայ մէկ վանկը, թող ա՛լ չըսու-

նայ լեզուս մեղաւոր բերնիս մէջ:

Ես քեզ այնքան կը սիրեմ, որ, այսօր, կը փնտռեմ նոյն իսկ մանկավարժ-դի հին «օրիորդ» խնդրելու համար կրկին հայերէնի առաջին դաս: Քերականս ղնէի ծունկերուն վրայ, տառապանքէն մարմինս փայտացած, յուզումէն թե-րանս ծոած, արցունքը աչքերուս մէջ կարմրած, լեզուս վախցած, ոտքերս երկրապարծի բռնուած, մեղաւոր ձայնով մը ըսելով.

... Օրի՛՞բք, անգա՛մ մըն ալ կարդա դասս, ինչպէս հին օրերուն, ջու եղանակաւոր ձայնովը, -- դ, ա, դա, -- տ, ի, կ, տիկ, -- գատիկ:

Ա՛խ, մեծ Աստուած, քեզի բնաւ չեմ հաւատար, բայց ցար զիս մանուկ է դարձուցեր, եւ նորէն, ահա նորէն ամպերով կը բարձրացեմ ճակատս: Երկնքի Աստուած, հայերէն լեզուիս ամէնէն գեղեցիկ բառերը կուտամ քեզի, միայն թէ հրաման ըրէ, որ իմ լեզուս գտնէ իր եր-ջանկութիւնը:

Ի՞նչ ընեմ, ի՞նչ ըսեմ: Այս սրահու շատ յուսահատ եմ: Հողիէս իսկ կը վախնամ, որովհետեւ երիտասարդի հոգի է, կը խարուի՛ օտարին շեղութիւններէն, կ'էլլէ կը մոռնայ լեզուս: Ուստի ապաւէն մը կ'ուզեմ, պաշտպանելու համար լեզուս:

Աճեցա՛ւ, աճեցա՛ւ ցաւս: Հասաւ մինչեւ գառանցանք:

Երբ եմ դաշտն եմ ինկեր, որպէսզի չըլլայ թէ մարդ մը լսէ գառանցանքս եւ խնկի մարդ զիս: Երբ եմ, այստեղ, ազատ ընութեան մէջ, բարձրաճայն հայերէն խօսելու: Պիտի ըսեմ այն բոլոր աղօթքներն ու երգերը, զորս մայր ստոր-

վեցուցած էր ինձի, պղտիկուցս: Պիտի խօսիմ ծաղիկներուն ու քարերուն հետ, որոնք, ինչպէս իմ դիւղիս ողջութեամբ, լեզու կը բանան ու կը կանչեն անտիզով: Ի՞նչ լաւ է այսպէս, խօսիլ հին բարեկամներու հետ մեր լեզուովը:

Թիթեռնիկներ, նախուճ թիթեռնիկներ, որ կը նմանիք իմ գիւղիս թիթեռնիկներուն, եկէ՛ք, եկէ՛ք հայերէն խօսիլ: Զորեր ու անտառներ, հայերէն երգեցէք, մտիկ ընեմ ձեզի: Հո՛ւր, հո՛ւր, յաւիտենական հո՛ւր, պղպլ՛մ այն հին փանիկը, զորս իմ նախնիքս ցանած են կղերի վրայ: Զրի՛՛կ, որ արժանի տերեւներու նման թափեր եւ մարմնադին վրայ թրջէ՛ր լեզուս, որպէսզի միշտ հին սխտակներ խօսի:

Ահա կը ծոխմ, մանիշակի մը համեստութեամբ կանանչ խոտերուն կը հաւաարիմ, ծոռնկի կուղում, ծաղիկի պէ՛մ շրթներս կը բանամ ու կ'արտասուեմ:

Հայր մեր որ յերկինս ես...

Թոշուուն մը կ'անցնի գլխուս վրայէն: Կը ցատեմ, կը վազեմ եւ յանկարծ, հողուայ մէջ կը լսեմ բառութեան մը զայլ լեզու, երկաթի նման, եւ երբ մը զետի նման: Զայն կը բանամ ու կը հետեւեմ կրկին, մենաւոր եւ ճեմած ճամբէն կը քալեմ արագ արագ, ոտքերս զինուորական կշռոյթ կը ստանան, շրթներս այն ձայնի պէս կը կտորեն երգս, աչքերս կը պղտորին, մենութիւնը կը վարձէ՛ր գին, յուզումը կը խեղդէ կողմուրս, բայց կը դիմադրեմ սարսուռներու եւ գաւազաններէն դէմ, շրթներուս վրայ պահելու դաս: Մեր հայրենիքի բշուատ անտիր, Մեր քչնաւեաց ունակին...

Մեր հայրենիքի բշուատ անտիր, Մեր քչնաւեաց ունակին...

Մ Ա Հ Ո Ւ Ա Ն 25-ԱՄԵԱԿ

ՇԱԻԱՐՇ Ե ԱՐԴՈՒՆԻԷ

13.02.1898 — 28.07.1968

ԵՐԿՈՒՔ ԵՄ ԵՍ

Առ սիրելի ՎԱՀԷ ԱՅԹԵԱՆ

Ձե՞ս գգար իմ քերթուածներէ քէ մէկ մարմնի մէջ երկուք եմ ես: Կե՞ծի:

Ո՞ր սուրբն էր՝ չեմ յիշեր -- յունական հիւն աւանդութիւն մը, Յայնմաւորքի վկայարանութեանց հէնքով, կը նկարագրէ թէ ինչպէս, արջառաջրով ծեծելէ ետք, վէրքերուն աղ ու քաղցի քսելէ ետք, հրաշքի արձուգումով փունջ մը վարդի նման ծոցը լեցնելէ ետք, հազարամէկ տեսակ այս կարգի շարժարաններով խոշտանդելէ ետք, դահիճները տարին զայն կատարեալապէս Նիկողոսիոյ հրախառնումով քրտնաբերումով վրայ եւ սուրբ մէկ հարուածով կտրեցին բաժնեցին դըրուրով, «յուրաքանչեւ արքային Մաքսիմիլիանով»: Ու գլուխը ինչպէս թաւալեցաւ, եւ ո՞վ դարձանք սաղմոս երգելէն իջաւ բոլորն ի վար մինչեւ դաշտը, ուր վէրքերուն ծաղիկներ կը մրցին Աստուկոսի ծոցի մէջ: Եւ հետո՞ւ՝ ճարտար Ողիմպոսը վկայ:

Օրեր ետքը, քրիստոնէաները գիշերանց եկան թաղեցին մարմինը՝ հոն ուր գլխատուած էր, իսկ գլուխը՝ հոն ուր թաւալ-գլուխը գացած էր սաղմոս երգելէն:

Դեռ պատանի, տեսած եմ սուրբին գերեզմանը, Նիկողոսիոյ կոնակը, բլրան մը վրայ, -- այժմ այլազան, որ ուխտավայր դարձած է հիմա:

Դարեր ետքը, սակայն, սրբախօսութեան (*) հեղինակներ պիտի վիճէին թէ ո՞րն է սուրբին բուն գերեզմանը, -- գլուխը թաղուած տե՞ղը թէ մարմինը թաղուած տեղը:

Վէճը սնամէջ թուի թերեւս ոմանց, բայց ուշադրութիւն, ուշադրութիւն: Յարուստեան զիպիլիտիան, որ հիմն է քրիստոնէութեան, մահը կը համարի «բաժանումն հոգևոյ ի մարմնէ», ու կը

կան տարբերը, զորս կ'օգտագործեն կարգ մը արուեստագէտներ՝ իրենց արտադրութիւններուն մէջ: Այս վերջին տարիներուն կարողացի Գանթը, որ յուզումով կ'անուանէ հոգեկան հիւանդութիւն, ճիշդ ինչպէս Լանկէն, դանիացի մեծ փիլիսոփան: Վարդի եւս արուեստագետի մը համար անպատշաճ կը համարի ստեղծագործել միայն խանդավառութեամբ, յուզումով:

Ահա թէ ինչո՞ւ անհրաժեշտ է ինքնամփոփուիլ, ճգնել, ամբարե՛լ, ամբարե՛լ, որպէսզի հոգին ուռի, մտածումը ծովանայ: Ատեն է, դարձեալ, վերաշինելու փորձակերայ շարաբակը:

... Թողէ՛ք մեծնա՛մ, հսկայանա՛մ մըս- քիս հետ:

Այս ճիշդ կը պատկանի Վարուժանի, -- ազնուական բանաստեղծին, որ դասական պատմութեան մը ունի իր ուսերուն: Ու քանի՞ կը կարգաւ այս սողը, այն- քան կը սարսամ ցաւէս:

Ծարաւն ունիմ առանձնութեան, մենա- կեանց աշխատանքի: Ես իմ փղոսկրեայ աշ- տարակս պիտի ընտրէի, ինքնամփոփու- ւելու համար, ծովու մը ղէմ, ալիքով ու կանանց բուռականութեան մը մէջ, հա- մեա՞տ հիւղակ մը ուր կարենայի նուիր- ւիլ ընթերցումներու, խոհումներու եւ ստեղծագործութեան: Գիրքերու բարե- կամութեանն եւ բնութեան մտերմութեանն վերջ, իմ արիւնս բաւական է ինձի սոր- վեցնելու թէ ինչ է կեանքը:

Մինչ այս կեանքը զոր կ'ապրիմ՝ կը լեցնէ հոգիս դառնութեամբ, արհամար- հանքով, ստեղծութեամբ, նողկանքով: Կրողեմ ճակրել ու սաւառիլ մտքովս,

մերժէ «երկու մահերու» տարազը, -- վասնզի մարմինը, «ի յոչ էէ յէ ածեալ», հաւատարագոր չէ շունչին՝ «դոյ ի յէից»: Այս տեսակետով, գերեզմանը պարունակ մը չէ երբեք, այլ նշանակ մը միայն, -- կէտ բաժանման «հոգևոյ ի մարմնէ»: Հոն ուր սուրբին շրթները փակուեցան վերջ- նապէս՝ երբ սաղմոսին երգաձայն վեր- ջին վանկը կը թռչէր կը բարձրանար վեր, ինչպէս նաչխուն թիթեռնիկ մը՝ ծաղիկի մը ծոցէն:

Հին բանաստեղծները, որոնք թրթռուն հրաշքներ կ'ողողէին իրենց մուսային, իրենց քերթողական հոգին կը կանչէին, մի՞թէ չեն հաստատեր այն միամտու- թիւնը, զոր դուք կը վերագրէք, այսօր, քիչ վերը վիճող սրբախօսներուն: Արդա- բեւ քերթողը կը հաւատայ թէ երկուք է ինք, -- մէկը նուազարանը, որ ընդունակ է թրթռալու, միւսը այն հովը, շունչը, ողին՝ որ դիտէ թրթռացնել:

Ուստի, մի՛ դարձանք, եղբայրներ եւ ջորեր երբ ըսեմ ձեզի, թէ ես ալ երկուք կ'ըլլամ յաճախ, -- կը ճեղքուիմ թէ կը կրկնուիմ, չեմ գիտեր, բայց յանկարծ կը տեսնեմ ինքզինքս, Նարդուհի մը՝ քովս ուրիշ Նարդուհի մը: Մէկը չի նը- մանիք միւսին, -- երբեմն կը բարեկա- նայ մէկը թէ ինչո՞ւ եկաւ միւսը, երբեմն ալ կ'աղաչէ, կը սրբախօսի ու կ'ըսէ. -- «Եկո՛ւր, եկո՛ւր, ա՛խ եկո՛ւր»: Հաշտ չեն իրարու հետ, -- աւելի ճիշդ՝ նման չեն իրարու, -- դէք, խրոխտ, ամ- բարտաւան է այն որ այցելուն է: Իսկ հեղ, բարի, եղան պէս աշխատող՝ այն որ կը ճանչնայ: Ինձի այնպէս կը թուի թէ մէկը աշակերտն է միւսին, թերեւս դե- րին, -- այցելուն կուզայ կը ծեծէ, կ'ա- նարդէ, ձեռքն կ'առնէ կը կտորէ կը փշրէ նուազարանը, «նուազել չես գիտեր, դէ՛չ կը նուազես» կ'ըսէ ու կը մեկնի:

Դաժան, դաժան է այն որ կուզայ եւ կ'երթայ, դաժան եւ մանաւանդ դժուա- րահաճ: Դադարաւ չունի ժամանակի մա- սին, կուզայ գիշերը, կուզայ ցերեկին, կուզայ երբ կը քնանայ, կուզայ երբ լու- դանք կ'անուես, կուզայ վերջապէս երբ քրտինքներու մէջ, պայուսակը ձեռքը, կայարան կը վազէ: Հարի է կանոն առնել անմիջապէս, բարեւել զինք եւ համակեր- պիլ իր խորհուրդներուն: Ինք չի բարե- ւեր, յարգանք ցոյց չի տար, խօսք մեր

տեսնել նոր հորիզոններ, հրճուել նոր տե- սիներով, -- ստեղծագործութեան որդը կը կրճէ գիտ: Ի՞նչ կեանք է սակայն այս, ուր մե ըրուակած կ'ընենք, ուր վայրենի մը կը խոչնդուէ մեր թեւերը, ու չի ճը- գեր որ աճի՞նք, սաւառնի՞նք. --

... Թողէ՛ք մեծնա՛մ, հսկայանա՛մ մըս- քիս հետ: Կեանաւոր է բնութիւնն, Հոգիս քողէ՛ք անոր ծոցին մէջ՝ տրոփում՝ Աստուծոյ հետ դէմ դիմաց:

Երիտասարդ ու տաք արիւն մը կը խոյ- տայ, տքնութեան եւ աճումի ընդունա- կութիւն մը երազներ կուտայ, բայց

Ո՞ր կը քաշէ՛ք զիս, ապրուստի պահանջներ, Ո՞վ սեւ երամ ագուաներու, որ հրաւեր կուտաք կեանքի դէպ կըրկէս Որ անք դժոխքի երգերով երգ բնարի հեղդել կ'ուզէ: Հեռո՛ւ բուեր գիշերի, Արշալոյսի մէջ իմ ես:

Օ՛ր Վարուժան, քնքովի՛կ աղայ, տա- րիներու բեռն սակ թաղուած ցաւը հաս կ'արթննայ իմ ալ հոգևոյ մէջ: Ու մեծ ճիշդ կը հնչէ սրտիս խոր: Կուզեմ պո- ռայ քեզի հետ, աղապակել, զայրանալ ու սրբախօսիլ:

Թողէ՛ք մեծնա՛մ, հսկայանա՛մ մտքիս հետ... Այսպէս, -- արփույնց սակ, Աստուծոյ յանդիման, Ըրած բնութիւնն ինձ մայր, ահուրն՝ օրրան, Թողէ՛ք, քողէ՛ք զիս խոխու:

մէջ մնայ՝ ընկերային զգացումներն ալ պահաս են քիչ մը, -- «Ճանա՛ նմանիլ ինձի» կ'ըսէ՛ երբ ուղէ բան մը սորվեցնելի, գրել, խօսիլ, կամ մտածման դաշտը պե- ղել: Չուզեր խորհիլ, թէ ինչ կ'ըսեն ու- ըրչներ, հոգն անգամ չէ թէ ինչ սուա- ւորութիւն կը գործէ դուրսը ինչ որ ինք կը պահանջէ կամ կը թելադրէ: Ողիի նման է, կը ճեղքէ հոգը առանց հարցնելու արտին տիրոջ կամքը կամ ցանկութիւնը, ու կը վարէ, ահուներ կը բանայ: Կը նը- մանի նաեւ բրուտին, կուի պէս կ'առնէ ձեռքին մէջ, կը ճմլէ, կը թրէ, հազար ձեւ կուտայ, ի վերջոյ եթէ չհասնեցաւ կը բարկանայ, գետին կը նետէ, ու կուր կը տափակնայ, կը փռուի գետին վրայ, ձայն անդամ չի հաներ, մինչ ինք կը կոխէ կը կոխկրտէ կուին վրայ, «ընդու- նակ չե՛ս, ընդունակութիւն չունի՛ս» կը պոռայ: Միշտ ինք է մեծը, հրամայողը, թելադրողը: Պէտք է հետեւիլ իրեն, հա- մակերպիլ իրեն, նմանիլ իրեն, բայց եր- րեք հատկապէս, մանաւանդ պէտք է չէ երբեք խօսիլ չըջապատի մասին, ատոր- եայ պայմաններու մասին, ժողովրդեան պահանջներուն մասին, կրօնական ու բա- րոյական կաշկանդումներու մասին, վասն- զի խօսքը կ'ընդհատէ եւ կ'ըսէ. -- «Աւանա՛կ, աւանակներու թագաւոր»: Մայր աստիճան անհանդուրձող՝ անմիջապէս հարց կը դնէ. «Ո՞վ է որ կը հրամայէ այստեղ, ամուսն Գննովարէ սրբուհի՞ն»: Երբ սկը- սի բացատրել եկեղեցին կամ հայրենիքը, ժամ կ'ընէ կարծես ու սենեակին ձեռու- նը կը ճարճատի, պատուհանին սպակի- ները կը զրկուան: Իր գաղափարները կը նմանին սուրբուն որ կ'արիւնին լրցեցրու որ կը խանձեն: Ի՞նչ մեղք պահեմ, վայրագ մարդ է՝ բայց շատ կը սիրեմ զինք, փոյթ չէ թէ հեղին զիս եւ ըսէ «Հեղ եւ ե՛զ»:

Ընդհակառակն ե՛ս ալ կ'ատեմ այն որ ես եմ այնպէս ինչպէս կը ճանչնայք, -- փխրուն հող, թեփով հաց, անբոյս կաւ, մաշած դոյն, անհամ թուղ, անձաղիկ խոտ, աւելորդ ծեփ, անանուն որդ, ա- նիմաստ բառ, անօգուտ տաշեղ, արեւա- խանձ մամուռ, տաղտկացուցիչ կրկնու- թիւն, ճանճրացուցիչ նմանութիւն նմա- նութեանց, մարդարո՞յս:

Օր պիտի գայ, ու չէ, երբ պիտի թա- ղեն երկու Նարդուհիները: Դուք ո՞ր Նարդուհիին գերեզմանը պիտի փնտ- ուցիք. -- Անո՞ր որ եղաւ բարեկամ ամէ- նուն, հաւնեցաւ ամէնուն, «հը» ըսաւ ա- մէնուն, արգահատելի՞ն:

Թէ անոր՝ որ միշտ քննադատեց, յա- ճախ սրբողեցաւ, հայհոյեց երբեմն, դժգոհ մնաց շարունակ, մնաց յեղափո- խական, այն բարձրագոյն սկզբունքով թէ ստեղծագործութիւնը սովորութիւն չէ երբեք:

Առավիշը կեղեկն է որ միջավայրը կը չինէ մեր շուրջը, մարմինն է որ ընկե- րութիւնը կը հազցնէ մեզի: Արիստ՛ս, ես շատ ուղեցի նետել այդ կեղեքը կամ մար- մինը, բայց չյաջողեցայ, ու մնացի նոյն ողորմելին:

Երկրորդը այն շունչն է որ սաղմոս երգել կուտար զլիստուած սուրբին շրթներուն: Եթէ կ'ուզէ՛ք՝ հոգին, բառ մը որ սկսեր է դառնալ այլեւս անիմաստ, վասնզի շատ հին: Բայց ես զայն նկարա- գրեցի ձեզի, որովհետեւ տեսայ զինք որո- նումի պահերու մէջ, իւրաքանչի իր դժգո- հութիւնները մենուկեան ժամերու մէջ, արձանագրեցի հայհոյանքները իր զայ- րոյթի արտադրութեանց ընթացքին, լսեցի իր իմաստութեան ջրվէժին ձայնը՝ աշխարհաստեղծութեան աւազանին առ- ջեւ:

Ի՞նչ փոյթ թէ, անընդունակ աշակերտ, չեղայ այն զոր կ'ուզէր ստեղծել ինք որ կը կոչուի «միւսը»: Գէթ իրմէ իմացայ խորիմաստ աւանդութիւնը. -- Երբ Աստ- ուած իր շունչը փչեց մարմինին որ տը- ւաւ մեզի, ստեղծագործ իր շունչը մնաց մարմնոյն մէջ ու կը տեւէ սերունդէ սե- րունդ: Ահա թէ ինչո՞ւ Աստուած մը կ'աշ- խատի մեր մէջ:

Ատիկա «միւսն» է: (*) Hagiographie.

DONT ACTE

ԱՌ ՈՐ ԱՆԿ Է

Չապէլ Երեւելեան «Մարմարա»ի եւ «Յատաշ»ի Յուլիս 16 եւ 17 / 18 թիւերու մէջ լոյս տեսած Թրքիշ Տէլիի նկարագրող հոդուածին առթիւ, հետեւեալ ճշգրտմանը կ'ընէ. -

«Je ne suis pas la présidente du Forum des associations arméniennes de France mais simplement l'un de ses représentants. Les opinions rapportées par Mourad ET-KINI, que j'ai d'ailleurs parfois du mal à reconnaître, ne correspondent pas nécessairement au point de vue que telle ou telle association du Forum pourrait avoir sur l'un quelconque des sujets évoqués. Quant à savoir si les 70 associations regroupées au sein du Forum représentent les 350.000 Arméniens de France, c'est là une estimation dont je laisse la paternité au journaliste du Turkish Daily News...».

Ս. ՅՈՒՂԱՆՆԷՍ-ՄԿՐՏԻՑ ԳՐԻՑ

ՇԱԲԱԹՕՐԵԱՅ ԵՒ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՈՒ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 1993 - 1994 ՏԱՐԵՇՐԱՆ

1993 - 1994 տարեշրջանի վերամուտը առկա կ'ունենայ Հոկտեմբեր 2-ին:

Արձանագրութեան եւ այլ մանրամասնութիւններուն համար հեռաձայնել հետեւեալ թիւերուն. -

- Դիւան Եկեղեցւոյ՝ 43 - 59 - 63 - 03
Տիկին Սողոմոնեանց՝ 45 - 25 - 87 - 67
(3 - 14 տարեկաններու համար) եւ
Օրիորդ Էլմաճեան՝ 43 - 02 - 29 - 65
(չափահասներու)
Դատրեթացքները ձրի են:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Փարիզի եւ Երջակայից Հայաստանեայց Առաքելական Եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութիւնը Եկեղեցւոյ պայծառութեան համար շնորհակալութեամբ ստացած է հետեւեալ նուէրները. -

Տէր եւ Տիկին Կարապետ Աշրղեան 500, Տիկին Սրբուհի Աշճեան 500, Տէր եւ Տիկին Նիւրոյա Աղաճանեանց 5000, Տիկին Անոյշ Գիրէմիթեան 100, Տիկին Փրոսպ 100, Տէր եւ Տիկին Ժերար Մուրատեան 500, Տէր եւ Տիկին Տարօն Սարգստեան 1000, Տիկին Շուշան Նոսէ 5500, Պ. Էրիք Վան Լոյ 500, Տրքթ. Կոստար Աղամեան 1500, Պ. Մարք Ջէլվէեան 1000, Տիկին Հերմինէ Արիսեան 500, Տէր եւ Տիկին Յակոբ Չիլեան 1000, Տէր եւ Տիկին Միքայէլ Յակոբեան 10 000, Տիկին Լուիզ Միլիթարեան 100, Պ. Վարդապատ Յովհաննէսեան 300, Պ. Սարգիս Չիլիլեան 100, Տիկին Արմէլ Մուլիլեան 100 Ֆր.:

Տէր եւ Տիկին Արթիւր Գոլյումճեան (որդւոյն նշանախօսութեան առթիւ) 2000 Ֆրանք:

Ժորժ Թասուլեանի յիշատակին Տէր եւ Տիկին Ստեփանեան 400, Տէր եւ Տիկին Զորթեան 400, Տիկին Սիլվի Զորթեան 100, Տէր եւ Տիկին Ասլանեան 200, Տիկին Հռիփիմէ Քէչէճեան 200, Ապուճեան եւ Պաղտիկեան 300 Ֆր.:

Արփի եւ Բաֆֆի Գոլյումճեան (իրենց աղջկան նշանախօսութեան առթիւ) 1000 տոլար:

Նուարդ Այվազեանի յիշատակին Պր. Ժորժ Պետիկեան 100, Տէր եւ Տիկին Անդրանիկ ձեռնանեան 100: Պր. Լեւոն Միլիթարեան իր կնոջ Լուիզ Միլիթարեանի յիշատակին 200: Գրիգոր Պոյանեանի մահուան առթիւ՝ փոխան ծաղիկի Պր. Մանուկ Երոտաշ 500, Արման Եայլա եւ Հայկո Թուրլաճեան 1500, Ժիրայր եւ Կարպիս Գանթարճեան 500: Տէր եւ Տիկին Իմիլ Ասլանեան Արտաշատ Ապանեանի յիշատակին 700, Արախամ Պահարաբեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղիկի Տէր եւ Տիկին Արթիւր Պաղտիկեան 200: Աննա Լաֆագանի մահուան առթիւ՝ փոխան ծաղիկի Արթիւր Գալմազը 800, Տիկին Ջուլիա Սարգսոզդու եւ Պր. Յովհաննէս Երէցեան 300: Արթո Գոլյումճեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղիկի՝ Տէր եւ Տիկին ձեռնա Չամիչ 200 Ֆր.:

Յրանահայ Կապոյտ Նաչի «Ակնունի» մասնաճիւղը (Անիէն, Պոլա - Քորմալ, Արժանիթոյ) շնորհակալութեամբ ստացած է Տիկին Տիրուհի Քէօլեանէն 250 Ֆրանք Տիկին Տիրուհի Կելիկեանի մահուան առթիւ փոխան ծաղիկեպակի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի - նախընտրաբար - հասցէի առժամեայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց բաղին թղթատարի գրասենեակին միջոցաւ, չժամապահանելու համար «Յատաշ»ի վարչութեան աշխատակիցը:

Անկարելիութեամբ պարագային կարելի է անշուշտ, սիմի գրաւոր, թերթի վարչութեան, մեկնումի բուսկանէն 5 - 6 օր առաջ, տալով երկու հասցէները (ընթացիկ եւ նոր) եւ կցել 30 Ֆր.ի դրոշմաբուրք Ֆրանսայի համար: Ամբողջ շրջանի թղթատարական յաւելեալ անկանոնութիւնները պատճառ են, որ արտասահման մեկնողներու հասցէի փոփոխութիւն չկատարուի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒ, ՀԱՍՑԵԻ ՓՈՓՈՑՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒ ԱՌԿԱՆ ՀԱՇԻԻ ՈՒՆՅՏՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ:

Շնորհակալութեամբ՝ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆՆԱԼ Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Երջակային Խորհուրդը Հարաւային Ֆրանսայի Հայոց կը կազմակերպէ ՈՒԻՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ Ի ԹԱԼԼԱՐ ԿԻՐԱԿԻ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU - SALLE GARANCE

9 Juin - 18 Octobre

Les représentations ont cessé le 26 Juillet et ne reprendront que le Mercredi 9 Septembre.

«ՅԱՌԱՋ»Ի ընթացիկ ազդերու սակագիրը

Table with 3 columns: Item, Price, Total Price. Items include 'Մահազդ', 'Հոգեհանգիստ', etc.

Խոլոր ազդերու սակագրուն վրայ հարկ է աւելցնել 18,60% ԹԵՎԵԱ (տե՛ս փակագրի մէջ ընդհ. գումարը): Այս զինքը կը վերաբերին մէկ անգամ հրատարակելի ազդերու, միջեւ մէկ քառորդ սինակ (25 տոյմահազդներու պարագային եւ 1/8 (12-13 տոյմ) մնացեալին): Առեւտրական եւ այլ ծանուցումներու համար, զիմել թերթին վարչութեան:

«FRANCE - KARABAGH»

NOTRE ACTION AVANCE GRACE A VOTRE

SOUTIEN

Adhérer au prélèvement automatique c'est garantir l'existence et l'avenir du

KARABAGH

AIDE AU KARABAGH

Je souscris à la campagne de «FRANCE - KARABAGH» et vous autorise à prélever chaque mois la somme de :

- 100 F (en toutes lettres)
200 F (en toutes lettres)
F (autre montant)

Le prélèvement sera effectué sur votre compte le 5 du mois de l'échéance. Il cessera sur simple avis de votre part à votre banque. Merci toutefois de nous en avvertir.

Cette autorisation, dûment remplie est à retourner, accompagnée d'un relevé d'identité bancaire à :

«FRANCE - KARABAGH» 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 DECINES

Pour tous renseignements : Tél. : 72. 02. 07. 98.

AUTORISATION DE PRELEVEMENT

J'autorise l'Etablissement teneur de mon compte à prélever sur ce dernier, si sa situation le permet, tous les prélèvements ordonnés par le créancier ci-dessous. En cas de litige, je pourrais en faire suspendre l'exécution sur simple demande à l'Etablissement teneur de mon compte. Je réglerais le différend directement avec le créancier.

NOM, PRENOMS ET ADRESSE DE DEBITEUR

(Titulaire du compte à débiter)

Code Etablissement :
Code Guichet :
N° de compte :
Clé RIB :

Date :
Signature du titulaire du compte à débiter

NOM ET ADRESSE DU CREANCIER

Ce virement est effectué au bénéfice de «FRANCE - KARABAGH» 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 DECINES Référence bancaire : Société Générale Villeurbanne Grand-Clément Compte n° 3 726 723 0

DOCUMENT INDISPENSABLE Prière de renvoyer cet imprimé en joignant obligatoirement un Relevé d'Identité Bancaire (R.I.B.) postal (R.I.P.) ou Caisse d'Epargne (R.I.C.E.) et l'adresse de votre banque à noter ci. après :

ARMEN LUBIN LES LOGIS PROVISOIRES Prix : 48 Frs. Դիւնի՝ «ՅԱՌԱՋ» Թղթատարի գին՝ 14 Ֆր.

«FRANCE - KARABAGH» est le trait-d'union entre les Arméniens de France et du Karabagh. LE RELAIS DE CET APPEL C'EST VOUS

Ա Ր Յ Ա Խ

ՅՈՒԼԻՍ 28-ԻՆ՝

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ - ԲԱՔՈՒ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

ՕՐԱԿԱՐԳԻ ԵՐԵՔ ՀԱՐՑԵՐ

Ենթակա հարգազարի վերջապետում (Յուլիս 28, կէս դիշեր) առաջ, հարկ էր որ հանդիպում տեղի ունենար Ստեփանակերտի եւ Բաքուի իշխանութեան միջև որպէսզի թէ հարգազարը իրարարձգուի եւ թէ բանակցութիւններ սկսին:

Հանդիպումը նախատեսուած էր, Չորեքշաբթի օր, ժամը 12-էն 14-ի շուրջ, Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի սահմանային մէկ գիւղը: Արցախի եւ Ադրբեջան կը ներկայանային չորսական ներկայացուցիչներով՝ Պաշտպանութեան նախարար կամ տեղակալ, Արտաքին նախարար կամ տեղակալ, Ներքին նախարար կամ տեղակալ, Պետական ասպնոյութեան պետ կամ տեղակալ: Այս «կամ տեղակալ»ը կը ընտրուէր անով որ Ադրբեջան ներկայիս այդ նախարարներէն ոչ մէկը ունի:

Հանդիպումին օրակարգի երեք հարցերն են...

1. Նախապատրաստել հանդիպում մը ակտի բարձր մակարդակի վրայ:
2. Հրադադարի երկարաձգում:
3. Գերիններու փոխանակում:

Նախագահ Տէմիրէլ հեռաձայնած է Միթերանի եւ նամակ մը գրկած Ելցեի ղարաբաղեան հարցին կապակցութեամբ: Ֆրանսա կը կրկնէ ինչ որ Յուլիս 3-ին Ալէն Ժիսկէ ալ ըսած էր Վասան Փափազեանի, որ կողմնակից է քաղաքական կարգադրութեան մը: Այս նոյն դիրքն ունի, կ'ըսէ Արտաքին նախարարութեան բանբերը՝ Ռիշար Տիւքէ, ինչն ինչով թէ Հոռոմի ժողովն ալ դատապարտեց «հայկ. յարձակումները Ազգապալի վրայ, որով խախտուեցին եւ հայ պատասխանատուներու յանձնարարութեան»:

Ի դէպ, Վասան Փափազեան ուս իր պաշտօնակիցին՝ Կոզիբեշի նամակ մը ըրկած է որ ղարաբաղը կը յայտնէ Յուլիս 28-ի Ռուսաստանի յայտարարութեան բովանդակութեան առթիւ (դատապարտում հայկ. ուժերու յարձակումներուն կապակցութեամբ), առարկելով թէ հիմնական տուեալներով ան չի համապատասխաներ, վերջին շրջանին, Ղարաբաղի նրկատմամբ Ռուսաստանի ընած դիրքին:

Ըստ Արցախի պաշտպանութեան բանակի կեդրոնին, Ֆիդուլի շրջանի «կատարող մարտերու» մասին Ադրբեջանի տուած լուրերը պարզապէս ապատեղեկատուութիւն կը հետապնդեն, նպատակ ունենալով մեղադրել Ղարաբաղը որպէս յարձակող:

Հայաստանի Արտաքին նախարարութիւնը ուշադրութեամբ ուսումնասիրած է Ռաֆայէլի վերջին յայտարարութիւնը՝ Ղարաբաղի իրադարձութիւններու մասին եւ ընտ համաձայն չէ հոն արտայայտուած դիտողութիւններուն:

Արտաքին նախարարութիւնը նաեւ նոթ մը ըրկած է Մոսկուայի թուրք դեսպանին թուրքերոյ այն պնդումներուն մասին, ըստ որոնց, Յուլիս 7-ին, Պոլիս գումար-

ուած սեւ ծովեան տնտեսական համադրուակցութեան ժողովին մասնակցողները ընդհանուր համաձայնութեամբ յայտարարութիւն մը որդեգրած են Հայաստանը որպէս «յարձակող» հռչակող: Այդ պնդումները ճշմարտութեան չեն համապատասխաներ եւ կասկած կ'արտայայտուի որ տնտեսական նպատակով ստեղծուած կազմակերպութեան մը քաղաքական յայտարարութիւն պարտադրելու փորձ կ'ընէ թուրքիս:

Վերջերս, թուրքիս լրատուական բոլոր միջոցներով եւ պետական անձերու ելոյթներով, կ'անդրադառնայ Հայաստանի եւ քրտական ՓՔԲ կուսակցութեան միջեւ դոյուլիսն ունեցող յարաբերութիւններուն: Հայաստանի Արտաքին նախարարութիւնը, Յուլիս 27 թուականով ըրած յայտարարութեամբ մը, այս ամէնը կը նկատէ որպէս պարզ յերիւրանքներ, Հայաստանի վարկը նսեմացնելու միջազգային հանրային կարծիքին մօտ եւ արդէք հանդիսանալու երկու երկիրներու բարի դրացնութեան հաստատման:

Յուլիս 28-ի թուրք թերթերը կրկին կ'անդրադառնան անշուշտ Ղարաբաղի եւ Ադրբեջանի կնճիղին: Եձէվիթ կը խորհի որ պէտք է օղային յարձակում գործել Նախիջեանի եւ Ադրբեջանի միջեւ եղած գոտիին վրայ, պարտադրութիւններու մղելու համար Հայերը: Միւս կողմէ, թուրք թերթերը կ'ըսեն թէ Ադրբեջանը չեն ուզեր զինուորագրուիլ եւ դատաւիճակը շատ են: Անոնք կ'ըսեն իշխանութիւններուն թէ չեն ուզեր զոհ երթալ քաղաքական խաղերուն, ղեկավարներու գործ իրենք չեն ընտրած: Նոյն աղբիւրներու համաձայն, Ալիեի մօտ շրջանակները հաւանական կը դռնեն որ Ալիե չունէր Մոսկուա աննէ: Կ'ըսուի թէ հիւանդ է:

Հայաստանի կառավարութեան յանձնարարութեամբ, հանրապետութեան ձեռնարկութիւններուն, հիմնարկներուն եւ կազմակերպութիւններուն մէջ պիտի քննարկուի նոր Սահմանադրութեան նախագիծը, հինգ աստուան պայմանաժամով: Կատարուած դիտողութիւններն ու առաջարկները, պիտի ներկայացուին կառավարութեան, որպէսզի համակարգէ զանոնք եւ ներկայացնէ բազմակուսակցական ժամանակաւոր յանձնաժողովին:

Հայաստանի մէջ, բաւական խուճապ կը տիրէ ուրբիներու հարցին կապակցութեամբ: Արդարեւ, հին ուրբիները ի գօն կը մնան (քանի որ ուրբի միայն Ռուսաստանի կը պատկանի) ուրբին, կարելի է երեւակայել շահագործումները որ կ'ընան ըլլալ, երբ Ռուսաստանին հին ուրբիները Հայաստան բերուին...:

ԹՈՒՐԻՔ ՄԱՍՈՒԼ

ԹՈՒՐԻՔԻԱ՝ ԳԼԻՆԹԸՆԻ ՍՐԻՆԳԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ԾԱԿԸ...

«Հիւրբիլէթ»ի Յուլիս 27-ի քիւի մէջ Պէֆիք Ճոշունը շահեկան յօդուածով մը բաղադասականը կը կատարէ Մոցի պատերազմին եւ արցախեան կնճիղին, յանգելով այն եզրակացութեան թէ Բաքուի քարիւղին նկատմամբ թուրքիս սնուցած յաւակնութիւնները այլեւս ապարդիւն են, Միացեալ Նախանգներ արդէն կանխած է զինք: Ընդհ. ձեռով, իրատես մտեցում մը կը ցուցաբերէ յօդուածագիրը, որ սակայն, քիչ մը, առնուազն քիչ մը, (ըժբախտաբար) կը հեռանայ այդ իրատես մտեցումէն, երբ Հայաստանի կուսայ իսրայէլի դերը...

Արդէ աշխարհի կարգը - կանոնը այս անգամ ալ Գլինթընի սրինգին (սաքսոֆոնի) մեղեդիներուն ընկերակցութեամբ կը կերտուի: Երէկ թերթերուն մէջ ամերիկեան օդանւարտ յարձակումի լուրերը կային, որ կը ուժեղանային հրթիռներու արտադրութեան իրաքի շարք մը գործատուներ, լուսանկարին մէջ ալ Գլինթընը որ սաքսոֆոն կը նուագէր:

Նոյն օրը նախագահ Տէմիրէլ հեռաձայնելով Գլինթընի, կը պահանջէր հետաքրքրուիլ հայկական ուժերուն Ադրբեջան յարձակումը կատարելու հարցով: Պ. Տէմիրէլ նախապէս ալ նամակ մը զրկած էր: Ձեռի ծանօթ է, մինչեւ որ նամակը հասնի, Ադրբեջանի ձեռքն դադարէր, Ադրբեջանը քաղաքները, անցնելով Հայերու ձեռքը: Ֆիդուլի ալ շրջափակուեցաւ: Ադրբեջանի 17%-ը Հայերուն է: Մինչեւ որ հասնի նամակին պատասխանը, Ադրբեջան պիտի վերջանայ: Պարտը երէկ ալ փորձեց ստիպողաբար հեռաձայնել Գլինթընին: Սակայն Միացեալ Նահանգները բնաւ իրար - անցած չեն: Որովհետեւ այն խաղը որ խաղացին Մոցի քարիւղին համար, կը խաղան նոյնպէս Բաքուի քարիւղին համար: Վայրը, ժամանակը, ղերկատարները փոխուած են: սակայն բեմադրութիւնն ու բեմադրութիւնը նոյնն են:

Ադրբեջան - Քուէյթ: Իր երկիրը լքող, խոյս տուող էլիւզէյը, Մոցի պատերազմին Սաուդական Արաբիա խոյս տուող Գուէյթի իշխան Ալ Սապահն է: Հայաստան՝ Իրաքի եւ Իսրայէլի դերերը միասնաբար կը ստանձնէ, թէ զուգիւր եւ թէ Մ. - Նահանգներու համար շրջանի Իսրայէլը: Թուրքիս՝ զբաւման դադարեցման համար Միացեալ - Նահանգներէն բարի կամեցողութիւն եւ օգնութիւն խնդրող Սաուդական Արաբիան է:

Թէ վերջապետութեան ինչ պիտի պատահի, ակնյայտ է:

Մեծ Պետութեանց մէկ կողմ քաշուելով եւ Միացեալ - Նահանգներու միջամտութեամբ քարիւղի հորերը վազատու դրուին: Հայաստան կը վերադառնայ Իսրայէլի իր դերին: Միացեալ - Նահանգներ այլեւս խօսքի տէր են շրջանին մէջ: Կարգը կուգայ քարիւղի շնորհներէն օգտուելու...:

Որոշ շրջան մը առաջ «Ադրիականէն Չինաստանի պարիսպը երկարող թրքականութեան» տրամադրութիւններով Բաքուի քարիւղին շուրջ երազներ հիւսող թուրքիս, վերջապէս հասկցած է թէ մեծ Պետութիւնները իրեն չեն ձգեր այդ պատուը:

Անտիկարագիր - վախկոտ քաղաքականութեանց հետեւանքն է այս: Ադրբեջան մեր քիթին տակ, Միացեալ - Նահանգներէն միջամտութիւն կը խնդրէ: Միացեալ - Նահանգներու աչքին ու վ թուրքիսն: Սաքսոֆոնին վերջին ծակը:

ՏԵՐՈՒՆԻ

ՊԱՐԳԵՒ ԵՆԱՄԻԿԵԱՆ

Յառով կը հաղորդենք մեր պաշտօնակից՝ «Աշխարհ» շաբաթաթերթի խմբագիր Պարգեւ Եամիկեանի մահը, որ պատահեցաւ Չորեքշաբթի, Յուլիս 28, առաւօտեան ժամը 4-ին, Քլամարի Անթուան Պէքլէր հիւանդանոցը, ուր փոխադրուած էր վերջերս լեարդի գործողութեան ենթարկուելու: Գործողութիւնը կատարուած էր եւ նոյնիսկ տուն պիտի փոխադրուէր Յուլիս 28-ին իսկ, երբ կը տեղեկանայինք մահուան լուրին:

Բնիկ պոլսեցի, շրջանաւարտ Կեդրոնականէն, Պարգեւ Եամիկեան ծնած էր 1919-ին: Նախքան Ֆրանսա գալն ալ (1948), Աւետիս Ալեքսանեանի հետ հրապարակադրական աշխատանք տարած էին Պոլիս, թէկուզ ոչ պաշտօնապէս:

«Աշխարհ» խմբագիր՝ Աւետիս Ալեքսանեանի մահէն ետք էր, 1984 Սեպտեմբերին, որ Պ. Եամիկեան կը ստանձնէր իր հին ընկերոջ պաշտօնին շարունակութիւնը, պաշտօնը զոր կը վարէր մինչեւ վերջերս, երբ հիւանդանոց կը փոխադրուէր:

Իմուռի եւ չեն բնաւորութեան տէր, Պարգեւ Եամիկեան համակ կեանք էր եւ դժուար է այսօր երեւակայել թէ յանկարծ կը լռէ վերջնապէս:

Թերթը մամուլին կը յանձնէինք, Չորեքշաբթի առտու, երբ տեղեկացանք այս անսպասելի լուրին եւ այս իսկ պատճառով այլ մանրամասնութիւններ կը թողունք յետագային:

Յուզարկաւորութիւնը կը կատարուի Երկուշաբթի, Օգոստոս 2, ժամը 14-ին իսի Ս. Մարիամ Աստուածածին Եկեղեցին, 6 ալլընի Պարիկէն:

Մեր ցաւակցութիւնները Տիկին Թայիս Եամիկեանի եւ զուակներուն, ինչպէս նաեւ «Աշխարհ» խմբագրութեան:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐԸ

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՏԱԼԻԱ խորապէս ցնցուած էր, Չորեքշաբթի առտու (Յուլիս 28) զիշերուան երեք անաբեկչական արարքներու հետեւանքով: Նախ Միլանո, քիչ ետք ալ Հոռոմ երեք ոճրափորձեր գործուած են կէս դիշերուան մօտ: Ժամը 23.15-ին է որ վիա Փալեսթրոյի անցողը մը (քաղաքին կեդրոնը, նահանգապետարանին մօտ) կատրէ մը բարձրացող մուխ նշմարած է եւ լուր տուած պահակի մը ու հրէջներ փութացած են, երբ կառքը պայթած է: Հինգ մեռեալ կայ (3՝ հրէջ) եւ 31 վիրաւոր: Քանի մը վարկեան ետք է որ երկու գորաւոր պայթումներ ալ Հոռոմ կը ցնցէին: Հոս, եթէ մեռեալ չլիայ,

(Շաբ.ը Գ. էլ)

Ա Ն Պ Ա Տ ՈՒ Ա Ն Դ Ա Ն

Հ Ա Յ Ե Ր

Մ ՈՒ Ց ՈՒ Ա Մ Կ Ղ Ջ Ի Ի Ն Ց Ա Ի Ե Ր Ը

Վ Ա Ն Ը ՈՐՈՐԻ Կ Ը Պ Ա Տ Կ Ա Ն Ի

Արևիկացի թատերախումբը ու շրջանին մեջ հայ համայնքի մը գոյությունը պատճառեցան որ ուշագրություններ վերջերս նաև դառնան հոն: Այդ համայնքը ծանօթ պայմաններում պատճառով դժուար կացության մեջ գտնուելիք գառ, դիտարկության քննություն հակառակություն մըն ալ կընայ ստեղծել հայեվթացական յարաբերություններում մեջ, ինչ որ յատկապես այսօր, բարդություններու յառեկալ բեռ մը կ'ըլլայ Հայաստանի. մինչ գաղտնիք չէ որ Վրաստանի հետ դրացիական քիչ-չատ բնականորեն յարաբերություններ պահել որքան կենսական է Հայաստանի համար, թէ՛ ներթափանց, թէ՛ բարոյապես:

Սակայն ինչպէս տեղեկացանք Արևիկացի հայուկներու մասին հայաստանեան մամուլի էջերէն, այնքան ալ դժուար չէ «բնականոց»ին պահպանումը: Արևիկացի Հայերը վրացական իշխանություններու հակահայ դրամադրությունները մղումով, մէկընդմիջ գրեթէ հարկադրուած չէ գործ մնալու խոհանուրներու ու գէնք վերցուցիչ, սրայբար մղելու Արևիկացիներու կողմէն: Այս երեւոյթը որ լուրջ հարուած մըն է Վրաստանի հետ յարեկամական ամուր կապերու փոփոխութիւն հետևանքներն, կը մատնանէ կարգ մը իրականություններ:

Երկիրը որ ունի շուրջ կէս միլիոնանոց հայ գաղութ մը, յայտնապէս ատիկա Հայաստանի եւ իր մէջև որպէս կամուրջ նկատուելի աւելի կը նկատուի անբաղձալի բեռ մը. Վրաստանի այլ շրջաններու հայուկներու տեսած վերաբերումին մասին հասած տեղեկատուությունը ատիկա կը հասկնան: Ու այդ հայուկները որքան ճշտուաբար քաղաքականութիւն ալ փորձէ, ինչ ձեւի յարաբերություններն ալ ընէ, չի կրնար թօթափել անբաղձալի տարր ներկատուելու հանդամանքը:

Այս անդրադարձներուն պատճառ եղան Վրաստանի Ջաւախքի շրջանին՝ Ախալցխայէն հասած տեղական «հայ» մամուլի անուն «Ստեղծի» թերթիկէն 1 - 2 թիւերն ու ստեղծիի մը վկայությունները:

Այս ետօրեայ թերթիկը «հայ մամուլ»ի պատկանելություն կը մասնէ հայերէն փոքրիկ անկիւնով մը միայն որ ամբողջին հագու մէկ ութերորդ մասը կը կազմէ. մնացածը ամբողջովին վրացերէն է: Հոն, թիւ 27-ին մէջ կը կարդանք որ «Ախալցխայիցիներու եղբայրներն» ընկերությունեան նախաձեռնութեամբ, հանդիպումներ կազմակերպուած են շրջանի հայուկներու հետ: Յաջող նախադասութիւնը կուտայ այս հետաքրքրութեան դրոյսապատճառը. «Խանդավառութիւնն էր անարկունքը արևիկացի անջատողականների կողմից առաջ քաշուած այստեղ կոչուած «Խանդավառ գումարտակ»ի գործունեութեան հարցը»: Պարզ է որ վրացական ընկերությունը ձեռով մը կ'ուզէ հայի պահանջել երկրին իշխանութեան դէմ պայքարի մասնակից Հայաստան արարքին մասին, հասանաբար այդ յանցանքը որպէս ճշտուաբար շահագործելով տարբեր շրջանի մը հայուկներու համար: Դրժուար չէ երեւակայել թէ ներկայ պատասխանատուները ինչ ճիգ գործադրած, որքան լեզու թափած են ախալցխայի իրենց «եղբայր»ները հանդամանքներու համար ինչպէս տեղեկատուութիւնը կ'ընէ, նշելով որ «15 - 20 հազարանոց խմբաբազմը որը կոչոււ է գումարտակ, չի կարող բշտամամք յառաջ քեռել երկու եղբայրական ազգերի միջեւ»: Հանդիպումներու արարտին տրուած որոշումն ալ կը շեշտէ հայեվթացի դարձուող բարեկամությունեան ու անոր անխախտ բնութիւնն մեծ խմաստը եւսայն: Ու կ'արարտի միասնությունեան բնական արտաուու լողուններով: Կ'երեւի ցրուումի արիւար ժողովուրդներու համար կենսական յատկանիչ է ստեղծուած սրայ-

մաններուն համեմատ ճապակելու կարողությունը. կամ հաւանաբար ատիկա է նոյնինքն անոնց կեանքի զլխաւոր երաշխիքը: Մինչ Արևիկացի շրջանի Հայը երկրին համար անջատողական նկատուած հաստատու մը գիտակից ըլլալէ այլ եւք չէ դրժուած, անդին Ջաւախքի Հայը կը պարտաւորուի չիջեցնել թէ «չրջանի հայ բընակչութեան անուանից քիչ օգնութիւն չի ցոյց տրուել Արևիկայում Վրաստանի ընդհանրութեան համար պայքարող մարտիկներին»:

Տարբէն ու պաղէն կարելի չտրուի անվրժանս դուրս գալու այս յարատեւ ճիգը, ակնկալուածք կը շահեցնէ՞ հայկական կողմին. երեւոյթները փրկելու պատրանքին ոչ աւելի արժէքով մը. դոնէ Ջաւախքիներու պարագային:

Նոյն շրջանին նոյն օրերուն հասած վրժանություններ լաւագոյն կը փաստեն այս իրականությունը. այդ վկայությունը կ'ըսէ. «Այսօր ստակալի է դրուար իր Ախալցխայէն 70 քմ. Կիւսիսային - արեւելք գտնուող Ախալցխայի եւ նրա շուրջ գտնուող 14 հայկական գիւղերու մէջ: Մանաւանդ Ախալցխա փաղաքին որ դեռեւս հայաբազմ է եւ հայ - վրաց ազգամիջեան յեղուկ այնտեղ դեռեւս հայերէն է: Այսօր առանց չափազանցելու, Ախալցխան դարձել է Ջաւախքի Գետաշէնը: Ախալցխայէն կտրուած ըլլալով Ախալցխայի վրացական (նախկին քրքաբակ) արեւմտակողմէն ստեղծուած շրջանով, քառացիորէն օր - աւուր պարտոււ է Հայերէն: Հայը հոն իրատու մէջ չի կարող լինել գիւղէն Ախալցխա փաղաքի մը: Հայու տեղափոխուելու մտքին Արգելուած են նոյնիսկ սեղանիկները (ինչը չիս ասի Ախալցխայի մասին), մի իստակ Հային գրկելով գոյութեան միջոցներէր, նրան ստիպու է են արտագաղթել: Եւ Հայը արտագաղթու է: Տեղի իշխանութիւնները էժան - էժան գնելով Հայերի տները, դրամք վերաբնակեցնում են լեռնային, հեռուար գիւղերից բերուած վրացիներով: Իրականացնելով «Գետաշէն»ը, հերթը պարզ է, Ախալցալաքին է:

... Բազաբի տասնից ակելի հայկական անուններ կրող փոքրները բոլորն արդէն փոխուել են եւ կրում վրացական ինչ - որ իշխան - իշխանութիւնների անուններ. անուններ որով անկիւնի տեղի վրացի ազգաբնակչութիւնն էլ առաջին անգամ է յաւան: Ծիծաղելի է, բայց փաստ՝ 1989-ին «Կարմիր դրոշ» թերթը վրացերէն յոգւածներում առաջարկեց փոխել փոքրներուն հայկական անունները, անունները ի ս. Արտաշէնին եւ Յ. Թումանյանին (Ֆաղաբի անվանի կեդրոնական հայտնուած փոքրները) ... դաշնակցականներ: Եւ այն այդ բուականից փաղաքի կեդրոնական հրապարակից հանուց Ս. Եսայանցի կենսագրից, այն պատրուակով որ նա համայնակար է եղել: Հայ բնակչութիւնը ուզում էր դատարկ պատուանդանի վրայ կանգնեցնել Անդրանիկի կիսանդրին ... սակայն ինքն է այսօր Վրաստանի այդ մասում անպատուանդան մնացել»:

Անտէր պատուանդաններով ու անպատուանդան գաղութով մը սկսած քանի՞երորդ էջն է արդեօք այս մէկը մեր պատմությունեան. նախարանն ու վերջարանը քաջ ծանօթ այս գրուակները գիտենք թէ ինչ կ'արժեն մեզը: Անկախ պետականությունեան տիրացածի մեր օրինակներն ու անցեակի փորձառությունեան դասերը այս անգամ պիտի կարենան արդեօք երբեմնի չէն այլ անհետացած գաղութներուն ճակատագրերը ինչպիսի վրաստանի հայուկներուն ...

Բախումներու, արեւահեղուքի նմանություն, կարգադրութեան սպասող հարցում մէկ հարցերու ստեղծած խանդավառութիւնն մէկ գրեթէ բոլորէն մոռցուած հարց մըն է այլեւս կիւրաքան: Ճիշդ է որ միջազգային կազմակերպություններու ատենաները կը յիշեն երբեմն, թրքական դրաման 19-ամեայ լուծին ենթակայ կողմին, երկկողմանի բանակցություններ կը վարուին, յոյսեր կը ծաղկն, յետոյ ամէն բան կը մնայ տեղադրվի վիճակին մէջ:

Կիւրոսի յունական հանրապետությունը 1990 Յուլիսին անդամակցութեան դիմում ներկայացուցած էր Եւրոպական Հասարակապետութեան. Յանձնախումբին 1993 Յունիս 30-ի պատասխանը դրական է. նկատի առած կողմին աշխարհադրական դիրքը, այն խոր կապերը որոնք երկու հողարմատէն ի վեր զայն կը յիւսնեն Եւրոպական քաղաքակրթությունեան արմատներուն, Յանձնախումբը յարմար դատած է անոր անդամակցությունը որուն մեծապէս պիտի նպաստէ կիւրաքան հարցին քաղաքական լուծում մը:

Միջերկրականի այս կողմն տեղ է քաղաքակրթությունեան երկարամեայ պատմություն մը որ կ'երկարի մինչեւ Ք. Ա. Ի. դար: Կանուխէն քրիստոնէացած կողմին, բացի արաբական տիրապետությունեան կարճ շրջաններէ, մաս կազմած է բրիտանական քաղաքակրթութեան ոլորտին: Վանքերու, Կիւրեղեցիներու մէջ պահպանուած սրբանկարները, որմանկարները, քանդակներն ու արձանները բրիտանական արուեստի գլուխ գործոցներ են:

ԺԳ. դարէն հոն, բրիտանականի գուղահետ, կը դարձան նաև գոթական եւ ոսմանական արեւմտեան արուեստը որուն ամէնէն ուշագրաւ օրինակները կան Նիկոսիոյ Ս. Սոփիա տաճարին մէջ: ԺԶ. դարէն կը նշմարուին վերածնունդի կանխահաս նշաններ, յատկապէս Նիկոսիոյ, Փամակուսթայի, Քիւրեղեցի պարիսպներուն վրայ: 1570-ի թրքական ներխուժումը կը կասեցնէ արուեստին ծաղկումը. օսմանական տիրապետութեան ամբողջ շրջանին (1570 - 1878) Կիւրոսի ժողովուրդը իր մշակոյթը, լեզուն ու կրօնը պահպանելու ճիգով ստեղծած է մշակութային տոկուն արուեստներ մը որ կը ստեղծէ մինչեւ այսօր, արուեստի հիմնաքի գործերու ծնունդ տալով:

Յաւալին այն է որ կողմին մշակութային հարուստ այս ժողովուրդները մեծ մասով մնացած է 1974 Յունիսի թուրքերու կողմէ գրաւուած շրջանին մէջ ու այդ թուականէն ի վեր ենթակայ է թաւանի ու քանդակի կանոնաւոր քաղաքականություն մը: Թուրքերու համար արուեստի այդ գլուխ - գործոցները մաքուր անդամներն ու վաճառքի հրաշքը դըրամազուրկ են որովհետեւ երկուրներ ըլլալով հոն, ոչ մէկ ստեղծություն ունին անոնց հետ: Անոնք կը կարծեն նաև արուեստի գործերու ոչնչացումով փոխել կողմին դրամուած գոտիին մշակութային նկարագրերը:

Նորօրեայ այդ կողմուտին ու քանդակներն առարկայ կ'ըլլան նաև պատմական բնակավայրեր, հնադարական շրջաններ որոնք վիկաներն են շուրջ ինչ հարի տարուան անընդմէջ քաղաքակրթութեան մը: Կիւրաքան որմանկարներու, քանդակներու բեկորներն կարելի է հանդիպել ամբողջ աշխարհի շուկաներուն վրայ:

Կիւրոսի յոյն կառավարությունը դժմած է միջազգային ատենաներու, ինչպէս՝ ՄԱԿ-ի, Եւրոպական Պորտուգալի, ինչՄԿԳՕ-ին եւ ուրիշներու որոնց թաղմաթիւ բանաձեւերով եւ բարի կամքի ցոյցերով հանդերձ, կարելի չէ եղած յուսալի արդիւնքներ ունենալ, ներխուժողներու վարպետութեան դիմաց. այս վերջինները ոչ միայն կը խուսափին համազորութեան, այլև կը ջանան շահագործել միջազգային կազմակերպություններու միջամտությունը, իրենց կեղծ պետությունեան ճանաչումի ձեւ մը սպահովելու համար:

Կիւրոսի յունական վիշտանությունը հարկադրուած, աչքն ու ակամօքը չորս բա-

«Ճումհուրէթ»ի քանակագիր Իլհամ Սելչուֆ Յուլիս 13-ին ստորագրած է «Վանք որում քոզ պատկանի» խորագրով յօդուած մը, գոր կուտամք ստորեւ ...

Առաջ կազուցութիւնը տարբեր էր: Եթէ սրճարանի մը կամ ճաշարանի մը մէջ կամ փողոցը, օթոպիւսի կամ շոգեխաչի մէջ սկզբին խօսիլ ընկերային կեղծում մասին, օրը կը սենար: Ոստիկանը կը տընկուէր գլխուղ վերեւ:

- Եկու՛ր պահակաւոնց:
- Ինչո՛ւ:
- Համայնավարական քարոզությունը:

Բարեբախտաբար Գորբաշով անուն մէկը ելաւ: Ծաօտ խելացի էր, թէ ոչ ՍՍՍՐ-ի գործակալ մը: Մարդը յանկարծ կործանեց Պորտուգալի Միութիւնը: Աշխարհի ալ վերջաւ համայնավարութեան վտանգը: Այս պատճառաւ թուրք Պատեական Օրբեքին 141-րդ եւ 142-րդ յօդուածները ջնջուեցան: Հիմա համայնավարութեան քարոզությունը ազատ է:

Հապա չէրիաթական քարոզությունը: Տաճիկաստեղն մինչեւ Ալթերիս, իսլամական աշխարհադրութեան մէջ շերտաթականությունը շարունակ կը ծաւալու սակայն որովհետեւ թուրք Պատեական Օրբեքին 163-րդ յօդուածն ալ ջնջուած է հիմա չէրիաթականությունը եւս ազատ է:

Ուրեմն ինչ մնացած է իրբեւ արդիւնքը:

Սա մեր երկրին վիճակին նայեցէք: Ամէն կողմ տարածուել է պորտալիսից, արապիսից, նուազը, չիֆթ-թիլին: Ծառ կը սիրենք պորտալիսից: Մեծ կամ փոքր, անհամար պարուհիներ հրապարակ երաժ են: Զանգեք «օրիանթալ» կը կուզեն: Օրինակի համար՝ «Օրիանթալ Ալէշի»:

Ինչ յանցանք գործեր է այս Օրիանթալ Ալէշիը: Այս պարուհին, վանի մէջ, «Գումալ» սրճարանի բեթմին վրայ գլչեր մը ստաւային ետեւին դասեր է: Եր կ'ըսեն, թէ ստաւային ետեւին դասեր է, սխալ մի հասկնաք: Չեք մտքէն անցածը չէ, որ ստաւահած է: Դեպքը բոլորովին տարբեր է: Ան վերջին գլչեր մը եւս բեթմին վրայ պորտալիսի ընկել ետք, ժողովուրդին մնաս բարով ըսելու համար սապէս խօսեր է:

- Հիմա այստեղերէն կը հեռանա: Վերադարձիս կ'ուզեմ այս հողամասը տեսնել իրբեւ Քիւրաքան:

Վայ: Դո՛ւն ես, որ այսպէս կը խօսի: Ոստիկանները անմիջապէս ձեռառակուցին օրիանթալ Ալէշիը, նախ դատախազություն թիւն, յետոյ դատարան, խեղճ ազջիլը դատապարտուեցաւ 41 միլիոն լրա դրամական տուգանքի եւ մէկ տարի ութ ամիս բանտարկութեան:

Տիարապալըրի Պետական Ապահովություն Ատենանի որոշումը հիմա վճարելիքն պայքած է: Համարիչ Քիւրեղեցուրթ, որ օրիանթալ Ալէշիի իրական անունն է, իր ինքնապաշտպանութեան համար ըսած էր հետեւեալը:

- Ես այդ խօսքերը արտասանեցի դորժատիրոջս եւ յաճախողներու ծանր ճնշումին առջեւ տեղեկատուելով: Ար խօսքերուն համար ինչ ահա հարեկիլի վերաբերում կը տեսնեմ:

Ո՞վ գիտէ, ազջիլը թերեւս ճիշդ կը խօսի: Բայց հիմա մենք չենք կրնար վերձիւ արձակել, քանի որ դատապարտություն կը շարունակուի:

Վանք Անատոլի մանկապետի նահանգներէն մէկն է: Թրքական ստաց-

(Շար. Ա. Էջեմ)

Հակայ մտածողությունը կրած է Հոտմի ամենին նուիրական սամարներին մեկը՝ Սէն - Ժան ար Լաթրան մայր տաճարը, որ մեկն է յաւիտենական քաղաքին շորս մեծ եկեղեցիներին, որոս աւանդաբար պէտք է այցելել ով որ Հոտմ կ'երթայ: Վախ կար նաև որ անդաստաղը (փորքիքը) փլի: Սէն - Ժան ար Լաթրան ամենին հին եկեղեցին եւ երկրին արուեստի հարստութիւններուն գլխաւորներէն է: Քիչ մը անդին, Տիրերիսի մօտ, կը պատահէր երկրորդ պայթումը: Հոն ալ արուեստի գլուխ գործոցներու թագաւոր՝ Վերայրո, Փորումներու շրջագոտիին մէջ, ուր կը տիրապետէ Միքէլ Անճելոյի նախագծած հռչակաւոր Գաբիելոյի հրապարակը: Հոս ալ Սան ձիորճի ալ Վերայրո եկեղեցին մնասուած է: Չորս - հինգ վիրաւոր կայ, որոնց մէջ երկու մանուկներ, բարեբախտաբար, ծանր վիճակի մէջ չեն: Այս ոճ-րափորճերը, կը յիշեցնեն, անուշտ, Մասիսին, Ֆրենցիէի հռչակաւոր Ուֆրէիններու սուղե պայթած ուռները: Ոչ ոք տէր եղած էր արարքին որ մաքիւսյին վերագրուեցաւ: Ամենին աւելի մասնագիչ եւ վրդովեցուցիչ երեւոյթն այն է որ արուեստի գլուխ գործոցները սկսած են թիրախ ընտրուիլ:

ԻՍՐԱԵԼԵԱՆ ուժերը կը շարունակեն անինայ հարուածել Լիբանանի հարաւային շրջանը Հէզպոլլահի դիրքերը ոչնչացնելու նպատակով: Մինչեւ Յուլիս 28, արդէն 50 մեռել կար եւ աւելի քան 250 վիրաւոր: Պունտայը մեծ է եւ 300 հազար Լիբանանցիներ կը փախչին դէպի Պէյրութ: Իսրայէլի կառավարութեան համար «յաջողութիւն» մըն է ինչ որ կատարուած է եւ ստալթ արամադրութիւն չիայ դադարեցնելու յարձակումները: Վախ վայ, անուշտ, որ Հէզպոլլահն ալ ձեռնածալ չնստի: Ապահովութեան Պորտուգալ Յուլիս 27-ի նիստը փակած էր ստանց դատարարուածի որեւէ բանաձեւի, նոյնիսկ եթէ «ցաւով» կը դիտուի այս սաստկացումը: Երկու չափ, երկու կշիռի քաղաքականութիւնը միշտ ի զօրու կը մնայ եւ կ'արդարացուի - ինչպէս Ալէն ժիւպէ ալ ըստ առջի օր - երբ Իսրայէլ կը հակազդէ, ընդունելով որ վրդուողը՝ Հէզպոլլահն էր: Նոյն մտեցումը չիայ, անուշտ, երբ հայկական ուժերը կը հակազդեն Հէզպոլլահին համար ադրբեջանական կրակակէտերը, որպէսզի Ղարաբաղի բնակչութիւնը ումբերու գոհ չերթայ: Այս պարագային, հայկական ուժերու գործողութիւնները «բացատրելի հակազդեցութիւն» չորակուիր, այլ՝ «բրնարարում յանձնառութիւններու»: Մնաց որ վարմանալու պատճառ ալ չիայ: Իսրայէլեան բանակը, յարձակման սկիզբէն ի վեր 5000 հրադուստ նետած է: ՄԱԿ-ի կայան մըն ալ խորհրդեան գնդակներու թիրախ եղած է - թիրախացութեամբ - ՄԱԿ-ի ուժերու շորս նեխալցի դիտուր վերաւորուած են: Իսրայէլացի բարձր սպայ մը յայտարարած է. - «Շատ յստակ ազդարարութիւն մըն է գոր կ'ընենք, հասկըցնելու համար որ Լիբանանի վեարելիք գինը շատ սուղ է եթէ միշտ թոյլ տայ Հէզպոլլահի սանձարձակ անպատիժ գործունէութիւնը»:

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ կեդրոնական Գրամատան տնօրէնը մասնակի ինքնաքննադատութիւն մը ըրաւ ուրբիներու մասին տուած որոշումին առթիւ: Արդարացնելով հանդերձ 1993-էն առաջ ապուած ուրբիները ժողովելու իր որոշումը, խոտովանեցաւ թէ դրած անցած էր իր իրաւասութիւնները՝ «իր այդ որոշումը համակարգած ըլլալով երկրին գեկալարութեան հետ»:

ՖՐԱՆՍՍԱՅԻ Առողջապահութեան նախարարութիւնը հրապարակէն վերջուց սիտալի հետքերը ստուգող 31 քեսքերէն ինը որոնք հարկ եղածին չափ վստահելի չեն: Յուսարին այն է ստիպել թէ սարիներէ ի վեր գործածուած են եւ բարձրութիւն անձեր կան որոնք այն ապահովութիւնն ունին թէ իրենց քննութիւնները բացասական արդիւնք տուած են եւ այսօր կը պարզուի որ այնքան ալ ապահով չէ:

ԵԼՅԻՆ պաշտօնանկ ըրաւ Ապահովութեան նախարարը՝ Վիկտոր Բարանիկովը, նախագահական հրովարտակով, Տանիկուստի եւ Աֆղանիստանի սահմանա-

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արձակուրդի մեկնող մեր բաժանորդներէն կը խնդրուի - նախընտրաբար -- հասցէի աւժամայ փոփոխութիւնը կատարել իրենց քաղիւն քղբատարի գրասենեակին միջոցաւ, չժամարարեմելու համար «Յառաջ» ի վարչութեան աշխատակնր:

Անկարելիութեան պարագային կարելի է անշուշտ, սիւնի գրաւոր, քերթիս վարչութեան, մեկնումի քուականէն 5 -- 6 օր առաջ, տարվ երկու հասցէները (ընթացիկ եւ նոր) եւ կցել 30 Ֆր-ի որոշմաբաղք Ֆրանսայի համար: Ամբան շրջանի քղբատարական յաւելեալ անկանոնութիւնները պատճառ են, որ արտասահման մեկնողներու հասցէի փոփոխութիւն չկատարուի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒՆ, ՀԱՍՅԵՒ ՓՈՓՈՆՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ԿԱՏԱՐՈՒԹԻՐ ԱՌԿԱՆ ՀԱՇԻՒ ՈՒՆԵՑՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ:

Շտրհակարութեամբ՝
ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՌԱՋ»Ի

AMBASSADE DE LA REPUBLIQUE D'ARMENIE

services consulaires de Paris

L'Ambassade de la République d'Arménie a commencé ses services consulaires depuis le 1er Juin 1993 à l'adresse suivante:
26, Avenue Dode de la Brunerie, 75016 PARIS
Tél.: 45. 25. 91. 80 / Fax: 40. 50. 16. 92
Le département consulaire est ouvert les Mardi et Vendredi de 10h à 13h.
Afin d'obtenir un visa, il est nécessaire de présenter un passeport en cours de validité, une invitation officielle, deux photos d'identité, et un formulaire de demande de visa à remplir en arménien ou en français. Les personnes ne possédant pas d'invitation officielle peuvent recevoir un visa touristique pour un séjour de 21 jours maximum. Les visas seront délivrés dans un délai d'une semaine.
L'Ambassade de la République d'Arménie vous invite aimablement à visiter l'Arménie.

«ENERGIE POUR L'ARMENIE»

FAIRT-PART DE NAISSANCE D'UNE NOUVELLE ASSOCIATION FRANCAISE POUR L'ARMENIE

par Roger DER-AGOBIAN, Docteur en sciences physiques, ingénieur du Conservatoire des Arts et Métiers.

Soucieux d'aider l'Arménie dans ce dramatique manque d'énergie et nouvellement retraité, j'ai sollicité E.D.F. et déjà obtenu

- 1 — le don de deux centrales hydrauliques de 1.400 KW chacune;
- 2 — l'expertise gratuite, en Arménie de 15 centrales hydrauliques existantes aux fins d'amélioration de leur fonctionnement et de leur rendement.

Le budget relatif à la première opération, d'un montant de 7 millions de F, serait pratiquement couvert à hauteur de 80%, les 20% restant, étant prévus d'être financés par la diaspora, directement ou à travers ses associations caritatives qui sont ou vont être sollicitées.

Amorcée, dans un premier temps, dans le cadre de l'association du 7 décembre 1988, très vite il m'est apparu évident qu'une association spécifique était indispensable pour renforcer sa crédibilité au niveau scientifique et technique.

Aussi avec les personnes et associations dont les noms sont ci-dessous, avons nous décidé de fonder cette nouvelle association «Energie pur l'Arménie» (type 1901).

Cette association est ouverte à toutes les personnes ou associations œuvrant dans cette direction et ayant une solide formation technique pouvant l'aider dans son action, en ce qui concerne les membres actifs. Elle est ouverte à tous en ce qui concerne les membres adhérents.

Les dons quels qu'ils soient sont bien entendu les bienvenus et seront utilisés uniquement pour développer le potentiel énergétique en Arménie. Ils donneront lieu à un reçu Cerfa pour les services fiscaux.

Pour tout contact avec l'association prière de s'adresser à Roger DER-AGOBIAN, 7, rue des Près Aubry, 92370 CHAVILLE

Meubles Ghazarian

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

« Բացառիկ զեղչ «Յառաջ» ի բաժանորդներուն »

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՁԵՐ ԳՈՐԾԵՐՈՒՆ ՀԱՍԱՐ

ZURUANEVAN ZRUHER, ԹՈՒՌՅԻԿ, ՏՈՄՍ ԿԱՍ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ (ՀԱՇՈՒԵՑՈՅՑ, ՆԱՍԱԿԻ ԹՈՒՂԹ, ՊԱՀԱՐԱՆ, ԵՒԱՅԼԵՆ)	FAIRE-PART DE MARIAGE, BILLETS, PROSPECTUS, DIVERS TRAVAUX DE VILLE (TÊTE-DE-LETRE, FACTURES, ENVELOPPES, ETC.)
--	---

« Յ Ա Ռ Ա Ջ — HARATCH »
83, RUE D'HAUTEVILLE - 75010 PARIS

LES APRES-MIDI, DE 14 à 18 h. 30 SAUF SAMEDI ET DIMANCHE	ԴԻՄԵԼ ԱՄԷՆ ՕՐ, ԺԱՄԸ 14.00 - 18.30 ԲԱՅԻ ՇԱԲԱԹ ԵՒ ԿԻՐԱԿԻԷ
--	---

Խնամուած աշխատանք — Travail soigné

LISTE DES MEMBRES FONDATEURS DE L'ASSOCIATION «ENERGIE POUR L'ARMENIE»

Monsieur Roger DER-AGOBIAN, Ingénieur CNAM, Docteur ès sciences physiques, Monsieur Jean-Jacques DAMLIAMIAN, Polytechnicien, Ing. Télécom, Monsieur Bédros TERZIAN, Directeur de «Pétrostratégies», Monsieur Jacques PANNOSSIAN, Ingénieur nucléaire, Monsieur Berdj AGOPYAN, Architecte D.P.L.G., Monsieur Roland MARGOSSIAN, Ingénieur A.M., Monsieur Gérard DER-AGOBIAN, Polytechnicien, Ing. Télécom, Monsieur Marcel PAUTHIER, Ingénieur ENSMA, Monsieur René TOROSSIAN, Ingénieur ENSMA, Docteur en mécanique des fluides, Madame Alice TATEOSSIAN, Secrétaire médicale, Monsieur Jacques Michel DERYEGHIYAN, Commerçant, Monsieur Vahakn GARABEDIAN, Ingénieur E.D.F., Association du 7 décembre 1988.

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU — SALLE GARANCE —
9 Juin — 18 Octobre

Les représentations ont cessé le 26 Juillet et ne reprendront que le Mercredi 15 Septembre.

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935
SIRET : 51027317 A R.C. Paris

գլուխը տիրող անկախուժութեան դիմաց իր ցուցաբերած անկարողութեան պատճառով: 52 տարեկան, Բարանիկով կը պաշտօնադրուի «իր աշխատանքին մէջ ծանր թերացումներու, ի մասնաւորի սահմանապահ զօրքերու մատակարարման հարցին մէջ»:

ԱՆԱՏՈՒՈՒԻ մէջ, 13 Գիրտեր սպանուած են եւ 3 ուրիշներ ալ վիրաւորուած

գլխեալ բախումներու ընթացքին: Ընդհանուր 40 մեռել, որոնց 32-ը՝ Գիրտը:

ՎՐԱՍՏԱՆԻ եւ Արխաղոյ անկախապաշտներու միջեւ հրազարի համաձայնագիր մը ստորագրուած է որ ի զօրու պէտք է դառնար Յուլիս 28, Ժամը 8-էն սկսեալ: Համաձայնութիւնը դոյսացած էր Սոչի, Մոսկուայի հովանաւորութեան ներքեւ:

ՈՒՐԱԹ
ՅՈՒԼԻՍ 30
VENDREDI
30 JUILLET
1993

ՀԱՐԱՏԿ

HARATCH

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMENIEN EN EUROPE-FONDE EN 1925

DIRECTRICE: ARPIK MISSAKIAN

83, RUE D'HAUTEVILLE — 75010 PARIS

TEL. : 47. 70. 86. 60 — TELEX : HARATCH 280 868 F

— FAX : 48. 00. 06. 70 —

C.C.P. PARIS 15069-82 E

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսա : Տար. 900 ֆ. - Վեցամսայ : 460 ֆ.

Արտասահման : Տար. 1.200 ֆ. (ամենօրնայ առաքում)

1050 ֆ. (շաբաթական առաքում) - Հատր : 5.00 ֆ.

LE NUMERO : 5,00 F

ՀԻՄՆԱԳԻՐ՝ ՇԱԽԱՐՇ ՄԻՍԱԿԻԱՆ (1925-1957)

Fondateur SCHAVARCH MISSAKIAN

68^e ANNEE — N° 18.116

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

ՑՆՑՈՒԱԾ ԵՒ ՎՐԴՈՎԱԾ

Իրադրանքը հիմնականում կը մնար անհանգիստության արթնանքին 48 ժամ ետքն ալ, թէև Լախարյան Սթալինիստոս յայտարարեց թէ՛ Նոր Իտալիան պիտի յաղթէ: Այս նոր հարեկույթեան ընդդէմ է որ կը շփոթեցնէ ընտրուած թիրախներով որոնք ոչ միայն Իտալիոյ, այլև՝ բոլորակալ պիտի մշակուած չարատեղեան մաս կը կազմեն: Այս իսկ պատճառաւ, այնքան ալ դիւրին չի թուիր հեղինակներուն ինքնուրուի ճշդել: Ֆրէնչիսկի Ուֆրէնիստեան ատեն անմիջապէս մաքիային կը արդարեալ, իբրև հակադեմոկրատիկ շարժում ձեռք բերելու զործողութեան, բայց, այնքան ալ յստակ չէ: Միլանոյի «Ու Ֆորմալէ» խմբագիրը՝ Լիվիո Գալուսի «Նարատրոյց մը տուած է «Գործիւնէն տը Փարիզ»-ի, որ կ'ընդունի որ «խաթարուած ուղի» մը գործն է, առանց կարենալ այդ ուղիը ծանօթ գլուխներու մէջ դնելու: Այլապէս չի գտնուիր որ անոնք չըլլան անպարտաւ ընտրուած զործողութեան հակառակորդները, այլ նոյնիսկ «Եղափոխական ուժեր» համախմբող տարրեր որոնք կ'աճապարեն եւ կ'ուզեն ընդհանուր պարտադրել փոփոխութիւնը: Մասին միշտ կրնայ կապ ունենալ, բայց, խմբագիրն չի թուիր որ ներկայիս մաքիան լայն ունենայ նման քառսի մը մէջ: Այս անպարտադրելու, կ'ըսէ, ոչ իր մեթոտներուն, ոչ ալ վարուելակերպերուն մաս կը կազմեն: Եկեղեցիներու ընտրութիւնը որ պէս թիրախ մտածել կուտայ անշուշտ, մանաւանդ երկու հոշակաւոր եւ պատմական եկեղեցիներ: Այն - ժամ տը Լաթրան, Հոմի Մայր տաճարն է: Հիմնուած է 313-ին Կոստանդնուս կայսեր կողմէ եւ հազար տարի եղած է խորհրդանիշը քրիստոնեաներու դէմ հայաճանքներու փերաւորութեան: Երկու անգամ քանդուած

(Շաբ. ք. Գ. էջ)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՎՐԻՒԹԻՋՄ

ԷՄՄԻԵԱՆ
ՅՐԱՆՍԱՑԻ ԱՆՈՑԵՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ
Ֆրանսայի ակոյնութեան մրցումները տեղի ունեցան այս տարի Աննուի մէջ: Այս մրցաշարին կրնան մասնակցել օտարներ ալ, եթէ անգամ են Ֆրանսական ակումբի մը: Այդ է պարզապէս Ռոպէր Էմմիէանի՝ որ արժանազրուած է Իսիի Ֆրանսական ակումբին մէջ: Անրիի իր ելոյթը քաջալերական է նախորդ տարի արդիւնքներէն յետոյ: Դասուած է 3-րդ, ցատքերով 7,85 մէթր հեռու: Առաջինը, սկիւղալցի Թուրէ՝ 7,88 իսկ Ֆրանսացի ակոյնեան հոշակուած է - տար համար պէտք է ըլլալ Ֆրանսացի - Փուսէ՝ որ դատուած է չորրորդ 7,75-ով: Նուազ հեռու ուրեմն քան Էմմիէան: Անրիի մէջ նոյն ակոյնութեան մրցումներէն, ելոյթ ունեցած է նաեւ Սերժ Անտոնեան, որ սկաւառակ կը նետէ: Անգամ է փարիզի Ռասիէի ակումբին: Անրիի մէջ էր որ 1964-ին Երեւան ծնած այս մարզիկը առաջին անգամ,

1987-ին, կ'ըլլար Ֆրանսայի ակոյնեան: Իր այդ տարուան արդիւնքը՝ 56,34 մէթր: Այս տարի 7-րդ է միայն, 53,14 մէթրով: Առաջինը՝ 60,52: Կը յիշուի որ Անտոնեան երկու տարի 1989 - 1991, մնաց կախակայում, արտոժուած, մկանները զորացնելու համար արդիւնքով զեզեր գործածած ըլլալու ամբաստանութեամբ: Անկէ ի վեր, չյաջողեցաւ հասնիլ 60 մէթր հեռավորութեան, ինչ որ անհրաժեշտ է թէ՛ - շատ փայլելու համար այս մարզում մէջ: Հակառակ տեղաշարժին, կարելի է դնաճատել հայ մարզիկը շարունակելու իր ջանքերուն համար: **ՖՈՒԹԳՈՒԼ**
ՎԱԼԱՆՍ՝
ՀԱՄԱԿԻՐՆԵՐԸ ԿԸ ՍՊԱՍԵՆ
ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՄԸ
Անշուշտ, նախընտրելի էր յաջողութեամբ մը սկսիլ նոր մրցաշարը, բայց պարտութիւն մը, Յուլիս ամսուան մէջ, «մարտի» է: Անցեալ տարի ալ, Վալանս, ինչպէս Շաբաթ իրիկուն (2 - 0),

Ա Ր Ց Ա Խ ՀՐԱԴԱԴԱՐԸ ՇԱԲԱԹՈՎ ՄԸ ԵՐԿԱՐԱԶԳՈՒԱԾ

ՇՓՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻՆ

պահանջելով: Այն փոփոխութիւնը որ կայ, սակայն, եւ նշեցինք վերը Բաբուի դիրքորոշման պարզապէս է Ստեփանակերտի իշխանութեանը նկատմամբ: Յարգ, դէմ էր որեւէ մասնակցութեան, մինչ հաւանական կը նկատուի այլեւս որ Արքեպիսկոպոս Գաբրիէլ Գաբրիէլը որպէս կողմ ՍԵՒՍ-ՍԵՒՍ-Լ-ի բանակցութիւններուն: ******
Օտար շրջանակներու համաձայն, ոչ մէկ տեղեկութիւն կը տրուէր Յուլիս 28-ին Գաբրիէլի Գաբրիէլի - Բաբու խօսակցութեանը մասին, բացի անոնց տրուած որակումէն՝ «բարեկամական եւ շինարար»:
**
Թաւրիզի մէջ խօսք անելով, Պարսկաստանի իրաւական Հանրապետութեան «առաջնորդ» Ա. Սամանջի խօսելով հայկական ուժերու յարաբերման մասին, յայտարարած է. - «Կը դատաւարտեմք այս յարաբերումը որ Հայաստանի նկատմամբ կը վայելի եւ կը փափաքեմք որ նոյն ընթացքով Հայերը, այսինքն՝ Հայերը՝ Հայ դատաւարտեմք...»: ******
Ճիշդ է որ Սամանջի կը խօսէր Թաւրիզ որ պարսկական Արքեպիսկոպոսին կեդրոն է եւ թէ իր երկրին 25 դասուներուն մէջ մօտ 13 միլիոն Ազերի ունի: ******
Հայաստանի եւ Ռուսաստանի Կեդրոնական Դրամատունները համատեղ յայտարարութիւն ըրած են հաստատելով որ 1961 - 1992 հրատարակ հանուած թղթագրութիւնը (ոտուրի) օրինական վճարման միջոց կը մնան Հայաստանի մէջ, մինչեւ որ երկու երկրներու դրամատուները, ամենակարգ ժամանակաշրջանի ընթացքին, համաձայնաբար կ'ընեն Հանրապետութեան նոր թղթագրութիւնը տալու եւ հիները անոնցմով փոխանակելու մասին: ******

Ե	Փ
Ր	Ա
Ե	Ն
Ց	Ե
Ի	Պ
Ն	Ր
	Ի
	Ջ

Ե Ր Ե Ի Ա Ն
(«ԱՐՄԷՆՓՐԷՍ» - ՅՈՒԼԻՍ 23 / 28)

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԴՐԱՄԱՍԱՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԸ
Յուլիս 28-ին, նախագահ Լեոն Տէր - Պետրոսեան ընդունած է Պոսթընի Դրամատան խումբ մը ներկայացուցիչներ, որոնք Երեւան դասած էին Հայաստանի մէջ մասնաճիւղ մը բանալու ծրագրին կապակցութեամբ: Նախագահը ընդգծել է ետք թէ Հայաստանի մէջ կան իրական նախադրեալներ միջազգային դրամատուններու գործունէութեան համար, յոյս յայտնած է, որ վերոյիշեալ դրամատան Հայաստանի մասնաճիւղի գործունէութեան համար որոշ երաշխիքներ կուտայ նաեւ Միացեալ - Նահանգներու կառավարութիւնը: ******

ՍԱՀՄԱՆԱՄԵՐՁ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Յուլիս 22-ին, Յրանսայի դեսպան Տիւրին տը Հարթինկ ընկերակցութեամբ դընդապետ Գրիգոր Գրիգորեանի, այցելած է Անիի շրջանը: Ան ծանօթացած է շրջանի առօրեային, բնակչութեան, ընկերային հարցերուն, տեսակցութիւններ ունեցած է տեղական ղեկավարներուն հետ, այցելած է տեղեւոյն բամբակի գործատուներ: Դեսպանը ապա այցելած է հայ թրքական սահմանը: ******

ՅՈՑՆ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՀԱՆԱՏԱՐԱՄԱԳԻՐԸ

Յուլիս 27-ին, Յունաստանի Հայաստանի լիազօր դեսպան Լէոնիտաս Սրիսանիսիոս իր հաւատարմագիրը յանձնած է նախագահ Լեոն Տէր - Պետրոսեանի: ******

Նոյն օրը փոխ - նախագահ Գաղիկ Յարութիւնեանին իր հաւատարմագիրը յանձնած է Գորէայի ՀԱՊ-ի երկիրներու լիազօր դեսպան Քիմ Սոք Բիւն: Դեսպանը ընդունած են նաեւ Գերագոյն Պորտուգալի նախագահ Բ. Արարեցեան եւ Արտաքին նախարար Վ. Փափազեան: ******

ՔՈՒԷՅԹԻ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

Յուլիս 24-ին Արտաքին նախարար Վահան Փափազեան ընդունած է Քուէյթի Աւստրիոյ դեսպան Յայսալ Ալ - Ղասիին, որու յատուկ պաշտօնն է ծանօթացնել Մոցի տաղանակներ ետք Քուէյթի մէջ ըստ տեղծուած կացութիւնը: Դեսպանը այս նիւթին շուրջ մամուլի ասուլիս մըն ալ տուած է Յուլիս 26-ին: ******

ՀԻՒՐԵՐ՝ ԱՐԺԱՆԹԻՆԵՆ

Յուլիս 27-ին փոխ - նախագահ Գաղիկ Յարութիւնեան ընդունած է Պուէնոս - Այրէսի Հ. Բ. Ը. Միութեան Մարի Մանուկեան վարժարանի շրջանաւարտները: Փոխ - նախագահը յաջողութիւն մաղթել է ետք իրենց նուիրած է Հայաստանի գործաժողովներու վերջին հաւաքածոն: ******

Վ. Ս.

(Շաբ. Ա. էջ 18)

Հրդեհներէ 1308-ին եւ 1360-ին, վերա- շինուած է 16 եւ 17-րդ դարերուն: «Հոռմի եւ ամբողջ աշխարհի Մայր տաճարն է», Ս. Պետրոսն ըլլալով կաթողիկէ Եկեղեց- ւոյ կեդրոնավայրը:

Պատմական մեծ կարեւորութիւն ունի նաեւ Քոլիդէի կողքին գտնուող Սէն - Ժորժ տը վերապրը, Գաբիթոյին եւ Տի- բերիսի միջեւ: Մեծ վնասներ կրած է:

Միլանոյի մէջ ալ, արդիական արուես- տի տաղանարը ամբողջովին քանդուած է (վիլլա Ռէալէ) ծագած հրդեհին հետեւան- քով:

Պապը եւ Հանրապետութեան նախագա- հը, Չորեքշաբթի օր իսկ (Յուլիս 28) փութացած էին Սէն - Ժան տը Լաթրան:

Ամէն պարագայի մէջ, այն հարցումին թէ «ո՞վ չա՞ն ունի սարսափ տարածելու», մաքրայէն աւելի պատասխանը կը վե- լարբերի քաղաքական փաստ վարչակարգի մը վերջին մնացորդացին, որու անհետա- ցումը որոշ է այլեւս, ընտրական նոր օրէնքին պատճառաւ:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՎ

ԻՍՐԱԵԼԻԱՆ ուժերը նոյն սաստիկու- թեամբ կը շարունակեն յարձակումները հարաւային Լիբանան: Վարչապետ Ռա- պին չի ծածկեր իսկ թէ ընակչութիւննե- րը կը մղէ դանդաղացող զաղթի մը, որպէսզի անոնք ճնշուած բանեցնեն իրենց կառավարութեան վրայ: Լիբանանցիներ- րու համաձայն, զաղթողներու թիւը 360 հազար է: Իսրայէլի նպատակն այն է որ Լիբանանի կառավարութիւնը Սուրիացի- ներու օժանդակութեամբ պարտադրէ Հէզպոլլահին որ վերջ դնէ հակաիսրայէլ- ան իր գործողութիւններուն:

ՎՐԱՅԱԿԱՆ ԵՒ ԱԲՈՍՁ ուժերու միջեւ զոյգացած հրադադարը բռնաբարուած է առաջին օրէն իսկ: Ինչպէս միշտ, երկու կողմերը իրարու վրայ կը ձգեն պատաս- խանատուութիւնը այդ նախաքայլին: Յարգ, մէկ տարուան կռիւներու մեռ- եալներու թիւը 1000-է աւելի է:

ՓԱՐԻՉԻ ԱՐԴԱՐԱՂԱՏՈՒԹԻՒՆԸ խո- րապէս մտահոգուած կը թուի թուրք ընդդիմադիր կազմակերպութիւններու գործունէութիւններէն Ֆրանսայի եւ առ- հասարակ Եւրոպայի տարածքին, զանոնք զրդուած եւ վտանգաւոր նկատելով, նոյնիսկ սպասելով հակաթուրք անարեկ- չական արարքներու Ֆրանսայի մէջ: Ֆրանսա սպաստան գտած զինուորաբա- ռներու հիմնական գործունէութիւնը կը կայանայ նիւթական օգնութիւն հասցնել թուրքոյ իրենց մարտիկներուն, չնորհիւ զաղտնի աշխատանքներու, գործազրկու- թեան մնացեալ խարդախօրէն օգտուող- ներու եւ թուրք խնամախոսները «առ- քէթ» ի նիւթարկելու: Յուլիս 8-ին անոնցմէ ինը հոգի այս արարքին համար դատա- պարտուեցան. եւ Յուլիս 6-ին ալ քիւրտ կազմակերպութեան մը այլ չորս անձեր: Ոչ քրտական, ծայրայեղ ձախ Տեւ Սուլ թուրք կազմակերպութիւնը որ Գերմա- նիային ղեկավարուած է Տուրուս Գարա- տաչի կողմէ, կը նկատուի ամէնէն վը- տանագութիւն իր ներքին պատակտումին համար: Յունիս 15-ին Փարիզի Մարտիկան փողոցին մէջ ոստիկանութիւնը զիսկ մը եւ վերաւոր մը յայտնաբերած էր, իսկ Յուլիս 8-ին կրակոցներ լսուած էին Սէն Տընի փողոցին անկիւնը, ուր Տեւ Սուլի երեք անդամներ ձերբակալուեցան եւ Յուլիս 15-ին հարցաքննուեցան ոստիկա- նութեան կողմէ:

ՖՐԱՆՍԻԱ ՊԻԻԻԿԻ յուղարկուորու- թեան փութացած էին աւելի քան երկու հազար հոգի, գլխաւորութեամբ նախա- րարապետ՝ Խոսեք Պալատիւրի: Յու- ղարկուորութիւնը կատարուեցաւ Յուլիս 28-ին Փարիզի Մատլէի Եկեղեցին, ուր լրագրողներու եւ լուսանկարիչներու մուտքը արգիւտուած էր: Եկեղեցւոյ հոգե- ւոր հովիւը պատարագի սկիզբին ողջու- նած է «խնարարը», «գործատէրը» որ ծառայած է հասարակաց բարիքին: Ողե- կուած է Շառլ Փէլիէ տողեր, ընտրուած Տիկին Պիլիկի կողմէ՝ «մահը բան մը չէ, միայն քովի սենեակն անցայ, ... թեղը չէ կտրուած»:

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» 83, rue d'Hauteville — 75010 Paris Commission Paritaire : No 55935 SIRET : 51027317 A R.C. Paris

Այրի Տիկին Թայիս Շամիկեան եւ աղ- ջիկները՝

Անահիտ, Արշալոյս եւ Շուշան Շամիկ- եան

եւ ընտանեկան բոլոր պարագաները խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց ա- մուսնոյն եւ հօր՝

ՊԱՐԳԵՒ ԵՍՄԻԿԵԱՆԻ

մահը որ պատահեցաւ Յուլիս 28-ին, 74 տարեկանին:

Յուղարկուորութիւնը կը կատարուի Երկուշաբթի, Օգոստոս 2, ժամը 14-ին իսկի Ս .Մարիամ Աստուածածին Եկե- ղեցին

6, Avenue Bourgain

ուրիշ մարմինը կը փոխադրուի Քլամարի էնթէրմիւնալ ղերեղմանատունը:

Ոչ ծաղիկ, ոչ ծաղկեպսակ:

Փոխան ծաղիկի նուէրները «Աշխարհ»-ին եւ «Arménie-Villages»-ին:

Մահագո չստացողներէն, կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

Տէր եւ Տիկին Ռոպէր Տալալեան եւ զաւակները՝ Ժան-Փիէր եւ Նատիա խոր ցաւով կը ծանուցանեն իրենց եղբոր եւ հօրեղբոր՝

ԱՐԹԻՐ ՏԱՍԱԼԵԱՆԻ

մահը, որ պատահեցաւ Յուլիս 27-ին, 61 տարեկանին:

Թաղումը կը կատարուի Ուրբաթ, Յու- լիս 30, ժամը 14:30-ին Պանէօ - Քոմիւ- նալ ղերեղմանատունը:

Որեւէ մահագո ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբրեւ այդ նկատել:

ՆԿԱՏԻ ՌԻՆԵՆԱԼ

Հայաստանեայց Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ Երջանային Խորհուրդը Հարաւային Ֆրանսայի Հայոց կը կազմակերպէ

ՈՒԻՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

Ի ԹԱԼԱՐ

ԿԻՐԱԿԻ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19

Ի ՅԻՇԱՍԱԿ

Իր աղջկան՝ Նելլի Թիւտարեանի յի- շատուկին, Տիկին Պ. Սարգիսեան 200 Փրանք կը նուիրէ «Յառաջ»-ին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՖՐԱՆՍԱՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ՎՍՏԱՀՈՒԹԵԱՒ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ ՄԸ

Ֆրանսահայութեան վտանգուեցաւ նոր կազմուողի մը ծրագիրը որ Հայաստանի պիտի հայթայիթէ արտակական կազ: Առաջին անգամ ըլլալով, Հայաստանի պիտի սկսի ձերբազատիլ անցեալէն ժառանգած կաղամուղներու ցանցէն ու շրջափո- կումի պարտադրած զրկանքներէն, որոնք այնքան սուր ճնշեցին անցեալ երկու ձմեռներու ընթացքին:

Իւրաքանչիւրիս պարտականութիւնն է բոլոր կարելիութիւններով նպաստել այդ կենսական ծրագրի իրականացումին:

Ներկայիս կող կ'ուղղուի համայն Ֆրանսահայութեան որ իր ամբողջական ու անյապաղ մասնակցութիւնը բերէ՝ որպէսզի այլեւս Հայաստանի մէջ մէկ մանուկ մեռնի ցուրտի պատճառաւ որպէսզի հիւանդանոցները կարեն վերատին գործել ու դպրոցները բանի իրենց դռները:

որպէսզի Հայաստանը չզաւաճի զուրկ օժանդակութենէն կախեալ երկիր մը:

Այսօր իսկ ձեր նուիրատուութիւնը ղրկեցէք չէքով՝ հետեւեալ հասցէին՝

FONDS ARMENIEN DE FRANCE Boîte Postale 12 75660 PARIS Cedex 14 կամ դրամատնային փոխանցումով CCP 11. 926 85 C PARIS.

ՖՐԱՆՍԱ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

LE CINEMA ARMENIEN

CENTRE GEORGES POMPIDOU — SALLE GARANCE — 9 Juin — 18 Octobre

Les représentations ont cessé le 26 Juillet et ne reprendront que le Mercredi 15 Septembre.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ՄԵԿՆՈՂ ՄԵՐ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Արձակուրդի մեկնող մեր բաժա- նորդներէն կը խնդրուի -- նախընտրա- րար -- հասցէի առժամեայ փոփոխու- քիւնը կատարել իրենց քաղիքի քաղա- տարի գրասենեակին միջոցաւ, չժամ- րաբեռնելու համար «Յառաջ» վար- չութեան աշխատակէրը:

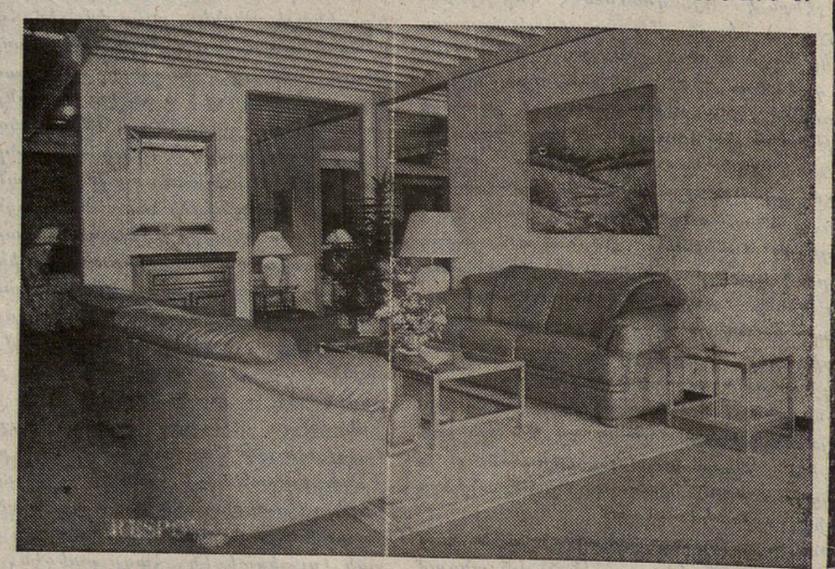
Անկարելիութեան պարագային կա- րելի է անշուշտ, դիմել գրաստ, բեյ- քիս վարչութեան, մեկնումի քուսա- կանէն 5 -- 6 օր առաջ, տալով երկու հասցէները (ընթացիկ եւ նոր) եւ կցել 30 Ֆր. ի դրոշմաքուրթ Ֆրանսայի համար: Ամբողջ շրջանի քաղաքա- կան յաւելեալ անկանոնութիւնները պատճառ են, որ արտասահման մեկ- նողներու հասցէի փոփոխութիւն չկա- տարուի:

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴԻ ԱՌԹԻՒՆ, ՀԱՍՑԻՒ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԶԻ ԿԱՍԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԿԱՆ ՀԱՇՅԻՒ ՌԻՆԵՑՈՂ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ:

Շնորհակալութեամբ՝ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ «ՅԱՐԱՋ»

Arménie
Départ chaque Jeudi
PARIS-EREVAN-PARIS
(VOL HEBDOMADAIRE DIRECT)
Franchise de bagage autorisé : 2 valises par personne
Renseignement et inscriptions :
SABERATOURS - SEVAN VOYAGES
31, rue d'Argenteuil 75001 PARIS
Tél. : 42 61 51 13
Fax : 42 61 94 53
37, rue Hanrabedoutian EREVAN 10
Tél. : 52 85 48
Fax : 52 54 48
48, cours de la Liberté 69003 LYON
Tél. : 78 60 13 66
Fax : 78 60 92 26

Meubles Ghazarian
4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance
Z.I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

« Բացառիկ զեղչ «Յառաջ» ի բաժանորդներուն »